

Beknopte handleiding tot de paardenkennis, derzelver gezondheidsbewaring en geneeskunde : voor eerstbeginnende beoefenaren dezer wetenschap

<https://hdl.handle.net/1874/31756>

VOORSCHRIFTEN
VAN
GENEESMIDDELEN
IN DE
GEWOONLIJKSTE ZIEKTEN
DER
P A A R D E N.

VOORSCHRIFTEN

VAN

GENEES- EN HEELMIDDELEN.

GENEESMIDDELEN.

Middelen in den droes.

De goedaardige droes en verkoudheid.

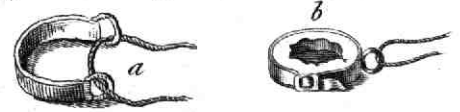
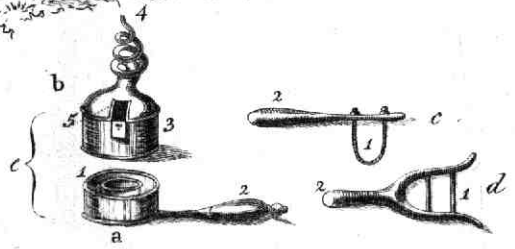
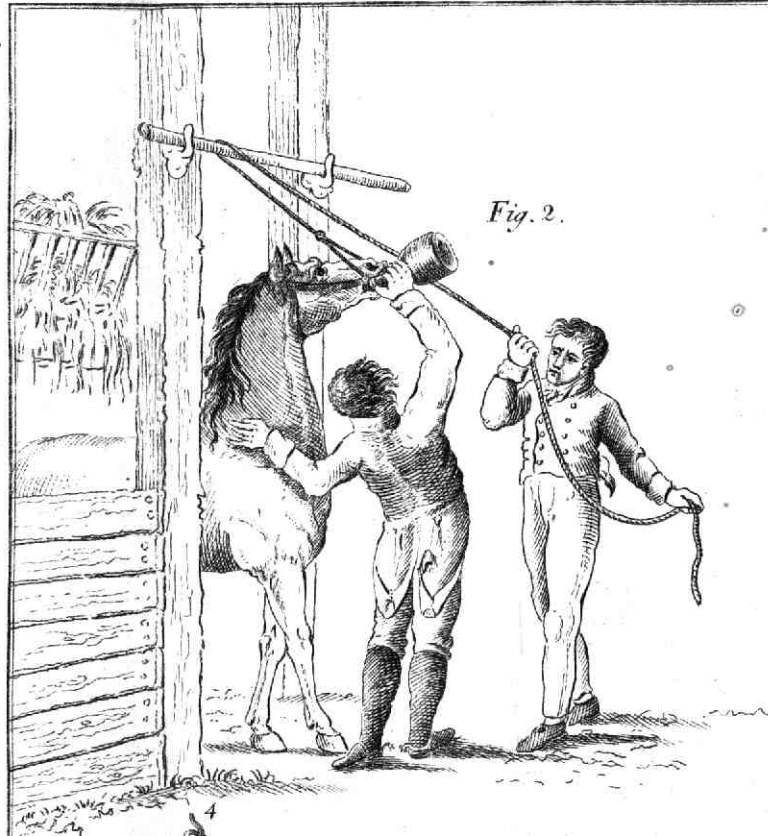
- I Vlierbloem- of kamillen -aftrekfel, van 3 oncen
op 4 pinten water.
Braakwijnsteen (gespiesglansde wijnsteenzure pot-
asch,) *tart. emeticus,*) *tart. potassæ sti-*
biata). 2 drachma.
Eenvoudige honigazijn, (*oxymel simplex*) 2 pond.
Alle 2 uur één pint.

a.

In den ontstekingachtigen toestand, in den aanvang.

Salpeter.	4 oncen.
Spiesglans.	2 ———
Zoethout.	2 ———
Heemstwortel of lijnzaadmeel.	4 ———

Met honig tot een slikbrok, 3 maal daags
een lepel vol.

2 VOORSCHRIFTEN

2

aa.

Jeneverbezien, (<i>bacc. juniperi.</i>) <i>juniperis communis L.</i>	4 oncen.
Roode gentiaan w. (<i>rad. gent. rubræ</i>) <i>gentiana lutea L.</i>	4 ———
Anijszaad, (<i>sem. anisi</i>) <i>pimpinella anisum L.</i>	2 ———
Spiesglans, (<i>antimonium crudum</i>)	4 ———
Keukenzout.	4 ———

Driemaal daags een lepel vol.

*) b.

Spiesglans.	1 drachma.
Fenegriek, (<i>sceni-græci. sem.</i>) <i>trigonella fœnum-græc. L.</i>	3 ———
Zoethout, (<i>liquiritia</i>) <i>glycyrrhiza officin. L.</i>	3 ———

Met honig tot een flikbrok, in eens en 4 maal daags.

bb.

Spiesglans.	4 drachma.
Zwavel.	4 ———
Schoorsteenroet.	4 ———
Kalmus-w.	1 once.
Dubbelzout (zwavelzure potasch) <i>tartarus vitriolatus sulphas potassæ.</i>	2 ———

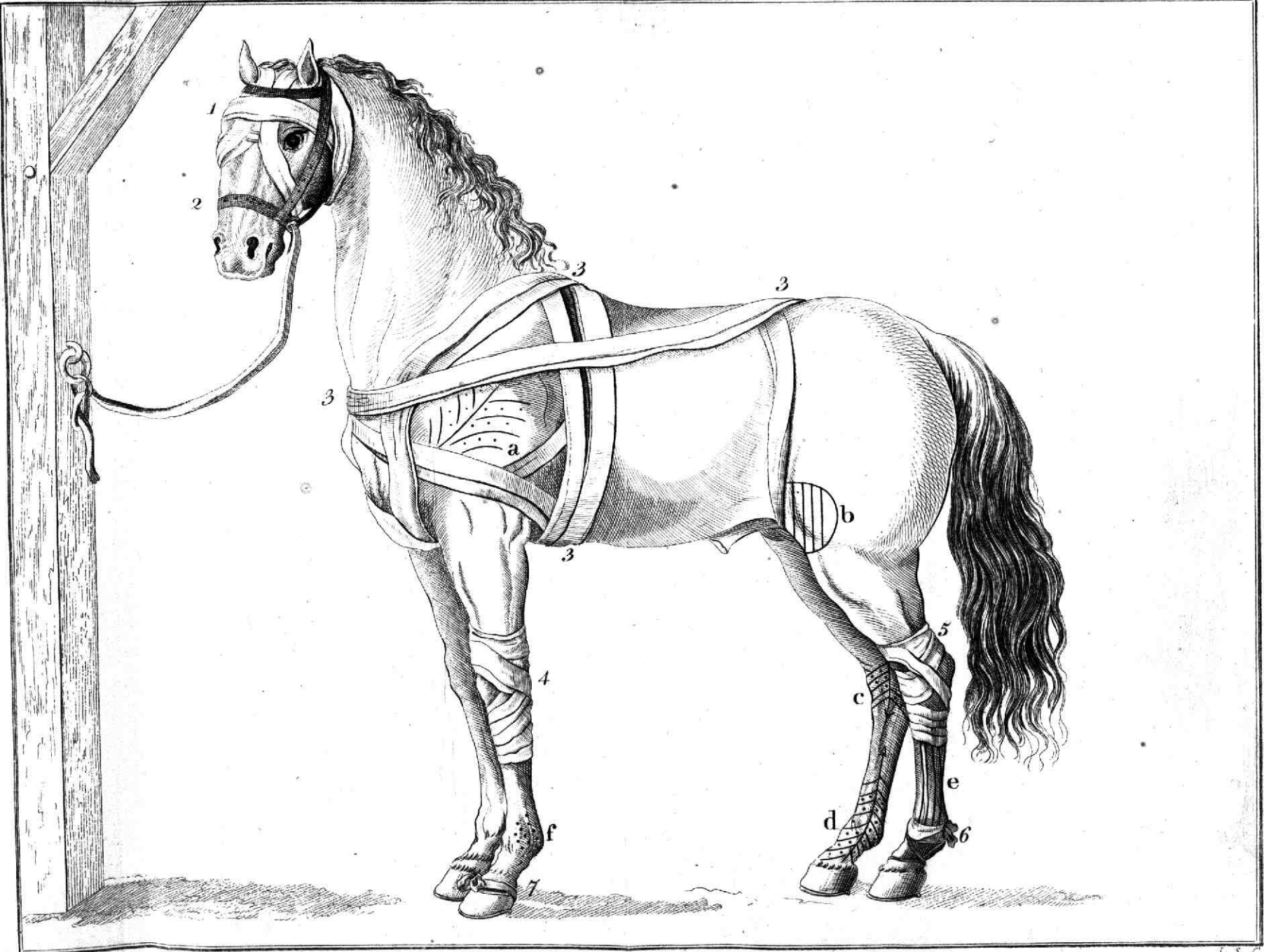
Als poeder of flikbrok, als boven, in twee reizen.

c.

Zoethout.	2 drachma.
Alaids wortel.	2 ———
Anijszaad.	1 ———
Goudzwavel, (gezwavelde verzuurde spiesglans met waterstof,) <i>sulph. aurat. antimonii. sulphuretum oxyduli stibii hydrogenatum.</i>	1 fchrupel.

Tot een poeder in eens.

cc.

cc.

Spiesglans.	.	.	2 drachma.
Salpeter.	.	.	4 ———
Fenegrick.	.	.	4 ———
Lijnzaadmeel.	.	.	4 ———

Tot een flikbrok 4 maal daags.

3

Alandswortel, (<i>r. helenium</i> ,) <i>inula helenium</i> L.)	8 oncen.
Anijszaad.	2 ———
Zoete kwik, (onvolkomen zoutzure verzuurde kwik,) <i>calomel. merc. dulcis</i> ,) <i>urias hydrargyri oxydulati</i> .)	2 drachma.
Goudzwavel.	2 ———

Met honig tot een flikbrok, 4 maal daags 2 lepels.

4

Ammoniakgom (<i>gumm. amm. pur.</i>) in	2 oncen.
Geest van minderer, (azijnzure ammoniak,) <i>spir. minder.</i>) <i>acetis ammoniæ liq.</i>) ontbonden.	8 ———
Jeneverbezien - slijroop.	1 pond.

Alle 4 uur $\frac{1}{3}$ deel, in een afkookfel van lijnzaad.

5

Zevenboom, (<i>h. sabinæ</i>) <i>juniperus sabinæ</i> L.)	2 oncen.
Jeneverbezien.	2 ———

In 2 pinten water gekookt en een pint met n°. 4 in-gegeven.

a.

Voorbehoedmiddel tegen den droës bij jonge paarden, bij verandering van voeder en leefwijs.

Spiesglans.	.	.	2 oncen.
Salpeter.	.	.	2 ———
Gebrande oesterschelpen.	.	.	4 ———
Keukenzout.	.	.	2 ———
Gentiaan of kalmuswortel.	.	.	4 ———
Jeneverbezien.	.	.	2 ———

Dagelijks een lepel vol over het voeder.

Fig. 1.

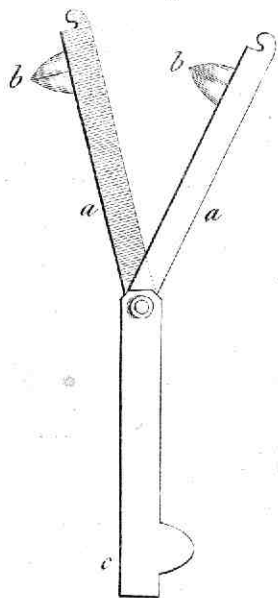

Fig. 2.

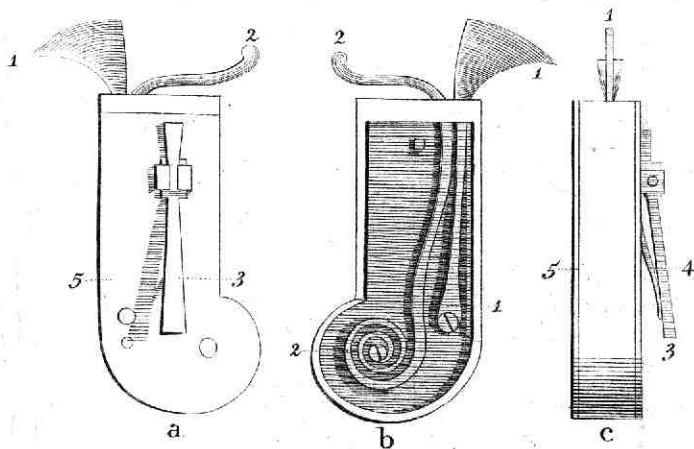
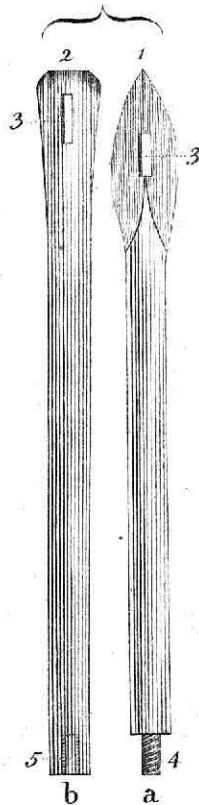

Fig. 3.

De boosaardige droes.

a.

6 Opwekkend middel om in dezen de ontlasting uit de neus te bevorderen.

Duivelsdrek, (*assa fetida*) *ferula assa fetida* L.)

ontbonden.	.	.	2 drachma.
Geest van kamfer. (<i>spir. camphor.</i>)	.	.	2 ———
Terebinthijn - olie, (<i>ol. terebinth.</i>)	.	.	2 ———
Wijn.	.	.	$\frac{1}{2}$ pint.

Warm in eens in te geven.

b *)

Spiesglans.	.	.	1 drachma.
Zoete kwik.	.	.	15 grein.
Galgant - wortel, (<i>rad. galanga.</i>)	.	.	3 drachma.
Kalmus w. (<i>r. calam. arom.</i>) <i>acor. cal. L.</i>)	.	.	3 ———

Met honig tot een slikbrok, in eens.

c.

Roode gentiaan - wortel.	.	.	2 drachma.
Galganth - w.	.	.	2 ———
Alants - w.	.	.	2 ———
Mosterdzaad.	.	.	1 ———
Bloem van zwavel	.	.	1 ———

Tot een poeder of als een slikbrok, in eens.

d.

Roode gentiaan wortel.	.	.	2 drachma.
Kalmus - w.	.	.	2 ———
Schoorsteenroet.	.	.	1 ———
Spiesglans.	.	.	1 ———
Bloem van zwavel.	.	.	1 ———
Dubbel - of wonderzout.	.	.	4 ———

Als poeder of slikbrok, in eens.

Ver

Fig. 4.

Fig. 7.

Fig. 5.

Fig. 6.

Fig. 8.

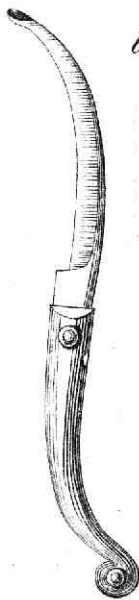

Fig. 9.

Fig. 10.

Fig. 11.

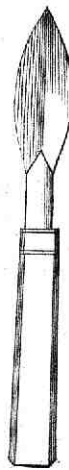

a

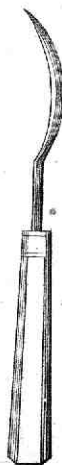

b

Fig. 12.

a

b

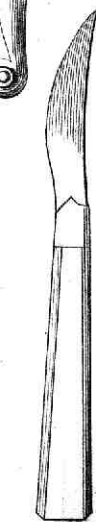

Fig. 13.

Verkoelende middelen in ontstekingsziekten.

7

a.

Wonderzout van glauber, (zwavelzure soda) <i>sal. mirab. glauberi.</i>) <i>sulphas sodæ.</i>)	4 ons.
Salpeter, (salpeter - zure potasch) <i>nitr. depur.</i>) <i>nitras potassæ depur.</i>)	3 —
Room van wijnsteen, (zuivere wijnsteenzure potasch) <i>cremor tart.</i>) <i>tartris acidula potassæ.</i>)	1 —
Heemstwortel.	3 —

Met honig tot een flikbrok, iedere 4 uur een lepel vol.

*) b.

Salpeter.	1 ons.
Ammoniak - zout.	1 drachma.
Lijnzaadmeel.	1 ons.

Met honig tot een flikbrok, in eens.

c.

Verkoelende drank.

Graswortel (<i>triticum repens.</i>) afkookfel.	6 pinten.
Salpeter.	4 drachma.

Herhaald het paard voorgezet.

Versterkende middelen tot natuur, en in met verzwakking gepaarden droes.

8

Wilgenbast, (<i>cort. salicis laur.</i>)	8 oncen.
Gentiaan - w.	4 —
Jeneverbezien.	4 —
Ijzer - vijffel.	2 —

Op ieder voeder 2 lepels vol.

A 3.

Ver-

Fig. 16.

Fig. 14.

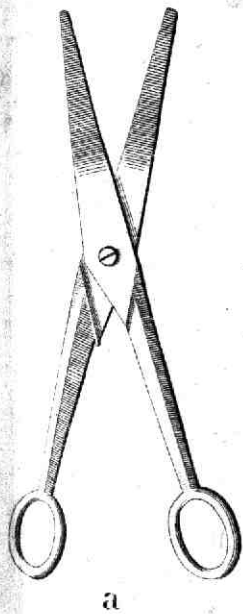

Fig. 15.

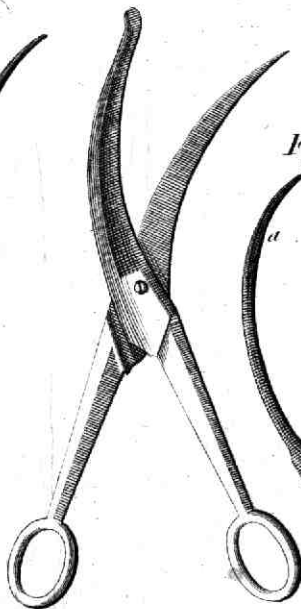

Fig. 20.

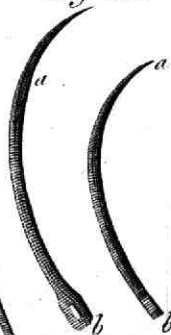

Fig. 17.

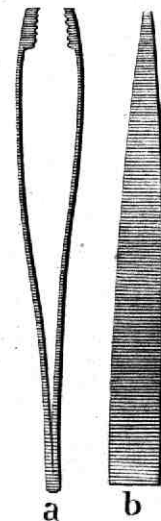

Fig. 18.

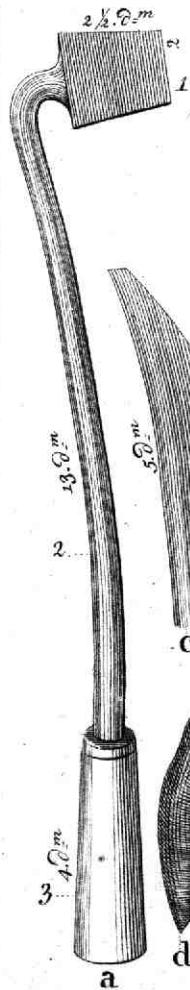
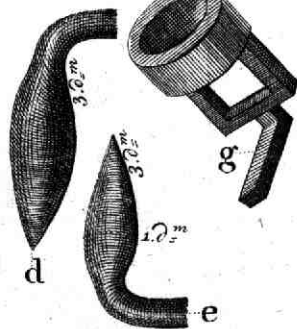
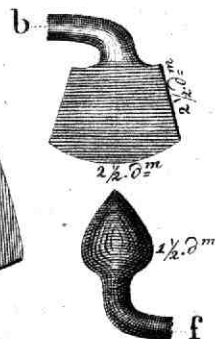

Fig. 19.

*) b.

Versterkend middel in den boosaardigen
droes met verzwakking.

Goudzwavel.	.	.	$\frac{1}{2}$ drachma.
Ijzer - vijffel.	.	.	1 —————
Alandswortel.	.	.	2 —————
Baldriaan-w. (<i>rad. valer. sylv.</i>) <i>valeriana offic. L.</i>)	.	.	3 —————

Met honig tot een slikbrok, in eens, 3 maal daags.

9

Baldriaan - w.	.	.	1 ons.
Kalmus - w.	.	.	2 ———
Roode gentiaan - w.	.	.	2 ———

Op ieder voeder één lepel vol.

10 In den verplaatften droes.

Kamfer. (*)	.	.	2 drachma.
Geest van minderer	.	.	2 oncen.
Honig.	.	.	2 ———
Jeneverbezien.	.	.	4 ———
Vlierbloem aftrekfel.	.	.	2 pint.

Alle 2 uur een vierde gedeelte.

b.

Kamfergeest.	.	.	2 drachma.
Opium.	.	.	2 —————
Heemstwortel.	.	.	1 once.
Aftrekfel van kamillenbloemen.	.	.	2 pinten.

Als boven.

(*) Zie n°. 22.

TAFEL tot overzicht der UITWENDIGE DEELLEN VAN HET PAARD; bevattende derzelver aanwijzing, vorming, vereischten, misstanden en gebreken, de kunstgrepen om deze te verbergen, benevens de algemeene vereischten en gebreken.

BESCHOUWING DER VEREISCHTEN, MISSTANDEN EN GEBREKENDER BIJZONDERE LIGCHAAMSDEELLEN.

Table with 8 columns: NAAM en aanwijzing der lichaamsdeelen, Waardoor deze gevormd worden, Hoe ver zij zich uitstrekken, VEREISCHTEN, MISSTANDEN EN WANSTALTIHEDEN, GEBREKEN, Kunstgrepen om gebreken te verbergen, and ALGEMEENE VEREISCHTEN EN GEBREKEN. The table is organized into sections: I. het hoofd, II. het lijf, and III. het achtergestel.

c.

Kamfer.	.	.	.	2 drachma.
Mijnstoffelijke kermes.	.	.	.	2 ———
Honig.	.	.	.	2 oncen.
Vlierbloem aftrekfel.	.	.	.	2 pinten.
Als boven.				

d.

Kamfer ontbonden in wijngeest.	.	.	.	2 drachma.
Spiesglans.	.	.	.	1 once.
Salpeter.	.	.	.	1 ———
Lijnzaadmeel.	.	.	.	4 ———

Met honig tot een slikbrok in 4 keren daags.

In den verdachten of de beginfelen van
den kwaden droes.

II

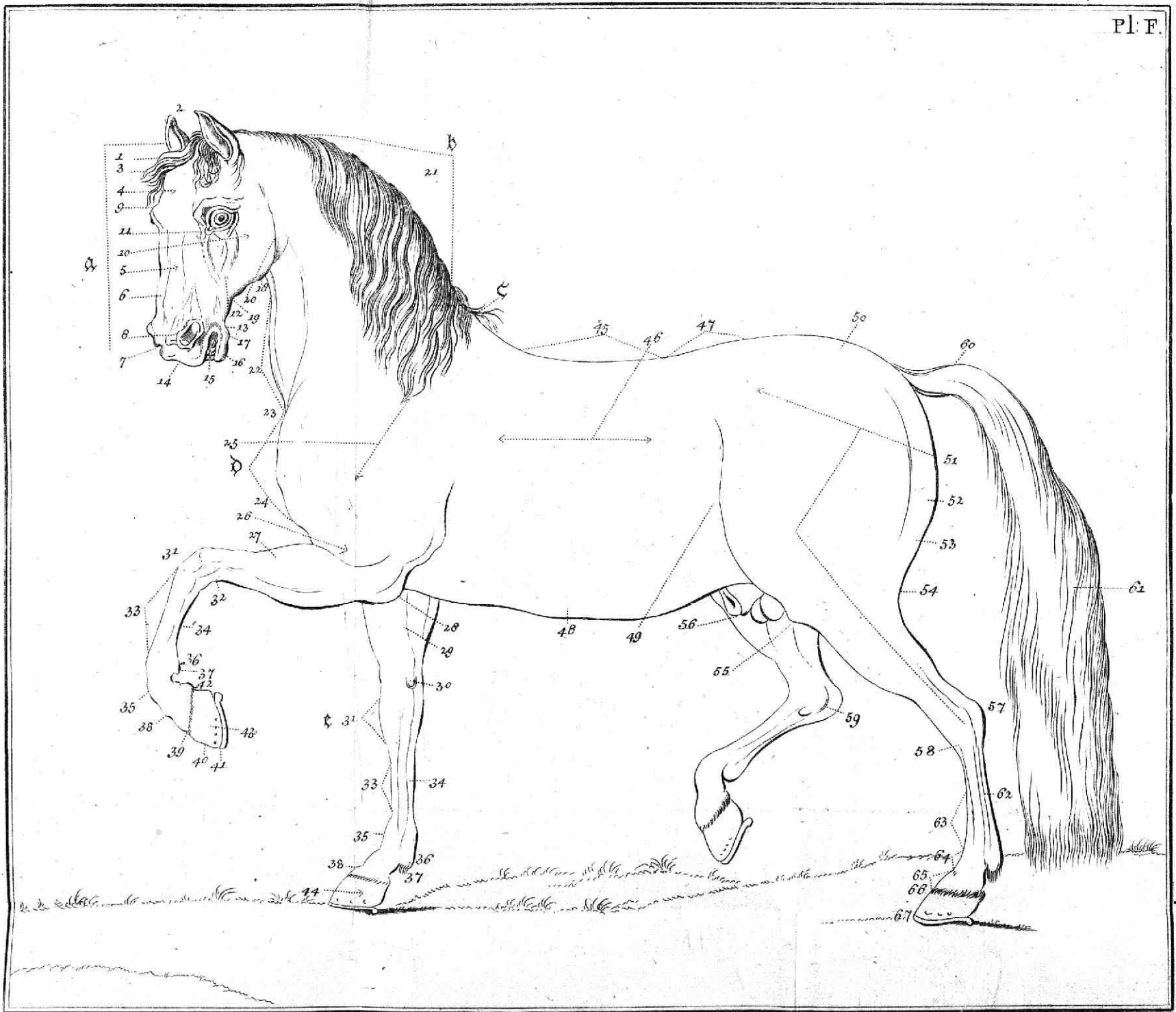
e.

Oprement, (<i>pulv. subtil. auripigment.</i>)	.	.	.	4 drachma.
Wilgenbast.	.	.	.	8 oncen.
Kalmus-wortel.	.	.	.	4 ———
Draganth-gom, (<i>mucil. gumm. tragacant.</i>) ge- smolten, zoo veel als noodig is, om 16 pil- len te maken, waarvan men des morgens en s'avonds één ineeft.				

*) b.

Zoete kwik.	.	.	.	1 schrupel.
Bloem van zwavel.	.	.	.	1 drachma.
Galganth-w.	.	.	.	2 ———
Wilde kervel, (<i>herb. citræ.</i>)	.	.	.	$\frac{1}{3}$ ———
Heemstwortel, (<i>rad. althæa.</i>) <i>althæa officin. L.</i>)	.	.	.	2 ———

Met honig tot een slikbrok, in eens.

Dessiné par le C. Geismet van der Notten.

A. Lurcher. fculp.

bb.

*In den aanvang van den verdachten droes,
of eenzijdige klierzwelling.*

Schoorsteenroet.	.	.	2 oncen.
Spiesglans.	.	.	1 ———
Zwavel.	.	.	4 drachma.
Salpeter.	.	.	1 once.

Dagelijks, in twee reizen.

cc.

In aanankelijken ontstekingachtigen toestand.

Vlierbloem - aftrekfel.	.	.	1 pint.
Salpeter.	.	.	4 drachma.
Ammoniakzout.	.	.	1 ———
Honigazijn.	.	.	1 once.

Drie maal daags.

dd.

Wanneer de ziekte zich meer ontwikkelt.

Salpeter.	.	.	1 schrupel.
Zoete kwik.	.	.	$\frac{1}{2}$ ———
Goudzwavel of braakwijnsteen beurtelings.	.	.	$\frac{1}{2}$ ———
Althea - wortel.	.	.	4 drachma.

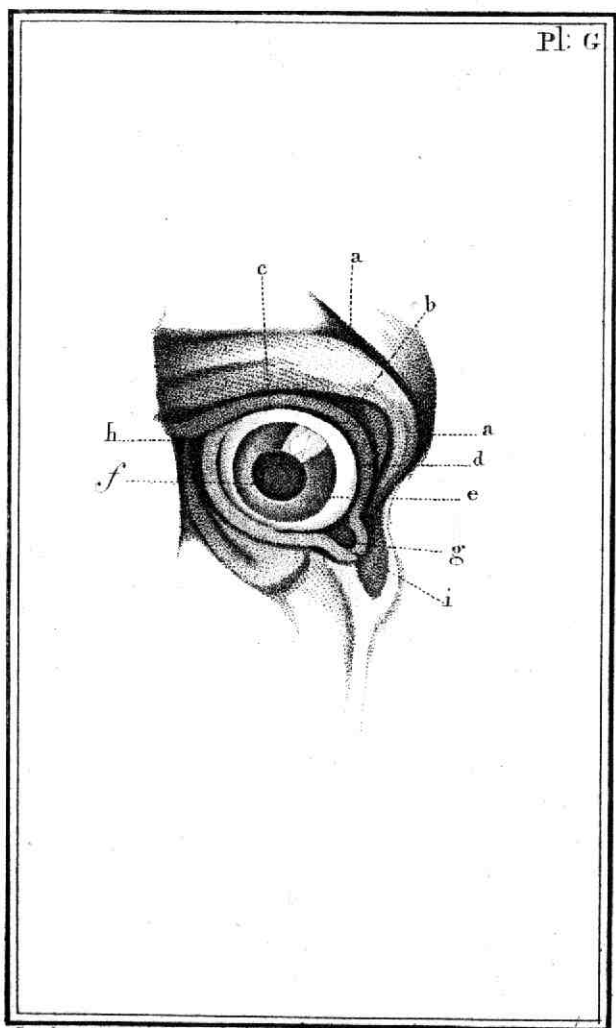
Met honig tot een flikbrok, driemaal daags.

12

- Oghehevene bijtende kwik (zoutzure kwik) *merc. subl. corrosivus) murias hydrargyri oxydati.*) 1 drachma.
- Ontbonden in overgehaald regenwater, 2 pond.
waarbij men zoo veel arabische gom voegt als noodig is om het lijmig te maken.
- Jeneverbezien moes. 1 pond.
- Fijne eikenbast, (*puly. cort. quercus) quercus robur. L.*) in genoegzame hoeveelheid tot 12 pillen, waarvan men des morgens en 's avonds één inneeft.

In

Les parties extérieures de l'Œil.

Designé par le C. Geisowit r. d. Nellen

Gravé par J. Weyman.

13

In den kwaden droes.

a.

Roode gentiaan - w.	.	.	6 oncen.
Bloem van zwavel.	.	.	6 ———
Ammoniak - gom	.	.	2 ———
Duivelsdrek.	.	.	1 $\frac{1}{2}$ ———
Goudzwavel.	.	.	4 drachma.
Zoete kwik.	.	.	4 ———

Met honig tot een flikbrok in 12 deelen, 2 maal daags een deel.

b

Kalmus - wortel.	.	.	4 oncen.
Pokhout, (<i>lign. guajac.</i>) <i>guajacum officinale L.</i>	.	.	1 ———
Zecajuin - w. (<i>rad. squillæ mar.</i>)	.	.	1 ———
Zoete kwik.	.	.	2 drachma.
Kamfer.	.	.	4 ———

Met honig tot een flikbrok in 8 deelen, tweemaal daags een deel.

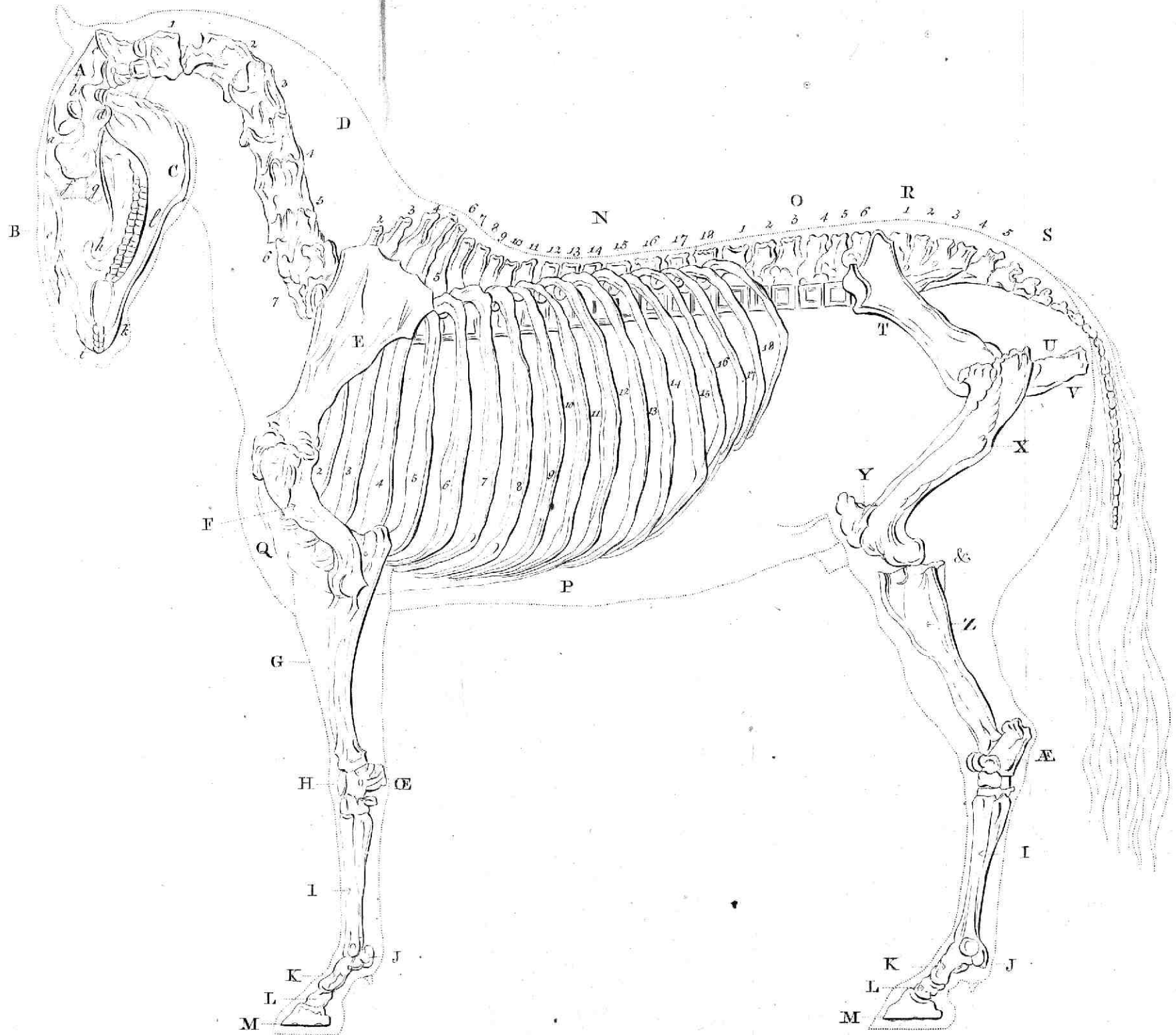
c.

Kalmus wortel.	.	.	6 oncen.
Duivelsdrek.	.	.	1 $\frac{1}{2}$ ———
Kamfer.	.	.	2 drachma.
Purper vingerhoeds kruid, (<i>h. digitalis.</i>)	.	.	2 ———
Braakwijnsteen.	.	.	2 ———
Zoete kwik.	.	.	2 ———

Met honig of meelbrei tot 12 pillen, waarvan men er 4 daags in geeft.

A 5

d.

d.

Bij verdikking van het neus slijmvlies en ver-
toonen van knobbels in hetzelfde.

Jeneverbezen.	.	.	8 oncen.
Anijszaad.	.	.	2 ———
Angelika wortel.	.	.	4 ———
Purper vingerhoeds kruid.	.	.	1 ———
afgetrokken in kokend water.	.	.	8 pond.
Bijgevoegd:			
Zoutzure zwaaraarde, (<i>muriata baryt.</i>)			2 drachma.
Viermaal daags $\frac{1}{2}$ gedeelte.			

14

Bernage kruid en wortel, (<i>herb. boraginis c. rad.</i>)	8 oncen.
Slangenwortel, (<i>rad. serpentaria virginiana</i>) <i>aristolochia serpentaria L.</i>	4 ———
Suikerijwortel, (<i>rad. cichorea.</i>)	4 ———
Dit met 4 pint water in een digten pot gekookt, voorts doorgezijgd en bijgevoegd:	

Kalkwater.	.	.	1 pint.
Ammoniakzout.	.	.	2 oncen,
Salpeter.	.	.	2 ———
Honig.	.	.	3 ———

Driemaal daags $\frac{1}{2}$ pint, terffond na het ingeven
van n°. 13. a.

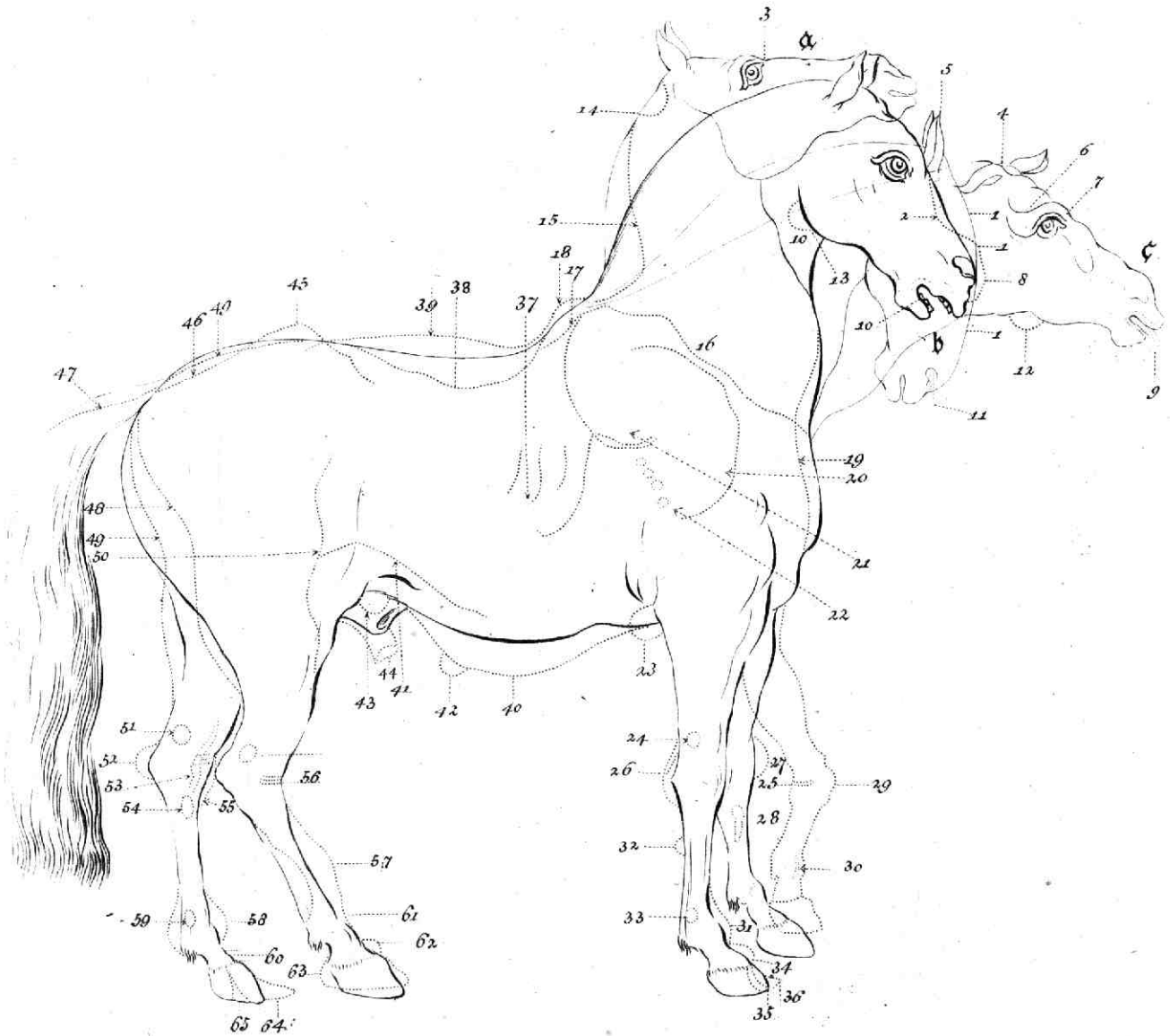
a.

Inwrijvingen der klieren.

Kwikzalf, alleen of met.	.	.	2 schrupel.
Laurierzalf, (<i>ung. laur.</i>)	.	.	1 ———

b.

Vloeibare ammoniakgeest.	.	.	1 once.
Spaansche - vliegen - tinktuur.	.	.	1 drachma.
Braak-			

c.

Braakwijnsteen.	.	.	4 drachma.
Kwikzalf.	.	.	1 once.
Reuzel.	.	.	1 —

Inspuitingen in de neusgaten.

Rozenbladeren.	.	.	1 handvol.
Afgetrokken in kokend water.	.	.	1 pint.
Extrakt van lood.	.	.	1 drachms.

d.

Dampbaden.

Salij.	.	.	1 handvol.
Wijnazijn.	.	.	$\frac{1}{2}$ pint.

Middel van WOLSTEIN.

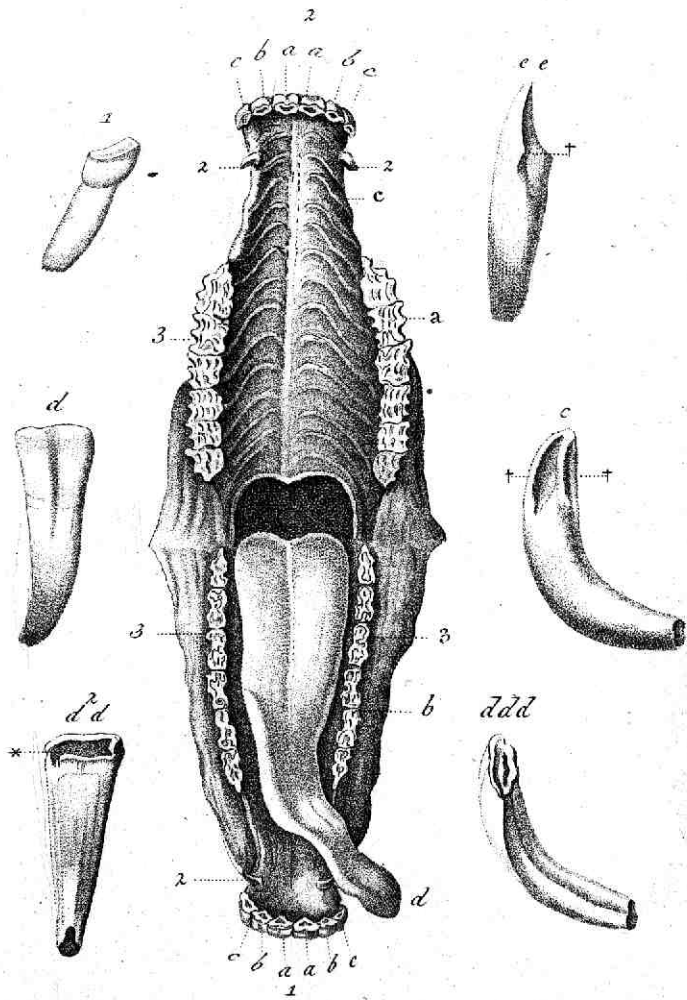
15

Braakwijnsteen.	.	.	$\frac{1}{2}$ ons.
Spiesglans - lever, (gezwavelde spiesglans bevattende potasch, (<i>hepar antimonii sulphuretum potassae sibiatum.</i>)	.	.	2 —
Bloem van zwavel.	.	.	3 —
Galganth - wortel.	.	.	2 —
Witte gentiaan - w.	.	.	2 —
Osterlucie of holwort, (<i>aristolochia rotunda.</i>)	.	.	2 —
Ijfof.	.	.	1 —
Kardamom.	.	.	$\frac{1}{2}$ —
Kanceel.	.	.	$\frac{1}{2}$ —
Ammoniakzout - geest, (<i>spir. sal. ammoniaci.</i>)	.	.	$\frac{1}{2}$ —

Met honig tot een slikbrok, dagelijks ter groote van een hoenderei.

Voorts bestrijke men de kaakklieren met levensbalfem, en het neusbeen met vlugge ammoniakzout - geest.

Ra-

Dessiné par le C. Geisweit von der Netten.

A. Kucher sc.

16

Rabarber.	.	.	1 ons.
Zoete kwik.	.	.	30 grein.
Witte zeep.	.	.	3 drachma.

Met genoegzaam putwater ontbonden en dagelijks in eens ingegeven wanneer n°. 15 opgebruikt is.

Voorschriften van PILGER.

17

Wit rattenkruid, (<i>arsenicum album pulv</i>).		$\frac{1}{2}$ drachma.
Gekristalliseerd groeiftoffelijk loogzout, (gekristalliseerde koolzure potasch, (<i>alcali vegetabili</i>) <i>carbonas potassæ cristallisatum</i> .)	1	—
Watervinkel-zaad, (<i>puly.sem.phellandrii aquat.</i>)	8	oncen.

Met honig tot 24 pillen, waarvan men des morgens en 's avonds één ingeeft.

18

Versterkend middel tot natuur inden kwaden droes, en als voorbehoed middel tegen de verdere ontwikkeling van den gewonen droes.

Eikenbast.	.	.	12 oncen.
Kalmus - wortel.	.	.	6 —
Jeneverbezien.	.	.	6 —
Zevenboom.	.	.	4 —
Ijzervijfel.	.	.	1 —

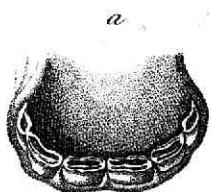
Tot een poeder gemaakt en in 4 dagen ingegeven.

19

Wilgenbast.	.	.	8 oncen.
Meekrap, (<i>rad. rubiæ tinctorum</i> .)			8 —
Kalmus - wortel.	.	.	2 —
Gom van mijrhe, (<i>gumm. myrrhae</i> .)			2 —

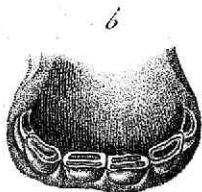
Tot een poeder gelijk het voorgaande.

Fig. 1.

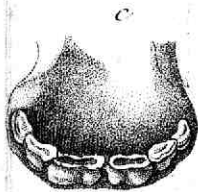
1

Fig. 2.

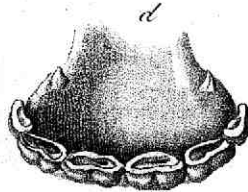
1 1/2 a 2

Fig. 3.

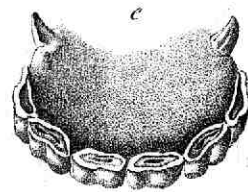
2 1/2 a 3.

Fig. 4.

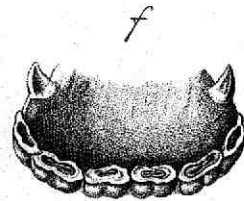
4

Fig. 5.

5

Fig. 6.

5 1/2

aa

bb

cc

dd

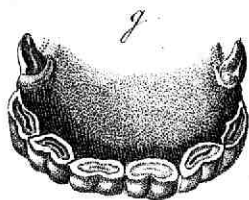
ee

ff

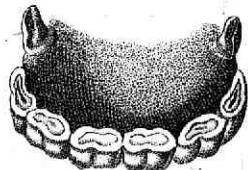

Fig. 7.

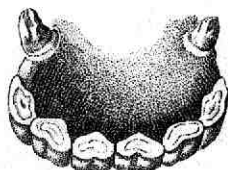
g

Fig. 8.

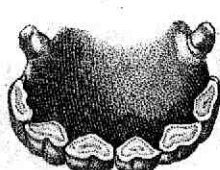
h

Fig. 9.

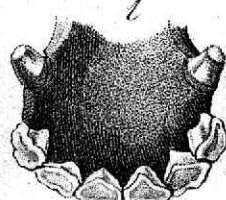
i

Fig. 10.

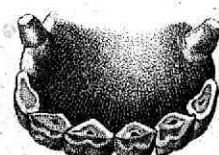
k

Fig. 11.

l

Fig. 12.

m

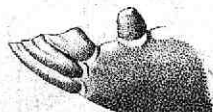
gg

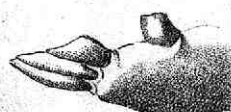
hh

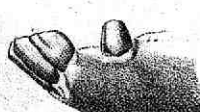
kk

ll

mm

b.

Middel van WALDINGER, tegen den nog niet verouderden kwaden droes.

Fijn gestotene houtskoolen in een zak, het paard zoodanig omgehangen, dat het dezelve moet opfnuiven; dit middel moet tweemaal daags, gedurende een uur aangewend en telkens nieuw vervaardigd, of in eene luchtdichte fles bewaard worden.

Voorts wordt eene dragt vóór de borst gezet, en de verharde klieren ingewreven met den folgenden balfem :

Laurier - olie.	.	.	$\frac{1}{2}$ ounce.
Terebinthijn - olie.	.	.	1 ———
Spaansche-vliegen poeder.	.	.	2 drachma.

bb.

Bruinsteen.	.	.	1 ounce.
Gentiaan - w.	.	.	4 ———
Zevenboom.	.	.	2 ———
Ammoniakgom.	.	.	1 ———

Met honig tot 4 pillen, dagelijks.

c.

Middel van Prof. NAUMANN tegen den kwaden droes.

Wit rattenkruid.	.	.	1 drachma.
Koolzure potasch.	.	.	1 ———

Opgelost in een pond overgehaald water, slijmerig gemaakt met arabische gom, en bijgevoegd :

Venkelzaad.	.	.	8 oncen.
Kalmus wortel.	.	.	4 ———
Mijrrhe.	.	.	1 ———

Tot 32 pillen gemaakt, des morgens en 's avonds na het voeder één.

cc.

Fig. 1.

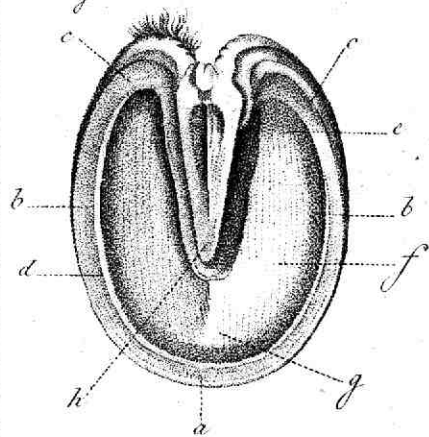

Fig. 2.

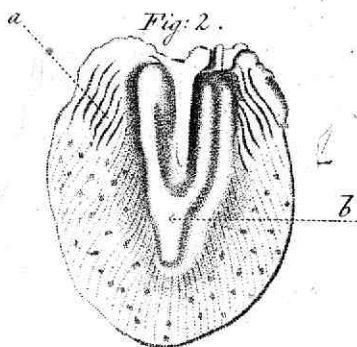

Fig. 4.

Fig. 3.

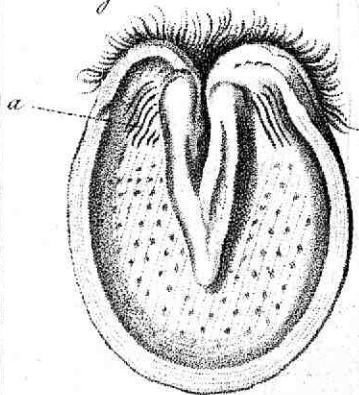
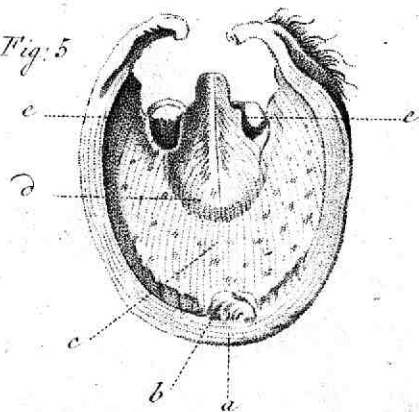

Fig. 5.

cc.

Wilde kervel.	.	.	1 ounce.
Nachtschade. (<i>atropa belladonna.</i>)	.	.	1½ —
Angelika wortel.	.	.	2 —
Kalmus-w.	.	.	4 —
Zoere kwik.	.	.	4 drachma.
Goudzwavel.	.	.	4 —

Met honig tot 24 pillen, waarvan driemaal daags één wordt ingegeven.

d.

Salpeterzure berooking door TSCHULIN aangeprezen.

Men giet in een glas, zwavelzuur.	1 ounce.
Zuivere salpeter fijn gestoten.	1½ —

Langzaam bijgevoegd. En doet zulks drie maal daags het paard inademen.

dd.

Vermillioen.	.	.	4 drachma.
Baldriaan wortel.	.	.	2 ounce.
Zoethout.	.	.	2 —

Met honig tot een slikbrok in 6 reizen, daags.

Tegen den worm.

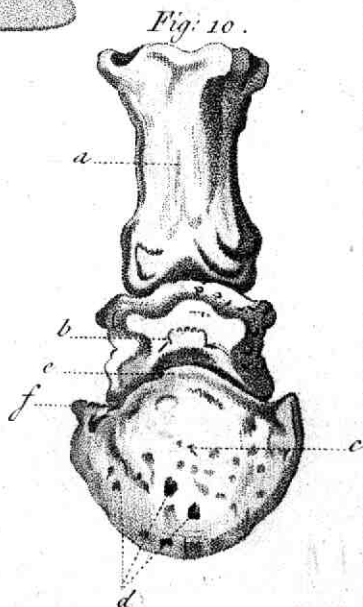
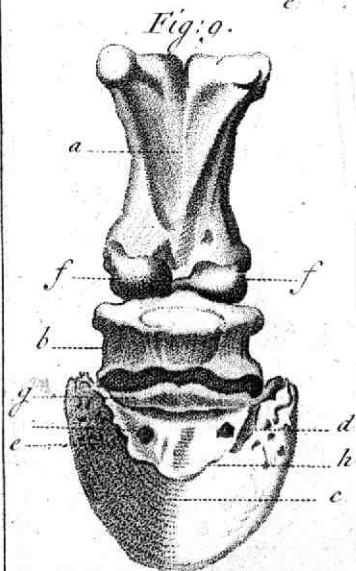
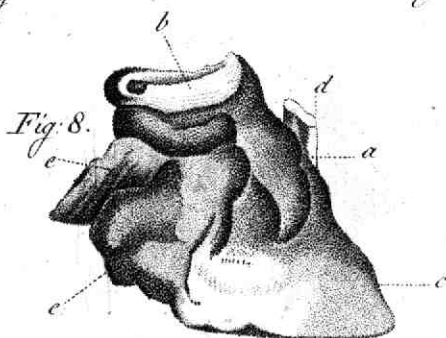
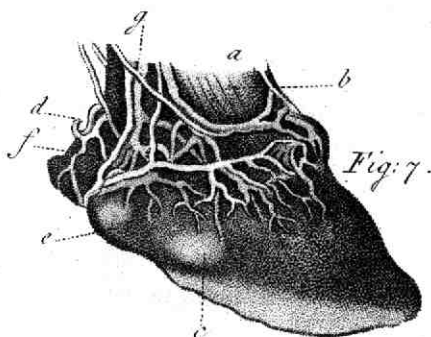
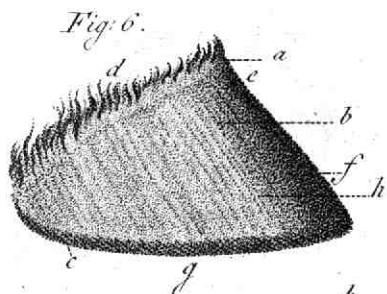
Uitwendig.

20

a.

Vermillioen, (roode gezwavelde kwik,) <i>cinnabaris factitia</i>) <i>sulphuretum hydrarg. rubr.</i>)	2 drachma.
Drakenbloed, (<i>sanguis draconis</i>)	12 grein.
Wit rattenkruid.	40 —
Reuzel.	4 drachma.

In-

Inwendig.

b.

Eikenbast.	.	.	.	2 drachma.
Pokhout.	.	.	.	2 ———
Kraanoogen, (<i>nux vomica</i>)	.	.	.	$\frac{1}{2}$ fchrupel.
ca L.)	.	.	.	2 ———
Spiesglanslever.	.	.	.	2 ———
Gom van mijrhe.	.	.	.	2 ———

Met honig tot een flikbrok, in eens, tweemaal daags.

*) c.

Zoete kwik.	.	.	.	1 fchrupel.
Goudzwavel.	.	.	.	$\frac{1}{2}$ drachma.
Wilde kervel.	.	.	.	———
Zevenboom.	.	.	.	$\frac{1}{2}$ ———
Kalmus wortel.	.	.	.	4 ———

Met honig tot een flikbrok als boven.

*) d.

Wilde kervel.	.	.	.	$\frac{1}{2}$ drachma.
Opgehevene bijtende kwik.	.	.	.	6 grein.
Ammoniakgom.	.	.	.	2 drachma.

In een pint gekookt water, of met lijnzaad-afkookfel opgelost en in eens gegeven.

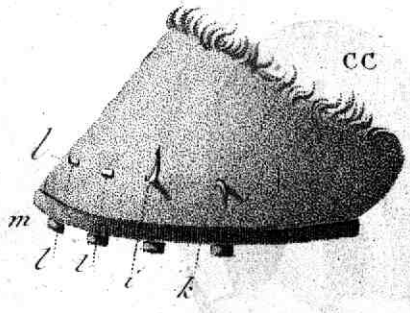
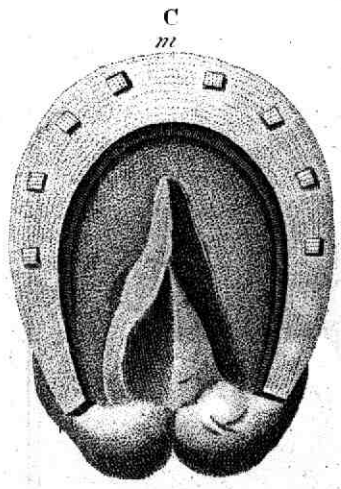
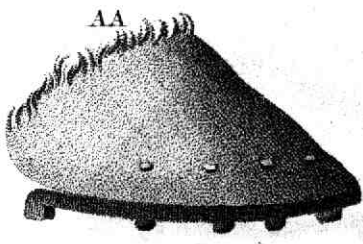
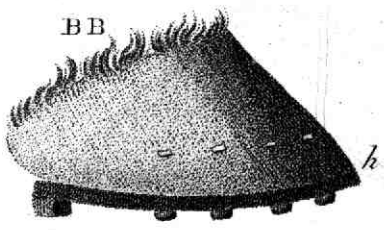
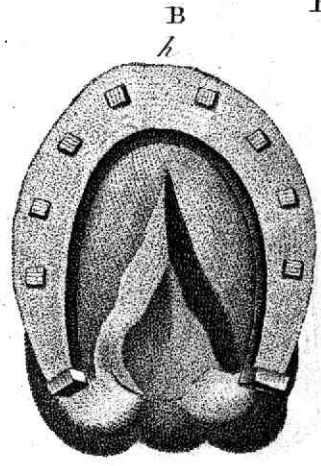
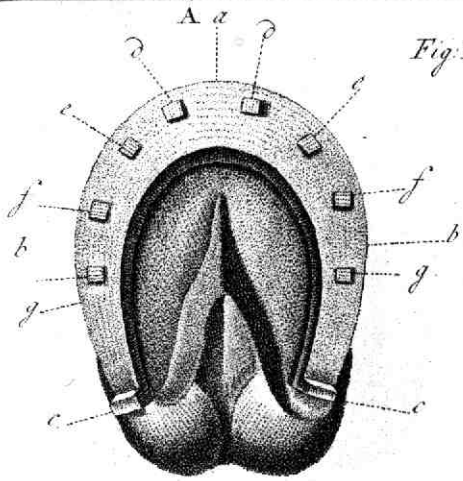
Zwavellever.	.	.	.	2 oncen.
Goudzwavel.	.	.	.	2 drachma.
Gentiaanwortel.	.	.	.	2 oncen.
Venkelzaad.	.	.	.	2 ———
Ammoniakgom.	.	.	.	4 ———

Tot poeder, driemaal daags een lepel vol.

Mid-

Pl. M.

Fig. I.

Middel van COLLAINE tegen den kwaden droes
en worm.

Tegen den kwaden droes.

c.

Spiesglans - lever.	.	.	6 oncen.
Bloem van zwavel.	.	.	12 à 18 ons.

Met honig tot sliedbrokken, en dagelijks deze hoeveelheid, met kleine giften beginnende.

f.

Tegen den worm.

Mijnstoffelijke kermes, (waterstoffig verzuurde spiesglans,) <i>kermes minerale</i> <i>hydro-sulphuretum oxyduli stibii.</i>)	.	.	2 oncen.
Of bloem van zwavel.	.	.	6 ———

Als boven dagelijks.

~~~~~

Longontsteking.

In het begin tot wegneming der ontsteking.

a.

21

Lijnzaad.	.	.	.	4 oncen.
Gekookt in putwater.	.	.	.	4 pint.

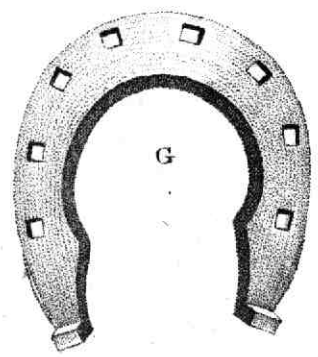
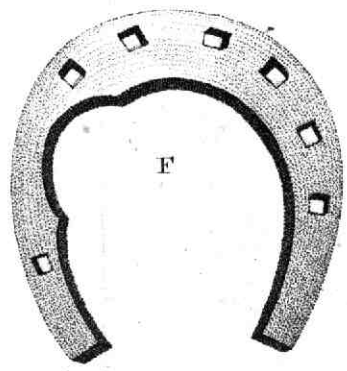
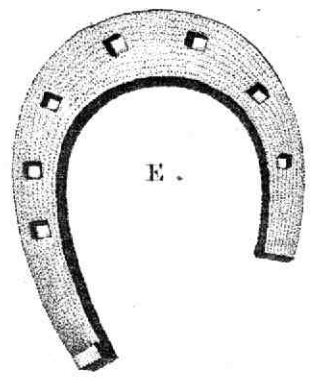
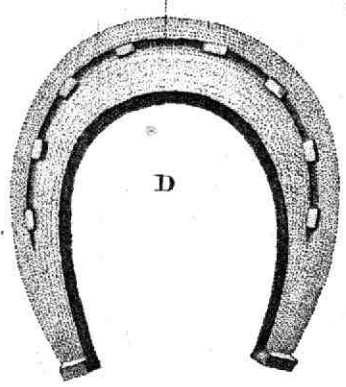
tot het lijmachting wordt, waarna men het doorzigt, en er bijvoegt,

Zuivere felpeter.	.	.	.	4 oncen.
Enkelvoudige honigazijn.	.	.	.	2 ponden.

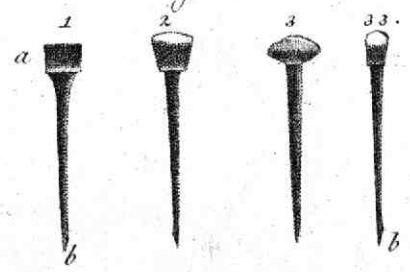
Alle 2 uur een pint, of wel men geeft n°. 7, a, b, als sliedbrok tweemaal daags.

aa.

Fig. II.

Fig. III.

aa.

Tot vermindering van den hoest.

Alandswortel.	.	.	4 oncen.
Heemstwortel.	.	.	4 ———
Zoethout.	.	.	4 ———
Venkelzaad.	.	.	2 ———

Met honig tot een slikbrok, elk uur een lepel vol.

b.

Bij vermindering der ontsteking.

Vlierbloemen.	.	.	8 oncen.
Afgetrokken op kokend water.	.	.	4 pint.
Doorgezigt en bijgevoegd,			
Ammoniakzout.	.	.	2 oncen.
Braakwijnsteen.	.	.	2 drachma.
Enkelvoudige honigazijn.	.	.	2 pond.

Alle 2 uur een pint, of n°. 26 b.

c.

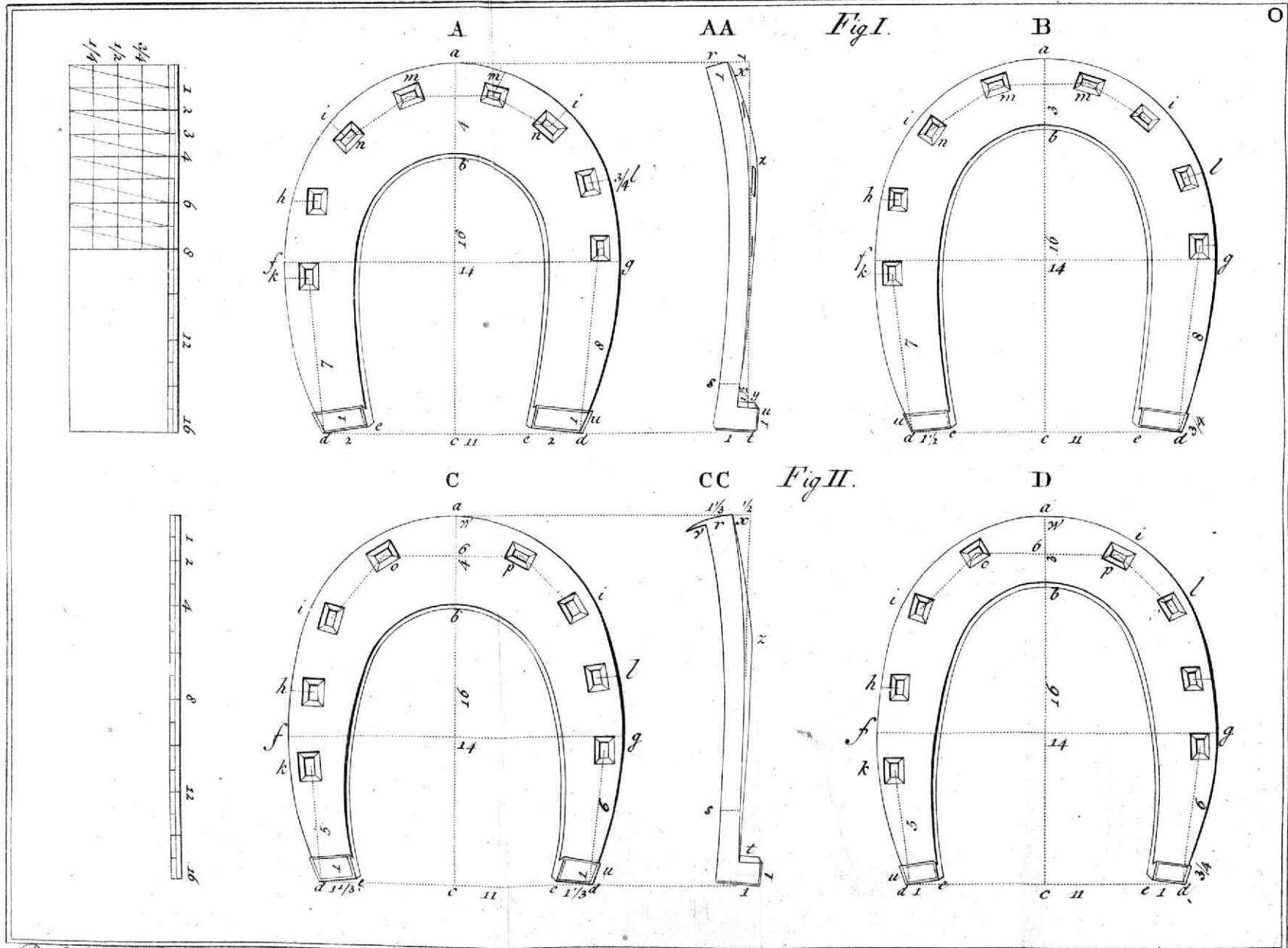
In het tijdstip van verzwakking en in longontstekingen met verminderde levenskracht.

Wolverleibloemen.	.	.	1 once.
Baldriaanwortel.	.	.	1 ———
Heemst-w.	.	.	1 ———
Afgetrokken met 2 pinten water, doorgezigt, en bijgevoegd			
Zwavel-æther, (<i>æther sulph. alcoh.</i>)	.	.	1 once.
Wijn.	.	.	$\frac{1}{2}$ pint.

In drie maal des daags in te geven.

B

d.

Desiné par le C. Geomet van der Netten.

A. Zurcher sc.

Zoethout - drop.	.	.	2 drachma.
Verkelwater.	.	.	3 oncen.
Pijnstillende geest van ammopiak, (liq. anod. amm.)	1	—	
Opium - tinctuur	.	.	1 schrupel.

In cens, als boven.

Bij vermindering der ontsteking en wanneer de ziekte op het punt is in verzwakking over te gaan.

Salpater.	.	.	1½ oncen.
Kamfer.	.	.	2 drachma.
Honig.	.	.	1 ons.
Zoethout.	.	.	1 —

In 4 keeren, alle 3 uren, als de ontsteking genoegzaam verdwenen is.

Bij het verder verminderen der ontsteking.

Gentiaan - wortel.	.	.	2 oncen.
Kalmus - w.	.	.	2 —
Alands - w.	.	.	2 —
Goudzwavel.	.	.	3 drachma.
Terebinthijn - olie.	.	.	3 —

Met honig tot een slikbrok, driemaal daags een lepel vol.

TAFEL van de AFMETINGEN EN EVENREDIGHEDEN DER HOEIJZERS VOOR OEDE VOETEN, waarbij de lengte des hoefs, in 16 gelijke deelen verdeeld, ten grondslag geleid is.

EVENREDIGHEDEN DER	VOORIJZERS.		ACHTERIJZERS.	
	Afmetingen. Kruasster of Tuigpaarden.	Ligte ruitertij of Rijpaarden.	Afmetingen. Kruasster of Tuigpaarden.	Ligte ruitertij of Rijpaarden.
	BEMERKINGEN.		BEMERKINGEN.	
De lengte des ijzers a. b. c.	16	16	16	
Breedte { aan den voorhoef a. b.	4	3	4	
{ aan de hieien. (a) d. e.	2	1 1/2	1 1/3	
Wijdte der buitenranden van het ijzer. (b) f. f.	14	14	14	
Afstand van het middelpunt der laatste zijdnagelgaten tot aan de buitenste punt der armen, aan den buitenarm. f. d.	7	7	5	
Idem aan den binnensten arm. g. d.	8	8	6	
Afstand van het middelpunt der voornagel- en voorste zijdnagelgaten van den buitenrand, aan den binnensten arm. (c) h. i.	1	3/4	1	
Ouderlingen afstand der nagelgaten. (d)				
Bij het voorijzer, omtrent. (m. n.	3 1/4	3		
Bij het achterijzer. { aan den voorhoef. o. p.			6	
{ in de armen. p. q.				
Grootste nitwendige wijdte der nagelgaten { aan de buitenzijde r.	1	3/4	1	
{ aan de binnenzijde	1	3/4	1 1/3	
Dikte van het ijzer aan den voorhoef { aan de binnenzijde	3/8	5/8	1	
{ aan de buitenzijde	7/8	3/8		
Idem aan de hieien s.	3/4	3/4		
De kalkoenen { hoogte t.	1	3/4	1	
{ dikte w.	1	3/4	1	
De lip aan de voorzijde van het achterijzer { hoog v.			1	
{ breed w.			1	
Buiging van het ijzer. van het voorste zijdnagelgat tot aan den voorhoef x.	1	3/4	1/2	
van daar tot aan de kalkoenen. (k) x.	1/2	5/8		
Buiging of spanning van de breedte der ijzers, van de binnenzijde der nagelgaten der armen tot aan den buitenrand. (f) z.	1/2	5/8	1/4	

a) Deze vermindering in breedte moet van den voorhoef tot aan het laatste zijdnagelgat ongevoelig plaats grijpen, doch van daar tot aan de kalkoenen merkbarer zijn.

b) Aan de achterste nagelgaten- ....

c) Deze afstand is minder aan den binnensten arm en het achterste zijdnagelgat van den buitensten, welke iets schraelder doorgeflaggen zijn, i. k. zoodanig dat zij van daar af aan in eene kringswijze strekking steeds schraelder door zijn geslagen.

d) Indien het dikte der wanden naar de dragten toe vergunt, zoo kunnen de afstanden tuschen dezelve grooter wezen dan wanneer zij zwakker aldaar zijn, hierdoor is derzelver verwijdering aan den binnensten arm minder dan aan den buitensten.

e) Wanneer een ligt ruitertij paard sterke beweging op harden of steenachtigen grond moet verrigten, zoo kan men deszelfs ijzers de in de voorste kolom opgegevene dikte geven.

f) Van de binnenzijde der nagelgaten tot aan den binnenrand is het ijzer vlak gesmeed, moettende men hier bij steeds op de meerdere of mindere holte der zool acht geven.

g) Hierin moet men zich naar de dikte van den hoornwand regelen, om het achterste zijdnagelgat meer of min te verwijderen van de kalkoenen.

h) Daar de sterkte van den hoornwand der dragten het doorflaan van het laatste zijdnagelgat op een meederen of minderen afstand van de hieien bepaalt, zoo verdeelt men den afstand tuschen dit en het eerste voornagelgat in 3 gelijke deelen, om hierna de beide middelste nagelgaten door te slaan.

i) De binnenste kan 1/3 lager dan de buitenste zijn.

k) Van daar af aan is het ijzer vlak gesmeed.

Na het ophouden der ontsteking.

22

a.

Zoete kwik.	.	.	2 drachma.
Braakwijnsteen.	.	.	2 ———
Kamfer (*).	.	.	4 ———
Heemst - wortel.	.	.	2 oncen.
Verdikt vliersap, (<i>rob. sambuci.</i>)	.	.	1 pond.

Alle twee uur $\frac{1}{3}$ deel met een pint afkookfel van lijnzaadmeel.

b.

Versterkend middel.

Kalmus - wortel.	.	.	2 oncen.
Roode gentiaan - w.	.	.	2 ———
Wilgen - bast, (<i>cort. sal. laur.</i>)	.	.	4 ———
Duivelsdrek.	.	.	1 $\frac{1}{2}$ ———
Aftrekfel van alfem.	.	.	1 ———

Met genoegzamen honig tot pillen gemaakt, ten getal van 12, van welke men viermaal daags één in $\frac{1}{2}$ pint water oplost, en met bijvoeging van $\frac{1}{4}$ pint wijn ingeeft.

Wan-

(*) Om de kamfer optelossen en opdat dezelve bij de oplossing, door het bijvoegen van meer vocht niet wederom afgescheiden worde, dient het volgende in acht genomen te worden. Men wrijve de kamfer met eenige droppels verzoete salpetergeest, (*spir. nitri dulcis*) waarna men dezelve door bijmenging van wijngeest verder kan oplossen: deze oplossing wordt vervolgens met poeder van heemst-wortel of arabische gom gewreven, en bij deze slijmachtige oplossing, de overige afkooksels laauw-warm, langzaam en bij kleine gedeelten bijgevoegd; wijl, indien men in het begin te veel vocht bijziet, de kamfer afgescheiden wordt en beven drijft.

c.

Wanneer zich vrees opdoet dat de ziekte in ettering zal overgaan.

Rabels water, (n ^o . 45.).	.	.	4 oncen.
Honig.	.	.	1 ———

Hiervan alle vier uur een derde met een pint lijnzaad - afkookfel in te geven.

d.

In de longtering met verettering.

Lood - ekstrakt, (azijnzuur lood.)	.	.	1 drachma.
Watervinkelzaad.	.	.	4 oncen.
Opium.	.	.	4 drachma.
Zoethout.	.	.	4 oncen.
Lijnzaad.	.	.	4 ———

Honig zoo veel noodig is om tot 32 pillen te maken, waarvan men 4 daags ingeeft.

e.

Bij beterschap.

Ijslandsche mos.	.	.	3 oncen.
Afgekookt in water.	.	.	4 pinten.
Watervinkelzaad.	.	.	6 oncen.
Alandswortel.	.	.	4 ———
Ijzervijfel.	.	.	2 ———

Viermaal daags $\frac{1}{2}$ pint.

Aam-

Aamborstigheid of dampigheid.

23

a.

Wanneer men dezelve aan verftopping in de longen toeschrijft.

Duivelsdrek.	.	.	2 ons.
Baldriaan - w.	.	.	3 —
Jeneverbeziensap verdikt.	.	.	1 pond.

Tot een slikbrok, ieder 4 uur 2 lepels vol.

Voorts kan men zich met vrucht van n°. 3 en 22 a, bedienen, terwijl men de drank zeer beperkt, dagelijks 2 kannen kalkwater doet gebruiken, en het hooi met stroo verwisfelt.

*) b.

Borstmiddel in langdurige longgebreken.

Ammoniakgom.	.	.	$\frac{1}{2}$ drachma.
Duivelsdrek.	.	.	$\frac{1}{2}$ —
Bloem van zwavel.	.	.	1 —
Zoethout.	.	.	3 —
Wolverlei wortel en bloem, (<i>rad. arnicæ, c. fl. arn. montana L.</i>)	.	.	2 —

Genoegzamen honigazijn om het tot een slikbrok te maken, tweemaal daags in eens.

Hoest.

24

Zuiver ammoniakzout.	.	.	1 ons.
Zoethout.	.	.	2 —
Arabische gom, (of heemstw. in poeder,)	.	.	2 —
Gemeene honig.	.	.	1 pond.

Tot een slikbrok, alle 2 uur 2 lepels vol.

b.

Alandswortel.	.	.	4 oncen.
Karwijzaad.	.	.	1 ———
Lijnzaadmeel.	.	.	3 ———
Bloem van zwavel.	.	.	2 ———

Met honig tot een slikbrok, als boven.

25

Alandswortel.	.	.	8 oncen.
Venkelzaad, (<i>puiv. sem. fœniculi.</i>)	.	.	4 ———
Gemalen zoethout.	.	.	8 ———
Gemeene honig.	.	.	8 ———

Als boven.

a.

26 In een uit verzwakking ontstaande vochtige hoest.

Zevenboom.	.	.	2 oncen.
Rooide gentiaan-wortel.	.	.	3 ———
Anijszaad.	.	.	4 ———
Jeneverbezien, (<i>bacc. lauri laurus nobilis L.</i>)	.	.	3 ———
Walfchor, (<i>sperma ceti.</i>)	.	.	2 ———
Mijnstoffelijke moor, (zwarte gezwavelde kwik, (<i>æthiops miner.</i>) <i>sulphuret. hydrarg. nigr.</i>)	.	.	2 ———

Als boven tot een slikbrok, hiervan dagelijks 2 oncen in 3 keeren.

*) b. Krampachtige drooge hoest.

Zoete kwik.	.	.	15 grein.
Goudzwavel.	.	.	1 schrupel.
Duivelsdrek.	.	.	1 ———
Zeeajuin.	.	.	2 ———
Zoethout.	.	.	3 drachma.

Genoegzamen honig zijn, in eens tot een pil, twee of driemaal daags.

Keel-

Keelontsteking en hersenontsteking.

Verkoelend middel in ontstekingen.

27

Salpeter.	.	.	.	1 ons.
Wonderzout.	.	.	.	1 ———
Lijnzaadmeel.	.	.	.	1 ———

Met honig tot een slikbrok, viermaal daags.

b.

Bij vermindering der ontstekings verschijnselen.

Kamfer.	.	.	.	1 drachma.
Salpeter.	.	.	.	4 ———
Dubbelzout, (zwavelzure potasch) <i>tart. vitriol.</i>				
<i>sulphas potassa.</i>)	.	.	.	1 ons.

In een half pint lijnzaadmeel - afkooksel, in eens alle 3 uur.

c.

Na het ophouden van den eersten toestand der ontsteking.

Zoete kwik.	.	.	.	2 drachma.
Bilsenkruid-extrakt of opium.	.	.	.	2 schrupel.
Kamfer.	.	.	.	2 drachma.
Heemstwortel.	.	.	.	3 oncen.

Met honig tot een slikbrok, alle 3 uur een vierde gedeelte.

d.

Na het vorige middel een paar dagen gebruikt te hebben,

Zoete kwik.	.	.	.	1 drachma.
Mijnstoffelijke kermes.	.	.	.	1 ———
Bilsenkruid-extrakt.	.	.	.	2 ———
Kamfer.	.	.	.	1 ———
Heemstwortel.	.	.	.	3 oncen.

Met honig tot een slikbrok, als boven.

B 4

Buik-

~~~~~

Buikzuiverende middelen, (*purgatiën*.)

28

a.

Jalappen, (*rad. jalappæ*) *convolvulus jalappæ. L.*) 1 ons.
 Zoete kwik. 1 drachma.
 Met honig tot een slikbrok, in eens.

b.

Wonderzout. 6 oncen.
 in twee pond, of eene fles water ontbonden.
 Lever-aloë, (*aloë hepatica.*) 1 ———
 In twee keeren, des avonds en 's morgens.

*) c.

Lever-aloë. 4 drachma.
 Jalappen. 3 ———
 Zoete kwik. 1 ———

Witte zeep om ze tot een pil te maken, in eens.
 Men bedient zich van dit middel bijzonder tegen wormen.

~~~~~

Kolder.

29

Nachtschade, (*belladonna*) *atropa bellad. L.*) 8 oncen.
 Zevenboom . . . . . 4 ———
 Braakwijnsteen. . . . . 1 ———

Met honig tot 12 pillen gemaakt, waarvan men er
 dagelijks 4 inneemt.

Keel-

Keelziekte.

30

Heemstwortel of lijnzaadmeel.	8 oncen.
in 4 kan water gekookt, doorgezijgd en bijgevoegd:	
Salpeter.	2 oncen.
Ammoniakzout.	1 ———
Gemeene honig.	1 pond.
Alle 2 uur één pint.	

31

Vlierbloem-aftrekfel, op twee kan water.	8 oncen.
Geest van minderer.	8 ———
Conferf van vlier.	8 ———
Gemeene honig.	8 ———
Alle 2 uur één pint.	

Prikkelende inwrijving, uitwendig.

32

a.

Spaanfche vliegen, (<i>puly. cantharidum</i>) meloë. <i>vesic. L.</i>)	1 ons.
Gekookt in lijnolie.	8 ———
Vloeibare geest van ammoniak, (vloeibare kool- zure ammoniak, (<i>spir. sal. ammon.</i>) <i>carbonas</i> <i>ammonia liquid.</i>)	4 ———

b.

Tot inspuiting in de keel.

Zwart bilfenkruid, (<i>b. hyoseyami nigr.</i>)	4 oncen.
Kaasjes - kruid, (<i>malva</i> ,) <i>m. sylv. rot. fol.</i>)	4 ———
vier uur in 4 fleschen water gekookt, doorgezijgd,	
Enkelvoudige honigazijn.	2 ponden.
	bb.

B 5

bb.

Zoutzuur.	.	.	.	1 once.
Honig.	.	.	.	6 —
Afkookfel van kaasjesbladen of lijnzaadmeel.				1 pint.

c.

Insputting tot versterking na het ophouden der ontsteking.

Afkookfel van wilgenbast en salij.	.	.	.	1 pint.
Zwavelzuur.	.	.	.	3 drachma.
Havermeel.	.	.	.	4 oncen.

~~~~~

Buikwee, (*kolijk.*)

33

a.

Windkolijk.

Bitter bier.	.	.	.	1 pint.
Wonderzout.	.	.	.	6 oncen.
Gentiaan-w.	.	.	.	1 —
In hevige krampen bijgevoegd :				
Opium of duivelsdrek.	.	.	.	2 drachma.
Alle 2 uur in eens.				

aa.

Aftrekkfel van 1 ons jeneverbezien.				1 pint.
Zwavel æther.	.	.	.	4 drachma.
In tweemaal in te geven.				

b.

Jeneverbezien.	.	.	.	8 oncen.
Roode gentiaan, kalmus of baldriaan-w.	.	.	.	8 —
Goudzwavel.	.	.	.	1 —
Anijszaad.	.	.	.	4 —
Keukenzout.	.	.	.	4 —

Tot een poeder, 4 maal daags een groote lepelvol.

a.

34

a.

Kalmus - w.	.	.	4 oncen.
Roode gentiaan - w.	.	.	4 ———
Mosterdzaad.	.	.	4 ———

Tot een poeder, waarvan men een lepelvol op ieder haver voeder geeft.

b.

Zedoar - wort. (<i>rad. zedoar.</i>)	.	.	3 drachma.
Venkelzaad.	.	.	3 ———
Peterfeliezzaad, (<i>sem. petros.</i>)	.	.	1 ———
Zuivere opium.	.	.	$\frac{1}{3}$ ———

Tot een poeder in eens.

aa.

Krampstillende voorfchriften.

Baldriaan - w.	.	.	2 oncen.
Afgetrokken in water.	.	.	1 pint.
doorgezigt en bijgevoegd:			
Duivelsdrek.	.	.	2 drachma.

In eens.

bb.

Doornappel extract, (<i>extr. datura stramon.</i>)	.	.	2 drachma.
Bilzenkruid.	.	.	2 ———
Baldriaan - w.	.	.	4 ———

Met honig tot een flikbrok, in eens.

a.

35

Krampkolijk.

Duivelsdrek.	.	.	1 drachma.
Arabische gom of heemst - w.	.	.	1 ons.
Putwater, $\frac{1}{2}$ pint of	.	.	1 pond.
Boomolie, (<i>ol. oliyarum.</i>)	.	.	4 oncen.
Magnesia, (koolzure bitter - aarde,) <i>magnesia al-</i>			
<i>ba) carbonas magnesiæ.</i>)	.	.	4 drachmā.

In eens.

b.

Krampachtig kolijk, vooral door wormen veroorzaakt.

Geest van hartshoorn, (<i>spir. cornu cervi</i> ,) <i>carbonas pyro-animale liquidum.</i>)	1 drachma.
Zwavel æther.	$\frac{1}{2}$ ———
Boornolie.	3 ———

In een flesch vlierbloemen - aftreksel, in eens.

c.

Tegen de wormen gebruikt men met gevolg:

Gentiaan wortel.	4 oncen.
Rijnvaren - kruid (<i>h. tanaceti.</i>)	4 ———

Driemaal daags een lepelvol over het voeder.

Voorts:

3 oncen glimmend schoorsteenroet in een pint melk gekookt.
De toppen en knoppen van denneboomen.

De brandige hoornolie, (*oleum empyreumaticum animale.*)
van 2 tot 3 oncen daags ingegeven.

Voorts het buikzuiverend middel n°. 28. *) c.

Kolijk uit zuren.

36

Wonderzout.	1 ons.
Zuivere salpeter.	1 ———
Bereide oesterschelpen, (<i>concha prepar.</i>)	1 ———
Laurier - beziën.	1 ———

Hiervan iedere 2 uur, 2 lepels vol met een aftreksel van kamillen - bloemen en bilfenkruid.

Ge-

37

Gemalen lijnzaad.	.	.	3 oncen.
Kamillen - aftreksel.	.	.	6 pint.
tot op de helft verkookt, en bijgevoegd:			
Lijnolie.	.	.	1 pond

En in hevige krampen bijgevoegd op ieder half pint:

Opium tinctuur, (<i>vinum opii aromaticum</i> ,) <i>laud-</i> <i>num liq. sydenhami.</i>)	.	.	1 drachma.
--	---	---	------------

Men geve hiervan inwendig $\frac{1}{2}$ pint, eerst ieder uur, daarna om de 2 of 3 uur; terwijl men hetzelfde als lavement, eerst ieder vierendeel uurs, daarna alle half uur bezigt.

38 Kolijk door verkouding.

Duivelsdrek, ontbonden.	.	.	1 drachma.
Geest van kamfer (<i>spir. camphor.</i>)	.	.	2 ———
Terebinthijn olie, (<i>ol. terebinth.</i>) <i>pinus larix, L.</i>)	.	.	2 ———
Geest van minderer.	.	.	1 ons.

In een half pint warme wijn, in eens ingegeven.

NOTA, Men wachte zieh echter om zoo lang de verstop- ping duurt, opium in te geven.

De middelen n°. 8. 33. b. en 34. a., worden na het ophou- den van het kolijk gegeven om de ingewanden weder te versterken.

Lavementen, vooral in kolijken.

39

Kamillen - bloemen, (<i>flor. chamæm.</i>) <i>matricaria</i> <i>chamomilla L.</i>)	.	.	2 ons.
Heemstwortel of lijnzaadmeel.	.	.	2 ———
Kaasjeskruid.	.	.	1 handvol.

$\frac{1}{2}$ uur in 3 pond water gekookt en bijgevoegd:

Lijnolie, (<i>ol. lini.</i>)	.	.	8 oncen
--------------------------------	---	---	---------

a.

Afkookfel van kaasjesbladen.	.	.	2 oncen.
In water.	.	.	3 ponden.
Salpeter.	.	.	1 ons.

b.

Tabak, 2 handvol in $\frac{1}{2}$ kan water gekookt, en daarbij gevoegd:
Lijnolie. 3 oncen.

d.

In krampkolijk en den loop.

Kamillenbloemen aftrekfel.

Lijnzaadwater.

Lijnolie.

Van ieder evenveel, waarbij men, bij sterke krampen,
2 drachma duivelsdrek voegt.

e.

Zwart bilzenkruid. 1 ons.

In 2 pond kokend water afgetrokken, doorge-
zigt en bijgevoegd:

Opium. 2 drachma.

f.

In opftopping van water.

Kamillen - aftrekfel. 1 pint.

Wonderzout. 2 oncen.

Duivelsdrek. 4 drachma.

Lauwwarm alle 4 uur.

ff.

Idem, vooral door krampen.

Tabak. 1 ons.

Afgetrokken in water. 4 ponden.

doorgezigt en bijgevoegd:

Duivelsdrek. 2 drachma.

g.

g.

In zenuwkoortfen.

Duivelsdrek.	.	.	$\frac{1}{2}$ ons.
Lijnolie	.	.	4 —
Tobakswater.	.	.	1 pint.

gg.

In rotkoortfigen loop.

Wilgenbast.	.	.	4 oncen.
gekookt in 4 pond water, hierin afgetrokken:			
Angelika - worrel.	.	.	2 oncen.
Lijnzaadmeel.	.	.	3 —
Terebinthijnolie.	.	.	4 drachma.

De loop.

40 Uit gebrekkige afzondering, verkoudheid, of opgehoopte vuiligheid in de darmen.

Wijnsteenroom	.	.	4 oncen.
Wonderzout	.	.	6 —
Rabarber.	.	.	1 —

Met honig, meel- of wortelfap tot een slikbrok.

41 Uit zuren en toevallig (symptomatisch) ontstaanden loop.

Tormentilwortel, <i>rad. tormentilla erectæ L.</i>	4 oncen.
Zoutzuur bitterzout, (<i>urias magnesiæ.</i>)	1 —
waarbij men, indien dezelve galachtig is, voegt:	
Rabarber.	1 —

Tot één poeder, alle 4 uur 2 lepels vol met lijnzaad - afkookfel.

Uit

Uit koude.

42

Tormentilwortel.	.	.	2 oncen.
Oranjeschillen, (<i>cort. aurantiorum.</i>)	.	.	2 ———
met 2 fleschen water tot op de helft verkookt.			
Rabarber.	.	.	1 ———

Met eene flesch roode wijn, 's morgens en 's avonds
een half pint.

Toevallig en in zachte afgangen.

43

IJslandsche mos, (<i>lichen island.</i>)	.	.	4 oncen.
Paarden - kastanje - bast.	.	.	2 ———
gekookt in 8 pond bronwater tot een lijmachting vocht.			
Rabarber tot poeder.	.	.	4 drachma.
Alle 4 uur een pint.			

d.

44

Opium.	.	.	4 drachma.
Ipecacuanha, (<i>psychotria emetica L.</i>)	.	.	1 ———
Oranjeschillen.	.	.	2 oncen.
Arabische gom of heemst - w.	.	.	2 ———
Alle 4 uur het vierendeel met rooden wijn.			

e.

In langdurigen loop.

Gentiaan - wortel.	.	.	2 oncen.
Knoflook, fijn gesneden.	.	.	8 ———
Ijzervijfel.	.	.	4 ———

Te zamen vermengd, en 3 maal daags twee lepels
vol over het voeder.

In zenuwkoortfigen loop.

45

Baldriaan - w.	• • •	4 oncen.
Wolverlei - bloemen, (<i>flor. arnica.</i>)	• • •	2 ———
Afgerokken in kokend water.	• • •	2 pinten.
Kamfer.	• • •	2 drachma.
Vloeibare geest van ammoniakzout.	• • •	1 ———
Roode wijn.	• • •	1 flesch.

In twee reizen ingegeven.

NOTA. Na het ophouden der loop geve men n°. 8. 33. b.
of 34. a.

Gebrekkige spijsverteering en verlorene eetlust.

46

a.

Rabarber.	• • •	1 ons.
Roode gentiaan - w.	• • •	7 ———
Oranjeschillen of laurierbezien	• • •	8 ———
Ijzervijfel.	• • •	2 ———

Ontstaat dat toeval uit zuren, zoo kan men
daarbij voegen:

Zoutzuur bitterzout.	• • •	$\frac{1}{2}$ ———
----------------------	-------	-------------------

Op ieder voeder één lepel vol.

b.

Kalmus - w.	• • •	1 drachma.
Paarden kastanje - bast, (<i>cort. hippocastani.</i>)	• • •	1 ———
Mosterdzaad.	• • •	1 ———
Keukenzout.	• • •	1 ———

Op het voeder als boven.

c.

Mosterdzaad.	• • •	1 ons.
Schoorsteenroet.	• • •	1 ———
Keukenzout.	• • •	$\frac{1}{2}$ ———

Op het voeder als boven.

C

d.

Gebrekkige voeding, door zuur en veroorzaakt.

Gebrande oesterfchelpen.	.	.	3 oncen.
Gentiaan-wortel.	.	.	2 ———
Jeneverbezien.	.	.	2 ———
Keukenzout.	.	.	2 ———

Op het voeder een lepel vol, 2 of 3 maal daags.

Opstopping van water.

47

a.

Gestoten peterfeliezaad.	.	.	4 drachma.
Salpeter.	.	.	4 ———
Kamfer of duivelsdrek.	.	.	1 ———

Alle uur met een pint warm kamillenaftrekfel.

b.

Baldriaan.	.	.	1 ons.
Venetiaansche terebinthijn, (<i>terebinth. venet.</i>)	.	.	4 drachma.
Jeneverbezienmoes, zoo veel als genoegzaam is om zulks			
tot één slikbrok te maken, welke men in eens in geeft.			

Voorts het lavement n°. 39, *f.**aa.*Pisdrijvende middelen (*diuretica.*)

Zeeajuin-wortel.	.	.	1 ons.
Afgetrokken in kokend water.	.	.	1 pint.
doorgezigt en bijgevoegd:			
Geest van minderer.	.	.	1 ons.

In eens.

bb.

bb.

Slijmerig pisdrijvend middel.

Lijnzaadmeel.	.	.	.	1 ons.
Glaskruid.	.	.	.	1 handvol.

Gekookt in water. Koud in eens.

Indien men het prikkelender wil maken, voegt men hierbij:

Terebinthijn met een eijerdoor ontbonden.				1½ ons.
---	--	--	--	---------

cc.

Purper vingerhoedskruid.	.	.		1 once.
Zeeajuin - wortel.	.	.		2 ———
Afgekookt tot op een derde in water.				3 pinten.
In driemaal.				

48 Vervangenheid of rheumatismus.

**) a.*

Geest van kamfer.	.	.		2 oncen.
Geest van hartshoorn.	.	.		1 drachma.
Met een flesch warm bier.				

aa.

Geest van kamfer.	.	.		2 oncen.
Geest van minderer.	.	.		2 ———
Kamillen aftreksel.	.	.		1 pint.
In eens.				

C 2

b.

b.

Angelika.	.	.	2 drachma.
Gentiaan - w.	.	.	2 —————
Ammoniakgom.	.	.	$\frac{1}{2}$ —————
Pokhout - gom.	.	.	$\frac{1}{2}$ —————
Goudzwavel.	.	.	10 grein.

Tot een poeder, in eens.

Voorts geeft men, indien dezelve ontstekingsachtig is, (*rheum. activus*, *s. sthenicus*) bevorens n°. 27, met lijnzaadwater. In den verplaatsten droes (*rh. passivus. s. asthenicus*,) n°. 8, 9 en 10, in jigt, n°. 10.

~~~~~

49

De klem.

a.

Vast loozout.	.	.	1 schrupel.
Opium	.	.	2 —————

Met honig - water, alle uur inwendig of in lavementen.

b.

Duivelsdrek	.	.	1 drachma.
Kamfer.	.	.	1 —————
Opium.	.	.	1 —————

Alle vier uur met een pint water.

c.

Uitwendig.

Kamfer gewreven.	.	.	2 drachma.
en intusfchen bijgedaan:			
Lijnolie.	.	.	4 oncen.
Wijngeestige zwavel-æther, (<i>æther sulph. alcohol.</i>)	.	.	1 —————

Hiermede de kaken gewreven.

Dol-

50 Dolle hondsbeet.

Guichelheil, (*herb. anagallis*,) 2 oncen, in 8 oncen kokend water, in een digte pot afgerokken, doorgezijgd en bijgedaan :

Poeder van guichelheil. . . . . 4 drachma.

Vlocibaar vlug bijtend loogzout, (vloeibare ammoniak,) *spr. sal. amm. caustic.*) *amm. liq.* $\frac{1}{2}$ schrupel.

Gedurende 14 dagen geeft men deze hoeveelheid iedere 12 uur.

Koortfen.

In ontsteking en wondkoortfen.

51

a.

Verkoelend middel.

Salpeter.	1 ons.
Wijnsteenroom.	1 —
Glauber of wonderzour.	2 —
Honig.	1 —
Lijnzaad water.	1 $\frac{1}{2}$ pint.

Driemaal daags $\frac{1}{2}$ pint.

b.

In eenvoudige uit verzwakte levenskracht ontstaande koortfen.

Wilgenbast.	4 oncen.
Mosterzaad.	4 —

Op ieder voeder een lepelvol.

C 3

a.

52

a.

Wilgenbast.	.	.	6 oncen.
Roode gentiaan - w.	.	.	4 ———

In 4 poeders, of als flikbrok, 2 of viermaal daags
een lepel vol.

b.

Wilgenbast.	.	.	3 oncen.
Kalmus - w.	.	.	2 ———
Nagelkruid-w. (<i>r. caryophyllat</i>) <i>geum, urban. L.</i>	.	.	3 ———

Met honig tot een flikbrok, als boven.

53

Rotkoartfen.

Angelika- of baldriaan - wortel.	.	.	4 drachma.
Kalmus - w.	.	.	6 ———
Zwavel ijzer. (<i>ferrum sulphuratum</i>)	.	.	1 ———
Terebinthijn olie.	.	.	1 ———

Met honig tot een flikbrok, twee tot viermaal daags.

a.

Baldriaan of angelika - wortel.	.	.	4 oncen.
Roode gentiaan - w.	.	.	4 ———
Wilgenbast.	.	.	8 ———

De eene 2 uur een groote lepelvol in $\frac{1}{2}$ pint lijn-
zaad - afkookfel.

b.

Zamengedrongen zeezoutz. (<i>spir. salis marini con-</i> <i>centr. acid. muriat. conc.</i>)	.	.	1 ons.
Overgehaalde wijngeest, (<i>alcohol vini</i>) of	}	3 ———	
Wijngceestige zwavelæther, (<i>æther sulph. alcoh.</i>)			

De andere 2 uur een lepelvol, in een pint lijnzaad-
afkookfel.

Ra-

Rabels-water.

54

a.

Vitrioololie, (*ol. vitrioli*;) zamengedrongen zwa-
velzuur,) *acidum sulphuric. concentr.*) 1 ons.

Overgehaalde wijngeest, (*spir. vini rectific. subt.*) 3 —

Alle 2 uur een lepel vol met lijnzaad-water,

b.

Zoutgeest, (*acid. muriat.*) . . . . . 1 drachma.

Overgehaalde wijngeest. . . . . 3 —

Regenwater. . . . . 1 pint.

Honig. . . . . 1 ons.

Alle 2 uur in eens.

55 Kwaadaardige rotkoortfen of koortfen met
borstkramp, (het zoogenaamde longenvuur.)

Arabifche gom, fijngestoten, ... 1 ons.
ontbonden in

Putwater. . . . . 12 —

Heemstwortel - afkookfel. . . . . 1 pond.

Rabelswater. . . . . 4 drachma.

Alle 4 uur in eens.

56

a.

Kamfer, ontbonden. . . . . 2 drachma.

Gemeene honig. . . . . 1 ons.

Baldriaan - w. fijn gestoten. . . . . 2 —

In 4 pillen, waarvan men ieder uur één inneest.

b.

Kamfer. . . . . 2 drachma.

Terebinthijnolie. . . . . 2 —

Angelika- of baldriaan - wortel. . . . . 2 uncen.

Met honig tot 4 pillen als boven.

C 4

Uit-

57 Uitwendig tegen den tongkanker en de sponsachtige gezwellen in den mond.

Zamegedrongen zeczoutzuur.	.	.	2 drachma.
Gemeene honig.	.	.	1 ons.

Met een penceel opgestreken.

58

Paarden - kastanje - bast.	.	.	4 oncen met
Putwater.	.	.	1 pint.
tot op de helft verkookt.			
Geest van minderer.	.	.	2 oncen.
Gemeene honig.	.	.	4 ———

Alle 4 uur de helft.

b.

Gefchrapte St. Ignatius boonen, (<i>rasura fabarum</i> <i>St. Ignatii.</i>)	.	.	$\frac{1}{2}$ Ons.
Putwater.	.	.	2 pinten
gedurende een uur in eene geflotene pot ge- kookt, en bijgedaan:			
Honig	.	.	1 ———

Alle 4 uur het vierendeel.

59

Zenuwkoortfen.

Opium.	.	.	4 drachma.
Braakwijnsteen.	.	.	2 ———
Roode wijn.	.	.	2 fleschen.

Alle 4 uur het vierendeel.

60

Baldriaan.	.	.	2 oncen.
Met putwater afgetrokken.	.	.	1 pint.
Geest van minderer.	.	.	2 oncen.
Wijngestige zwavel - æther.	.	.	$\frac{1}{2}$ ———
Honig.	.	.	4 ———

Alle 4 uur in eens.

d.

61 a.

Kamfer.	1 ons.
Baldriaan - w.	6 —
Mosterdzaad.	8 —
Kaskaril, (<i>cort. cascariilæ.</i>) of orange-schillen, (<i>cort. aurantiorum.</i>)	8 —

Met honig tot 16 pillen, iedere 2 uur een.

b.

Wilgenbast.	3 drachma.
Angelika - wortel, (<i>rad. angelicæ.</i>)	3 —
Kalmus - w.	3 —

Met honig tot een likbrok, in eens.

62

Fijn staalvijsel.	2 oncen.
Meekrap - w.	6 —
Roode gentiaan - w.	4 —

Tot poeder, twee lepels vol op ieder voeder, of van n°. 8, wanneer de ziekte voorbij is.

63 In de hoofdzwelling, (*mal d'espagne.*)

Baldriaan.	2 oncen.
Wilgenbast.	2 —
Ijslandfche mos.	1 —
Met water, tot op de helft verkookt.	1½ pint.
Virriool naphtha, (<i>naphtha vitrioli</i>), of zwavel æther (<i>æther sulphur.</i>)	2 drachma.
Overgehaalde wijngeest.	1 ons.

Alle 2 uur in eens.

64	Eiken- of paardenkastanje - bast.	2 oncen.
	Pepermunt - kruid, (<i>mentha piperita.</i>)	$\frac{1}{2}$ ———
	tot op de helft verkookt met en doorgegoten in	
	Water.	1 $\frac{1}{2}$ pint.
	Geest van minderer.	2 oncen.
	Overgehaalde wijngeest.	1 ———
	Alle 2 uur , in eens.	

Uitwendige wasfching.

65

Zuiver ammoniakzout.	1 ons.
ontbonden in	
Wijnazijn.	8 ———
Geest van kamfer.	2 ———

Idem.

66

Lood extract.	1 ons.
Ontbonden in overgehaald water.	1 pond.
Geest van kamfer.	2 oncen.

Boosaardige zenuwachtige flijmkoorts.

67

a.

Wilgenbast.	4 drachma.
Kalmus - w.	4 ———
Braakwijnsteen.	10 grein.
Kamfer.	$\frac{1}{2}$ drachma.
Jeneverbezienmoes	2 oncen.

Alle twee nur eene zoodanige pil.

Tot

Slijmkoortfen.

aa.

Gentiaan - wortel.	.	.	4 oncen.
Kalmus.	.	.	3 ———
Dubbelzout.	.	.	6 ———
Terebinthijn - olie.	.	.	1 ———

Met honig tot een slikbrok, driemaal daags een lepel vol.

Met wormen gepaard.

bb.

Gentiaan - wortel.	.	.	4 drachma.
Baldriaan.	.	.	4 ———
Schoorsteenroet.	.	.	4 ———
Zwavelijzer.	.	.	2 fchrupel.
Terebinthijnolie.	.	.	2 ———

Twemaal daags.

Galachtige slijmkoorts.

cc.

Gentiaan - wortel.	.	.	1 ons.
Braakwijnsteen.	.	.	1 drachma.
Zwavellever.	.	.	1 ———
Ammoniakzout.	.	.	4 ———
Keukenzout.	.	.	2 oncen.

Met meel tot een slikbrok, in twee maal.

Tot natuur.

d.

Fijn staalvijsfel.	.	.	3 ons.
Venetiaansche terebinthijn.	.	.	1 ———
Wilgenbast.	.	.	6 ———
Meekrap.	.	.	6 ———

Met Jeneverbezienmoes tot 24 pillen gemaakt, alle dagen 3 pillen.

Gal-

68

Galkoortfen.

Pokhout-gom, (<i>gumm. guaiac.</i>)	1 drachma.
Galgant-w. (<i>rad. galange</i>)	2 ———
Rabarber.	1 ———
Ijzervijfel.	1 fchrupel.

Tot poeder, in eens.

Huidziekten.

69

Schurft.

a.

Gentiaan-wortel.	2 oncen.
Bloem van zwavel.	2 ———
Spijsglans.	2 ———
Salpeter	1½ ———

Met meelbrij of honig tot een flikbrok, waarvan men tweemaal daags een lepel vol ingeeft; dit middel is bijzonder heilzaam in de drooge schurft.

b.

Jeneverbezien.	2 oncen.
Roode gentiaan-w.	2 ———
Baldriaan-w.	2 ———
Zevenboom.	1 ———
Karwijzaad, (<i>sem. carvi.</i>) <i>carum carvi</i> L.)	2 ———

Tot een poeder als boven, over het voeder.

Uitwendig wasfche men het geheele paard met zeepwater of houraschloog, de ontstokene plaatfen met aluin, tabaks- en kalkwater.

*) c.

Zwavelbloem.	3 drachma.
Heemstwortel.	3 ———

Met genoegzamen honig tot een flikbrok, in eens.

d.

d.

Wilgenbast - w.	.	.	2 drachma.
Kaskaril.	.	.	2 —————
Pokhout-gom.	.	.	1 —————
Goudzwavel.	.	.	24 grein.
Ijzervijfel.	.	.	20 ———
Zoete kwik.	.	.	10 ———

Tot een poeder, in eens.

e.

In hardnekkige verouderde fchurft.

Bloem van zwavel.	.	.	2 drachma.
Zoete kwik.	.	.	15 grein.
Zevenboom.	.	.	1 drachma.
Gentiaan - w.	.	.	2 —————
Zoethout.	.	.	2 —————

Met genoegzamen honig tot een slikbrok, in eens.

f.

Versterkend middel voor herftellende.

Ijzervijfel.	.	.	1 drachma.
Roode gentiaan - w.	.	.	1 —————
Wilgenbast.	.	.	$\frac{1}{2}$ —————
Jeneverbezien.	.	.	$\frac{1}{2}$ —————

Met honig of meelbrij, tot een slikbrok, in eens

g.

Uitwendig middel.

Witte neergeplofte kwik.	.	.	1 drachma.
Reuzel.	.	.	1 ons.

Men bestrijkt hiermede de aangedane plaatsen, 2 maal daags.

Mok,

h.

Wasching van profesfor DUPUITREN.

Zwavellever.	.	.	4 oncen.
Opgelost in water.	.	.	2 ponden.
bijgevoegd:			
Zwavelzuur.	.	.	$\frac{1}{2}$ drachma.

Na het opbruiſſchen in eenen welgeſloten en flesch bewaard, en hiermede de aangedane plaatſen tweemaal daags gewaſſchen.

a.

70 Mok, egelſvoet, rotſtraal, enz.

Spiegelſans.	.	.	1 pond.
Wijnſteenroom.	.	.	6 oncen.
Wonderzout.	.	.	6 ———

Met meel tot een flikbrok, daags een lepelvol.

b.

Bijtend water, (*aqua phagadanica.*)

Opgehevene bijtende kwik.	.	.	24 grein.
Ammoniak - zout.	.	.	24 ———
Overgehaald water.	.	.	1 pond.

Hiermede uitwendig gewaſſchen, alſmede met lood-azijn, kalkwater.

c.

Prikkelende, roodmakende en blaartrek-
kende inwrijvingen.*Prikkelende inwrijving bij beſliſſende gezwellen.*

Terebinthijn olie.	.	.	1 ons.
Laurier olie.	.	.	2 ———

d.

d.

In ontstekingen waarin de spaansche vliegen schadelijk zouden zijn, zoo als in die der pisafscheidingswerktuigen.

Kaarsvet. . . . . I ons.

Boomolie. . . . . I —

bij eene zachte warmte in een flesch met eenen ruimen hals gesmolten, en trapswijs bijgegoten :

Vloeibare ammoniak. . . . . I —

Men schudt het mengsel tot het verëenigd is, en sluit de fles vervolgens wel digt.

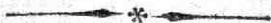
Dit middel wordt tot herstel van den omloop der vochten, ingewreven, doch tot roodmaken of blaartrekken, opgelegd, en van $\frac{1}{4}$ tot $\frac{1}{2}$ uur vernieuwd.

VOORSCHRIFTEN

HEELMIDDELEN

IN

UITWENDIGE TOEVALLLEN.

Wonden.

71

Verdeclenden omflag in kwetfingen, en om den omtrek, der met kneuzing verzelde wonden te wasfchen.

Ammoniakzout.	.	.	3 oncen.
Salpeter.	.	.	2 ———
Wonderzout.	.	.	2 ———
Wijnazijn.	.	.	1 pond.
Zuiver water.	.	.	3 ———

NOTA. Wanneer men dit middel fterk wil doen werken, zoo moet men de falpeter en het wonderzout in het vocht oplossen, en het ammoniakzout op de kompresfen ftrooijen.

72

Wondwater om lauwwarm mede te wasfchen.

Osterlucie- of holwortel - kruid, (<i>r. aristol. rot.</i>)	.	.	1 ons.
$\frac{1}{2}$ Uur gekookt in water.	.	.	2 pond.
doorgegoten en bijgedaan.	.	.	
Wijn.	.	.	4 oncen.
Zuiker.	.	.	2 ———
Geest van vitriool.	.	.	2 drachma.

Bloed-

Bloedstillend middel.

73

Aluin.	.	.	.	1 ons.
Blaauwe vitriool, (zwavelzuur koper,) <i>sulph. cupri.</i>	.	.	.	1 —
Zuiker.	.	.	.	$\frac{1}{2}$ —
Opgelost in bronwater.	.	.	.	1 pond.
Vitriool - olie, (zwavel-zuur)	.	.	.	2 drachma.

74 Pijnstillend middel in sterke ontstekingen

Zwart bilfenkruid, (*herb. hyosc. nigri*)

Vlierbloemen.

Osterlucie.

van ieder een handvol, gekookt $\frac{1}{2}$ uur in

Putwater. . . . . 1 pint.

en voorts uitgeperst.

Om de wonden en derzelver omtrek laauwarm mede te wasfchen.

75 Etterbevorderende middelen.

a.

Lijnolie.	.	.	.	4 oncen.
Terebintlijn - olie, (<i>ol. tereb.</i>)	.	.	.	$1\frac{1}{2}$ —

b.

Omflag.

Gestoten lijnzaad, in een pint melk gekookt, tot eenen warmen omflag.

76

a.

Basilicum - zalf, (*ung. basil.*)

b.

c.

b.

Basilicum - zalf.	.	.	3 oncen.
Roode neergeplofte kwik, (gefalpeterzuurd kwik- verzuurfel, (<i>merc. precip. rubr.</i>) <i>oxydum hy-</i> <i>drargyri nitratum.</i>)	.	.	1 ———

77 Ettermakende zalf.

Venetiaanfchen terebinthijn.	.	.	1 ons.
Gemeene honig.	.	.	2 ———

78 Omflag.

Rosemarijn.

Salij, (*salvia.*)Duizendblad, (*achillea millefolium L.*)

van ieder een handvol.

Gekookt in één pint water, en warm omgeflagen.

79 Zalf om de wondranden te verzachten.

Boomolie.	.	.	1 pond,
Loodwit, (<i>cerussa</i>) <i>oxyd. plumb. carb.</i>)	.	.	4 oncen.
Walfchot, (<i>sperma cetti.</i>)	.	.	3 ———

Dit te zamen gekookt, en met dunne wicken op de wond gelegd, om het aankleven der wicken op dezelve te verhinderen.

80 Zuiverende wondzalf.

Spaanschgroen, (azijfzuur koper, (<i>virid. aris</i>) <i>acetis cupri.</i>)	.	.	1 ons.
Wierook en mastik.	.	.	1 ———
Heemstbalfem, (<i>bals. alth.</i>)	.	.	1 $\frac{1}{2}$ ———
Terebinthijn - olie.	.	.	1 $\frac{1}{2}$ ———

Te-

81 Tegen de wormen in de wonden.

a.

Wijnruit	1 handvol.
Een uur gekookt in houtaschloog, doorgegoten en bijgedaan:	1 pint.
Wijnazijn.	$\frac{1}{2}$ pint.
Zout.	$\frac{1}{2}$ ons.

b.

Terebinthijn - olie.	1 ons.
Brandewijn.	3 —

82 Bijtend wondwater.

a.

Gebrande aluin, (<i>alum. ustum.</i>)	1 ons.
Spaansch groen.	1 —
Honig.	2 —
Wijn.	$\frac{1}{2}$ pint.

aa.

Zuiverend middel in verouderde wonden.

Osterlucie.	
Rosemarijn.	
Elzenbladeren.	
van ieder een handvol.	
Wilgenbast.	2 oncen.
Gekookt $\frac{1}{2}$ uur in putwater.	$1\frac{1}{2}$ pint.
doorgegoten en bijgevoegd:	
Aloë - tinktuur.	2 oncen.

D 2

b.

b.

In vuile flecht etterende wonden en verzweringsen, met verzwakte levenskracht.

Osterlucie.	.	.	1 ons.
Aloë - tinktuur.	.	.	1 —
Duivelsdrek.	.	.	1 —

83 Balfemachtig etterbevorderend middel.

Veneriaanfchen terebinthijn.	.	.	2 oncen.
Peruviaanfchen balfem	.	.	4 drachma.
Honig, in een steene mortier gemengd.	.	.	2 oncen.
Zuiver kalkwater, (<i>aqua calcis vivae</i>)	.	.	$\frac{1}{2}$ pond.

84 Omflagen in kneuzingen.

a.

Gedroogde potaarde.	.	.	2 pond.
Ammoniakzout.	.	.	1 ons.

Met osterlucie - aftrekkel, azijn of lood - extract, tot eene dunne breij.

b.

Ammoniakzout	.	.	1 ons.
Wijnazijn.	.	.	$\frac{1}{2}$ pint.

Met potaarde tot een omflag, waarbij men in koude gezwellen voegt:

Geest van kamfer.	.	.	2 oncen.

bb.

In den aanyang van alle kneuzingen.

Salpeter.	.	.	.	1 ons.
Ammoniakzout.	.	.	.	2 drachma.
Azijn.	.	.	.	4 oncen.
Water.	.	.	.	12 —

Den

bbb.

Den volgenden dag.

Salpeter.	.	.	.	1 ons.
Ammoniakzout.	.	.	.	4 drachma.
Lood - ekstrakt.	.	.	.	4 ———
Azijn.	.	.	.	4 oncen.
Water.	.	.	.	12 ———

c.

Groene zeep.	.	.	.	2 oncen.
Ammoniakzout.	.	.	.	1 ———
Brandewijn.	.	.	.	4 ———

d.

Uitwendige levensbalfem, (<i>bals. vit. extern.</i>)	.	.	.	2 oncen.
In putwater.	.	.	.	1 pint.

e.

Putwater, warm gemaakt.	.	.	.	1 pint.
Geest van kamfer.	.	.	.	1 ons.
Extrakt van lood.	.	.	.	2 drachma.
Ammoniakzout.	.	.	.	1 ons

Met potaarde tot eenen omflag.

f.

Ammoniakzout.	.	.	.	4 oncen.
Salpeter.	.	.	.	1 ———
Wonderzout.	.	.	.	1
Wijnazijn.	.	.	.	1 pint
Putwater.	.	.	.	3 ———

D 3

g.

g.

*Weekmakende en verzachtende omslag, vooral in
voetgebreken.*

Kaasjesbladen, (<i>herb. maly.</i>)	.	.	2 handvol.
Gekookt in water.	.	.	2 pint.
Laauw warm opgelegd.			

h.

Balsam in kneuzingen.

Kamfer.	.	.	.	1 ons.
Ammoniakzout.	.	.	.	1 —
Duivelsdrek.	.	.	.	1 —

Met genoegzame witte zeep tot eenen balsam.

In overblijvende verhardingen na kneuzingen, voegt men
hierbij:

Braakwijnsteen.	.	.	4 drachma.
Reuzel.	.	.	1 ons.

Zadelkweefingen.

85 Tot verdeeling.

Groene elzenbladeren.	.	.	1 handvol.
Een half uur gekookt in azijn.	.	.	1 pint.
Ammoniakzout.	.	.	2 oncen.

Hierin lappen gedoopt en warm opgelegd; n°. 84.

86 Inwrijving tot verwekken van ontsteking, wanneer de verdeeling mislukt.

Reuzel.	.	.	1 ons.
Spaansche vliegen, (<i>puly. canth.</i>)	.	.	1 drachma.
Euphorbium-gom.	.	.	$\frac{1}{2}$ —

Eens hiermede inwrijven.

Te-

87 Tegen de brandvlekken.

Boom- of lijnolie.	.	.	1 ons.
Lood - extract.	.	.	$\frac{1}{2}$ —
Wijnazijn.	.	.	$\frac{1}{2}$ —

Twemaal daags hiermede inwrijven.

88 Omflagen bij verminderde ontsteking.

Majolijn.	.	.	4 drachma.
Rosemarijn.	.	.	4 —
Lavendel.	.	.	4 —
Kalmus - wortel.	.	.	4 —
Gekookt $\frac{1}{2}$ uur in wijn.	.	.	1 pint.

89 Idem bij geopende zadelwonden.

Wijnazijn.	.	.	$\frac{1}{2}$ pint.
Jenever.	.	.	$\frac{1}{2}$ —
Bronwater	.	.	1 —
Aluin.	.	.	4 drachma.
Vitriool - olie.	.	.	2 —

Hierin de compresen nat gemaakt.

Voorts gebruikt men om de ettering te bevorderen n°. 75 en 76.

90 Indien de nekband aangetast is.

Geest van myrrhe.	.	.	1 ons.
Opgelost in kalkwater.	.	.	$\frac{1}{2}$ pint.

91 Om bijna geflotene wonden verder te genezen en op te drogen.

Zinkbloemen, (<i>flores zinci oxydum zinci</i>)	.	.	1 ons.
Reuzel.	.	.	4 —

92 Tegen wild vleesch, valsche ontftekingen
en verzwerigen met vuilen etter.

Helfche steen, (gefolte felpeter - zuur zilver,
(*lapis infernalis*,) *nitras argenti fusum*,) 1 drachma.
Ontbonden in overgchaald water. 4 oncen.

In verouderde vuile zweeren.

Kamillen met plant, bladen en bloemen in water gekookt,
en dit ter dikte van honig uitgedampt; een drachma met
2 oncen water vermengd, en met plukfel op de wonden
gelegd.

93 Middel tegen fistels, (pijpzweren.)

Teer, gefmolten.	.	.	2 ponden.
bijgevoegd:			
Terebinthijn.	.	.	6 oncen.
Honig.	.	.	6 ———
vervolgens van het vuur nemende, en nog warm zijnde, voege men er bij:			
Spaansch groen.	.	.	1 ons.

94 Genezenden wondsteen in wonden, kwet-
fingen en zadeldrukken.

Aluin.	.	.	3 oncen.
Witte vitriool, (zwavelzure zink,) <i>vitriolum</i> <i>album</i> ,) <i>sulphas zinci</i> ,)	.	.	3 ———
Armenifchen bolus. (<i>bol armen</i> ,)	.	.	2 ———
Ammoniakzout.	.	.	1 ———
Spaansch groen.	.	.	1 ———
Zilverglid, (<i>lythargyrium</i>) <i>oxydum plumbi semi-</i> <i>vitreum</i> ,)	.	.	1 ———

Tot poeder gefloten en met een pint putwater, zoo
lang gekookt tot dit geheel vervlogen is. Hier-
van ontbindt men 1 ons in een pond water.

Kneu-

In koude gezwellen, na kneuzingen.

95 Leggers en schijthakken.

Teer.	.	.	.	1 pond.
Groene zeep.	.	.	.	1 —
Loodwit.	.	.	.	$\frac{1}{2}$ —

gemengd en op een koolvuur bestendig roerende gekookt.

Hiermede driemaal daags sterk ingesmeerd.

Kniezwam.

96

a.

Spaansche vliegen.	.	.	.	4 drachma.
Euphorbium - gom.	.	.	.	4 —
Oprement.	.	.	.	2 —
Terebinthijn - olie.	.	.	.	1 ons.
Reuzel.	.	.	.	2 —

b.

Spaansche vliegen.	.	.	.	4 drachma.
Euphorbium - gom.	.	.	.	4 —
Vloeibare ammoniak. (<i>spir. sal. amm. caust.</i>)	.	.	.	
<i>amm. liq.</i>)	.	.	.	1 ons
Geest van vitriool.	.	.	.	4 drachma.
Roode neergeplofte kwik.	.	.	.	4 —
Terebinthijn - olie.	.	.	.	1 ons.
Reuzel.	.	.	.	2 —

c.

Braakwijnsteen	.	.	.	4 drachma.
Reuzel.	.	.	.	2 ons.

D 5

4.

d.

In verhardingen na kneuzingen en witte
zwellling der knie.

Groene vitriool.	.	.	4 oncen.
Blaauwe vitriool.	.	.	2 ———
Aluin.	.	.	8 ———
Spaansch groen.	.	.	4 drachma.
Ammoniakzout.	.	.	4 ———

Tot poeder gestoten, in een aarde vat op gloeiende koo-
len gesmolten, voorts bekoeld en na 24 uur fijn gestoten.

Eene ons in twee ponden water opgelost; tot kou-
de of warme omslagen.

e.

Bij klierverharding tot verdeeling.

Kwikzalf.	.	.	1 ons.
Braakwijnsteen.	.	.	4 drachma.
Reuzel.	.	.	1 ons.

f.

Bij verouderde gezwellen, tot voortbren-
gen van ontsteking en opslorping.

Kwikzalf.	.	.	4 drachma.
Braakwijnsteen.	.	.	4 ———
Spaansche vliegenzalf.	.	.	3 ———
Euphorbiumgom.	.	.	3 ———
Terebinthijnolie.	.	.	1 ons.
Reuzel.	.	.	2 ———

Zu-

97 Zure zeepachtige balfem in kneuzingen
en koude gezwellen.

a.

Vitriool - olie.	.	.	1 ons.
Terebinthijn - olie.	.	.	2 —
Lijnolie.	.	.	4 —

Dit in eene aarde pot gemengd, en wanneer de
opbruifching geëindigd, en het koud geworden
is, voegt men er zoo veel sterke brandewijn
bij, tot het eene melkwitte kleur aanneemt.

b.

Peeskwetfing.

Extrakt van lood en water; zeepgeest en geest van kam-
fer. 84, g.

c.

Kwetfing in den halfterketen.

Thedens wondwater of extrakt van lood met water. 84,
g, en f.

98 Blaauw water in voetwonden.

Blaauwe vitriool.	.	.	1 ons.
Ammoniakzout.	.	.	1½ —
Spaansch groen.	.	.	½ —
Kalkwater.	.	.	2 pint.

Bewarende hetzelfde in eene welgeslotene flesch.

Voorts n°. 82 en 83.

Ver-

Verrekkingen en verstuikingen.

99

In geringe.

Geest van kamfer.	.	.	2 oncen.
Terebinthijn - olie.	.	.	1 ———

100

d.

Aluin.	.	.	1 ons.
Ammoniakzout.	.	.	1 ———
Blaauwe vitriool.	.	.	1 ———
Jenever.	.	.	1 pint.

Hiermede eene hand - breede zwachtel bevochtigd.

101

b.

In verrekkingen en kneuzingen.

Geest van kamfer.	.	.	2 oncen.
Geest van ammoniakzout.	.	.	1 ———
Terebinthijn - olie.	.	.	$\frac{1}{2}$ ———
Wijnazijn.	.	.	4 ———

102

Verdeelend afkookfel.

Kamillen bloemen.	.	.	4 drachma.
Duizendblad.	.	.	4 drachma.
Jeneverbezien.	.	.	4 ———
Gekookt in wijnazijn.	.	.	$\frac{1}{2}$ pint.
Water, doorgedogen en bijgedaan.	.	.	$\frac{1}{2}$ ———
Ammoniakzout.	.	.	1 ons.

Ge-

103 Gezwellene achterbeenen.

Extrakt van lood.	.	.	2 oncen.
Geest van kamfer.	.	.	1 ———
Geest van ammoniakzout.	.	.	1 ———
Terebinthijn - olie.	.	.	3 ———
Putwater.	.	.	1½ pint.

104 Boeglammingheid, gallen, enz.

Steen - olie.	.	.	1 ons.
Terebinthijn - olie.	.	.	1 ———
Laurier - olie.	.	.	1 ———

105 Oogmiddelen.

Braakwijnsteen.	.	.	1 drachma.
Vlierbloem - aftreksel.	.	.	1 pint.

106 Oogontsteking.

Putwater, warm gemaakt.	.	.	1 pint.
Geest van kamfer.	.	.	2 ons.
Extrakt van lood.	.	.	2 ———
Ammoniakzout.	.	.	½ ———

107

Zuiver Ammoniakzout.	.	.	1 ons.
Gezuiverd spaansch groen.	.	.	8 grein.
Ontbonden in wijnazijn.	.	.	8 oncen.

108

Extrakt van lood.	.	.	4 drachma.
Koud putwater.	.	.	3 oncen.

of

of

Purwater.	.	.	.	1 pond.
Aluin.	.	.	.	1 drachma.
Witte vitriool.	.	.	.	1 ———
Loodzuiker, azijnzuur lood, (<i>sach. saturni,</i>)				
(<i>acetis plumbi.</i>)	.	.	.	1 ———

109

Etterroog.

Ongezoutene boter.	.	.	.	2 oncen.
Roode neergeplofte kwik.	.	.	.	1 drachma.
Om uitwendig mede te smeren.				

110

Opgehevene bijtende kwik.	.	.	.	12 grein.
Rozenwater.	.	.	.	12 oncen.
Om uitwendig mede te waschen.				

111

Vliezen op de oogen.

a.

Armenifchen bolus.	.	.	.	1 ons.
Witte zuiker.	.	.	.	1 ———
Wijnftcenroom.	.	.	.	1 ———

Tot een fijn poeder gemaakt, hetwelke men in het oog strooit.

b

Ammoniakzout.	.	.	.	4 drachma.
Witte vitriool.	.	.	.	4 ———

In een bierglas water opgelost en in het oog gespoten.

Scher-

112 Scherpe tranen.

Zuiver wijnsteenzout, (*sal. tartari pur.*) 1 drachma.
 ontbonden in:
 Rozenwater, ... 4 oncen.

113 In oogontstekingen met verzwakking
 [gepaard.

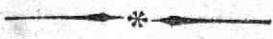
a.

Wolverlei-bloemen. . . . . 2 oncen.
 Kamillen-bl. . . . . 2 ———
 gekookt in 4 pinten water, doorgezijgd en
 bijgevoegd:
 Witte vitriool. . . . . 1 drachma.
 op linnen kompresfen.
 Dit pare men inwendig met een versterkend middel.

b.

Wolverlei-bloemen. . . . . 4 drachma.
 Baldriaan-w. . . . . 3 oncen.
 Met honig tot een slikbrok, dagelijks in drie
 giften.

Bepaling der hoeveelheden en overeenkomst der geneeskundige gewigten en maten, met de oudere en nieuwe.

Daar het in de geneeskunde van het hoogste belang is alles te vermijden, wat tot dwalingen aanleiding zoude kunnen geven, zullen de volgende ophelderingen geenzins overbodig gekeurd kunnen worden, welke zoo de verschillende giften in de bijgevoegde aanwijzing der geneesmiddelen, als de betrekking tuschen de gewone, (*officinales*) en de nieuwe maten en gewigten, ten onderwerp hebben.

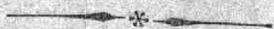
De in deze aanwijzing opgegevene giften, zijn wat de geringste betreft, diegene welke gewoonlijk in eene reis in één voorschrift worden gebezigd en toegediend, terwijl de hoogste hoeveelheid diegene is, tot welke men, naar omstandigheden; door herhaalde toediening dagelijks kan opklimmen; Voorts hebbe men te bemerken, dat wortels, zaden en sommige basten, meestal in vaste zelfstandigheid, de kruiden, houten en veelal de basten in aftrekkelf of afkookfel, en de gommen en harsten in de oplossing van eenig geestrijk vocht worden toegediend.

Daar alle hedendaagfche fransche veertseftijkundigen, bij hunne voorschriften het nieuwe stelsel van maten en gewigten hebben gevolgd, is het bijna eene behoefte deze te kennen, om van hunne aanwijzingen vrucht te kunnen trekken; men dient dus te weten, dat omtrent:

- 1 gewoon pond (℔) of 16 ons is gelijk $\frac{1}{2}$ kilogramme (*nieuw ℔*)
- 3 oncen ($\frac{3}{5}$) . . . . . ——— 1 hectogramme (*ons*)
- 1 ons of 2 lood (8 drachm) ——— 3 decagrammen.
- 3 drachma ($\frac{3}{5}$) . . . . . ——— 1 decagram (*lood*)
- 1 ——— of 3 schrupels.) ——— 4 grammen.
- 1 schrupel (♁) of 20 grein ——— 10 decigrammen.
- 18 grein . . . . . ——— 1 gramme (*wigtje.*)
- 2 ——— . . . . . ——— 1 decigramme.
- 1 pint. . . . . ——— 1 litre (*kan.*)

B E N A M I N G E N

der voornaamste ziekten, toevallen en gebreken waaraan het paard onderhevig is.

Ziekten die bijzonder de watervaten, de klieren en de slijm afzonderende vliezen aandoen.

<i>Nederduitsch.</i>	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>
De verkoudheid,	la morfondure, catarrhe, rhume, (<i>coryza</i>)	strengel.
De waterzucht, algemeene, plaatselijke.	hydropisie, universelle, locale, (<i>anasarque</i> , <i>oedème</i> .)	die wasferucht, algemeine, örtliche.
Klierziekte.	tubercules, scrofules.	scrofeln.
Klierverhardingen.	squirres.	drüsenverhärtung.
De droes.	la gourme.	drüse, kropf.
De kwade droes.	la morve, (<i>ozène</i> .)	roz.
De worm.	le farcin.	wurm.

Ziekten die bijzonder de gevoels- en bewegingswerktuigen of de zenuwen en spieren aandoen.

De zenuwen.

De kolder, (razende, stille.)	phrénésie, manie.	koller (razender, dumkoller.
De duizeligheid.	le vertige.	schwindel.
Eene beroerte.	apoplexie,	der schlag.
De vallende ziekte.	l'épilepsie.	die fallende such.
Onbewegelijkheid.	immobilité (<i>catalepsie</i>)	erstarrung.
De dolle hondsbeet.	la rage, (<i>l'hydrophobie</i>)	die hundswuth.

Rheumatieke en krampachtige toevallen.

De jigt.	la goutte.	die gicht.
Zinkingen.	fluxions,	flüsse.
Rheumatismus.	rheumatisme.	rheumatismus. (genheit.
Vervangenheid.	la fourbure.	rehe, verschlag, verfan-

66

B E N A M I N G E N

<i>Nederduitsch.</i>	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>
Verlamming.	la paralysie.	lähmung.
De klem.	le tetanus, mal de cerf.	die klemme, maulperre, hirschkrankheit.
De kramp.	le spasme.	krampf.
Stijfheid der voorbenen.	chéval froid ou épris des epaules.	stijfheid der vorderbeene.

Ziekten der levenswerktuigen,

Van het hoofd.

De ontsteking der hersenen.	l'inflammation du cerveau, (<i>cephalitis.</i>)	gehirnentzündung.

Der ademhalings- en bloedomloopswerktuigen.

Ontsteking der keel.	l'angine, l'inflammation du gosier.	halsentzündung, bräune.
Die der oorklieren of de vijvel.	les parotides.	seifeln, ohrdrüsen-geschwulst.
Ontsteking van het hart.	cardite.	herz-entzündung.
Het zijdewéé of van het borstvlies.	la pleurésie, courbature.	brustfell-entzündung.
De longontsteking.	la peripneumonie.	lungen-entzündung.
De longtering.	la pulmonie, phthisie.	lungensucht, lungenfäule.
De borstwaterzucht.	l'hydropisie de poitrine, (<i>hydro-thorax</i>)	brustwasserfucht.
Kortademigheid of dampigheid.	la pousse, l'asthme.	herzschlächtigkeit, engbrüstigkeit, dampf.
Blazen, snuiven.	cornard, siffleur, halley.	blaser.
De hoest.	la toux.	husten.
Verstikking.	asphyxie.	ersticking.

Toevallen der werktuigen tot spijsverteering en afzondering.

Kribbenbijter.	tiqueur.	kopper, kribbenbeiser.
Onverduwelijkheid.	indigestion,	unverdaulichkeit.
Verlorene eetlust.	dégout.	ekel.

87

DER VOORNAAMSTE ZIEKTEN, enz.

<i>Nederduitsch.</i>	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>
Hondshonger.	faim canine (<i>boulimos</i>)	heisz hunger.
Maagontsteking.	gastrite.	magen entzündung.
Darmontsteking.	enterite.	gedärm - entzündung.
Het buikwee.	la colique.	darmgicht, bauchgrim-
Leverontsteking.	hepatite.	leber entzündung. (men.
Geelzucht.	la jaunisse.	die gelbfucht.
Haarballen in den maag.	gobbes. (diarrhée.	haarballen.
De loop.	le cours de ventre, la	durchfall.
De bloedloop.	la dysenterie.	ruhr.
De spijs- of chijloop.	la liènerie.	bauchfluss.
Vetmelten.	gras fondu, devoyement.	fettfchmelzen.
Wormen.	vers.	würmer.
Buikwaterzucht.	l'hydropisie du bas ventre. (<i>ascite</i> .)	die bauchwasserfucht.
Wind- of trommelzucht	le météorisme.	trommelfucht.
Opstopping van water.	la rétention d'urine, (<i>ischurie</i> .)	harn-verhaltung.
Koude pis, louterstal.	la difficulté d'uriner.	kalte pisse.
Ontsteking der nieren.	inflammation des rog- nons. (<i>nephrite</i> .)	nieren-entzündung.
Honigpis.	diabètes.	die harnruhr.
Pisloop.	incontinence d'urine.	der harnfluss.
Bloedpis.	hématurie.	blutharnen.
Zaadloop.	dispermatisme.	famenfluss.
Blaas- gal- darmste- nen.	calcul urinaire, biliaire, des intestins (<i>cystites</i> , <i>lythiasis</i> , <i>biliatis</i> .)	blasen- gallen darmstei- ne.
Vermagering of ver- branding.	cheval fortrait, (<i>atro-</i> <i>phie</i> .)	die schuur.
Uittering.	marasme.	abzehrung.

K o o r t f e n .

De koorts.	la fièvre.	das fieber.
Ontstekingskoorts.	fièvre inflammatoire, (<i>f. angiotenique</i> .)	das entzündungs-fieber.

6P

B E N A M I N G E N

<i>Nederduitsch.</i>	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>
Rotkoorts.	fièvre putride, (<i>f.ady-</i> <i>namique.</i>)	das faulfeber.
Pestkoorts, legerkoorts	f. pestilentielle, (<i>ady-</i> <i>namicoataxique.</i>)	pestbeule, kriegspest, kerfunkelkrankheit.
Zenuwkoorts.	fièvre nerveuse, (<i>f.a-</i> <i>taxique.</i>)	das nervenfeber.
Spaanfche hoofdziekte.	le mal d'espagne.	die fpanifche kopf- krankheit.
Galkoorts.	f. bileuse (<i>meningo-gas-</i> <i>trique.</i>)	das gallenfeber.
Slijmkoorts.	f. muqueuse, pituitaire, catarrhale, (<i>adeno-</i> <i>meningée.</i>)	das fchleimfeber.
Uitterende koorts.	f. hectique.	das zehrfeber.

Uitwendige toevallen.

Eene wond.	une playe.	eine wunde.
Eene zweer.	ulcère.	ein gefchwür.
Eene bloedftorting.	l'hémorrhagie.	ein blutfluss.
Eene bloedontvating.	échimose.	blutergiessung.
De ontsteking.	l'inflammation.	die entzündung.
De ettering.	la suppuration.	die eiterung.
De roos.	l'érisipèle.	die rofe.
Het verfterf, koud vuur	la gangrène. (<i>sphacèle</i>)	der brand.
Het hospitaal-verfterf.	gangrène nosocomiale,	der hospitalbrand.
Beenbederf.	la carie des os.	der beinfrass.
Het beenverfterf.	nécrose.	der knochenbrand.
Wild vleesch.	chair morte.	fchwammigtes fleifch.
Eene beenbreuk.	une fracture.	ein beinbruch.
Eene darm- navel- lies- breuk.	une hernie inguinale, ombilicale, &c.	ein darm- nabel- leis- tenbruch.
Een water- wind- vleesch- breuk.	une hydrocèle; pneu- matocèle, sarco-cèle.	waffer- wind- fleifch- bruch.
Peesknobbels.	ganglions,	fennenknoten.

69

DER VOORNAAMSTE ZIEKTEN, enz.

Kneuzingen.

<i>Nederduitsch.</i>	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>
Kneuzing.	contusion.	quetschung.
Kwetfing door den za- del.	mal de garot.	fatteldruck.
Brandvlekken.	des cors.	brandflecken.
Peeskwetfing.	nerferrure.	fehnenklapp.

Verrekkingen.

Verrekking.	effort.	ausdehnung.
Verstuiking.	entorse.	verftauchung.
Ontwrichting.	luxation.	verrenkung.
Kreupelheid.	claudication.	lähmung.
Boeglam.	écart.	buglahm.
Heuplam.	effort des hanches.	hüftlahm.
Kruislam.	effort des reins.	kreuzlahm.
Overkoot.	bouleté.	ueberkothig.
Verstuiking van het ko- gelgewricht.	mémarchure.	verrenkung des kugel- gelenks.

Gezwellen.

Ontstekingsgezwel.	phlegmon.	entzündungs geschwulst
Kliergezwel.	squirre, glandes.	drüfengeschwulst.
Pestbuil.	anthrax, bubon.	pestbeule.
Oorgezwel.	mal d'oreille (<i>otalgie</i>)	ohren-geschwulst.
Nekgezwel, (de mol of varent.)	la taupe ou testudine.	maulwurf- oder schild- krötengeschwulst.
Oorklierzwellig, (de vijvelen.)	les parotides ou avives.	die feifeln.
Laatfistel aan den hals- bloedader.	fistule de la saignée du col.	aderlassfistel.
Zwelling van het verhe- melte, (het hangen van den rooster.)	le fève ou le lampas,	voller rache, der frosch.
Gezwellen in den mond,	barbillons, aphtes.	hungerzitzen, frösche.
Borstgezwel.	avantcoeur.	brust-geschwulst.

70

B E N A M I N G E N

<i>Nederduitsch.</i>	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>
Bloedzweer.	furoncle.	blutgeschwür.
Spek- of zakgezwellen.	tumeurs, kiste, loupe.	balg- oder sackgeschw.
Slagadergezwel.	anéurisme.	schlagadergeschwulst.
Adergezwel.	varice.	adergeschwulst, krampf- ader.
Watergezwellen.	oedème	wasfergeschwulst.
Gezwollene beenen en koker.	jambes et fourreau enflé	angeschwollene schen- keln und schlauch.
Gewrichts- waterzucht.	hydrarthre.	gelenk- wasferucht.
Windgezwel.	emphysème.	windgeschwulst.
Slijmpropgezwel.	polype.	polypen.

Koude gezwellen en beenuitwasfen.

Legger.	loupe.	stollbeule.
Schijthak.	capelet ou passe-cam-	piehacke.
Hazenhak.	jardon.	(pane. hafenhacke.
Peesgallen.	vessigons.	fehnengallen.
Vlotgallen.	molettes.	flussgalle.
Gezwollene waai.	jarret enflé.	geschwollenes sprung-
Koe- of bolspat.	éparvin de boeuf.	ochfenspatt. (gelenk.
Bloed- of aderspat.	varice.	aderspatt.
Hanenspat.	éparvin sec.	hahnenpatt, hahnentritt
Beengezwel aan het	courbe.	beingeschwulst, kurbe.
Beenspat. (schenkelbeen	éparvin.	beinfpatt.
Overbeen, schevelbeen.	suros.	ueberbein.
Klosfen.	osselet, fusée.	spindeln.
Overhoeft.	forme.	schale, leisten, ringbein.
Wratten.	porreaux, verrue.	warzen.
Een beenuitwas.	exostose.	beinauswuchs.
Een beenvergroeiing.	anchylose.	gelenkverwachfung.
Verbeening.	ossification.	verknöcherung.

Huidziekten.

De schurft.	le gale.	die raude.
De drooge schurft.	les dartres.	die trockene raude.

DER VOORNAAMSTE ZIEKTEN, enz.

<i>Nederduitsch.</i>	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>
De manenschurft.	le roux vieux.	die manen-räude.
Barsten.	malandres.	raspen.
Kloven.	solandres, crevasses.	id,
Mok.	les eaux aux jambes.	die mauke.
Egelsvoet.	peigne.	straubfuss. (beulen.
Zomerbuilen, uitflag.	ébullition.	fommerbeulen, hitz-
Uitflag, uitbottings- ziekte.	exanthème.	auschlagskrankheit.
Luizen.	maladie pédiculaire.	läuse.
Voetgebreen.		
Voetkwetfing.	clou de rue.	fussftich.
Vernagelen.	enclouure.	vernagelen.
Klemhoef.	encastelure.	zwanghuf.
Volvoet.	ped comblé.	vollhuf.
Hoefknobbel.	oignon.	huf-auswuchs.
Hoefholling.	fourmillière.	huf-höhlung.
Kwartiervoet.	seime.	hornspalt. (fuss.
Osfenvoet.	ped de boeuf.	ochsenklaue, ochsen-
Stengallen.	bleimes.	fteingallen.
Voetzweer, (vijt.)	javart, (panaris.)	kronen-geschwulst.
Kraakbeenfistel.	savart cartilagineux.	knorpelfistel.
Kroonbetrapping.	atteinte.	kronentritt.
Afvallen des hoefs.	avalure. (chette.	abfallen des hufs.
Rotstraal.	pourriture de la four-	strahlfäule.
Vijgwratten.	porreaux.	feigwarzen.
Fijk of padgezwel.	fic ou crapaudine.	kröte.
Voetkanker.	cancer au ped.	fusskrebs.
Verballen of verpellen.	sole battue.	verballen.

Ooggebreen.

Zwelling der oogleden.	enflure des paupières.	anschwellung der au- genlieder.
Oogontsteking.	ophthalmie.	augen-entzündung.
Ooglidzweer.	orgelet.	augenlids-geschwür.

Oog-

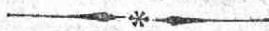
72
 BENAMINGEN DER VOORNAAMSTE ZIEKTEN, enz.

<i>Nederduitsch.</i>	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>
Oogzweer.	anchylops.	augengeschwür. (fels.
Oogbolszwellung.	exophthalmic.	geschwulst des augäp-
Ontsteking van het bindvlies.	inflammation de la con- jonctive.	entzündung der augen- haut.
Kwetsing van het hoorn- vlies.	lésion de la cornée, transparente,	verletzung der horn- haut.
Verduistering van het hoornvlies.	opacité de la cornée (dragon.)	verdunklung der horn- haut, augenfell.
Oog- of hoornvlies- vlekken. *	tache de la cornée (<i>leu- coma.</i>)	augenflecken.
Verduistering van het waterachtige vocht.	opacité de l'humeur aqueuse.	verdunklung der wäss- richten feuchtigkeit.
Maanoogen.	chével lunatique.	mond blindheit.
Traanoog.	epiphora.	thränaug.
De graauwe staar.	la cataracte.	der graue staar.
De zwarte staar.	amaurose, la goutte se- reine.	der schwarze staar.
Dagblindheid.	nyctalopie.	tagblind.
Bijziendheid.	myopie.	kurzsichtigkeit.

VOORSCHRIFTEN

VAN

GENEES- EN HEELMIDDELEN.

GENEESMIDDELEN.

A. ALGEMEENE VOORSCHRIFTEN VAN GENEESMIDDELEN.

Verkoelende in ontstekingsziekten.	n ^o . 7, a-c, 21, a, 27, 30.
Bedarende.	7, b.
Tot bevordering der uitwaseming.	1, 4, 10, 31.
Opwekkende.	21, c, 53, a, b.
Versterkende.	8, 9, 34, 53, 69, f.
Krampstillende.	23, 26, b, 34, aa, bb,
Buikopenende, (<i>purgatien.</i>)	28, a-c. (35, 49, b.
Pisdrijvende.	47, aa-cc.
Lavementen.	39, a-g.

B. VOORSCHRIFTEN IN BIJZONDERE GEVALLEN.

I. Ziekten die bijzonder de opslorpende- of watervaten aandoen.

I. De droes.

a. De goedaardige droes en verkoudheid.

In den aanvang.	n ^o . 1, 2, a-c, 3, 4, 5.
In droes met ontsteking.	7, 11, cc, 27, 22, a.
Op het einde.	2, 3.
Tot versterking in droes met verzwakking.	8, a, b, 9.

§

Voor-

Voorbehoedmiddel tegen gevreesden droes.	n ^o . 5, a.
b. De boosaardige droes.	2, b, 5.
Tot bevordering van ontlasting uit den neus.	6, a.
Versterkend middel bij verzwakking.	8, 9.
c. De verplaatsten droes.	4, 5, 10.
II. De kwaden droes.	
In den ligtsten trap en den verdachten.	11, bb—dd, 12, 19, (b, 20, e.
In hoogerem trap.	11, a, b, 13—17, 19, b, 20, e.
Versterkend middel tot natuur.	18, 19.
III. De worm.	
Uitwendig.	20, a.
Inwendig.	20, b—f, 62.
II. De rheumatieke en krampachtige toevallen.	
1. Rheumatieke of zinkingachtige toevallen.	
Rheumatismus met ontsteking.	
Rheumatismus met verzwakking, valschen of omzwervenden droes.	
In den aanvang.	10, a—d.
Bij beterschap.	8, 9.
Vervangenheid met ontsteking.	7, 21, a, 27.
Uit te veel voedsel.	48, b.
Uit overmatig vermoeijenis.	2, 4, 10, 48, a.
Langdurig rheumatismus of jigt.	4, 6, a—c.
2. Krampachtige toevallen.	
De klem: inwendig.	34, aa, bb, 49, a, b.
Uitwendig.	39, ff, 49, c.
De kramp der beenen.	97, a.

III. Ziekten en ontstekingen der levenswerktuigen.

I. Ziekten der hersenen.

a. Ontsteking der hersenen. n°. 7, 10, 27.

b. De kolder. . . . . 28, 29.

2. De keelontsteking.

Inwendig. . . . . 10, 27, 30, 31.

Inwrijving en inspuiting: uitwendig. 32.

II. Ziekten der ademhalingswerktuigen.

1. De longontstekingen.

In den aanvang tot wegneming der
ontsteking. . . . .

7, a, b, 21, a, 27.

Bij derzelve vermindering.

21, b.

In het tusschen-tijdstip van ontste-
king en verzwakking. . . . .

21, c.

Tot vermindering van den hoest.

21, aa.

Na het ophouden der ontsteking.

22, a.

Wanneer er vrees is dat de ziekte
in ettering zal overgaan.

22, c.

In het tijdstip van verzwakking, en
in borstontstekingen met vermin-
derde levenskracht.

21, c, d.

Versterkend middel. . . . .

22, b.

In longtering met verettering.

22, d, e.

2. Aamborstigheid of dampigheid.

3, 22, a, 23, a.

In langdurige longgebreken.

23, b.

3. De hoest.

Uit bijzondere oorzaken. . . . .

24, 25.

Vochtige hoest uit verzwakking.

26, a.

Krampachtige drooge hoest.

26, b.

III. Ziekten der ingewanden.

1. Het buikwee, (*kolijk*)

Het windkolijk.	n ^o . 33, <i>a, aa, b, 34, a, b.</i>
Het kolijk door onverteerbaarheid en overlading.	33, <i>a.</i>
Het kolijk door verkouding.	33, <i>a, 38.</i>
Het krampkolijk.	34, <i>aa, bb, 35, a, b, 37</i>
Het kolijk door wormen.	35, <i>b.</i>
Het kolijk door zuren.	36, <i>37.</i>
Lavementen.	39, <i>a, b, c, e.</i>
2. De wormen.	26, <i>a, *c, 35, b, c.</i>
Tot versterking der ingewanden.	8, 9, <i>34, a.</i>
3. De loop.	
Uit gebrekkige afscheiding opgehoopte vuiligheden in het darmkanaal en verkouding.	40, <i>42.</i>
Uit zuren en toevallig.	41.
Ontstekingsachtige loop.	40, <i>44, 45.</i>
Galachtige.	40, <i>42, 44.</i>
Toevallige en zachte afgang.	43, <i>44, a.</i>
Langdurige.	44, <i>b.</i>
Zenuwkoortige.	45, <i>34, a.</i>
Tot versterking en na het ophouden.	8, <i>33, b, 34, a.</i>
Lavementen in den loop.	39, <i>d, e.</i>
4. Gebrekkige spijsverteringen verlorene eetlust.	46, <i>a - c.</i>
Gebrekkige voeding door zuren.	46, <i>d.</i>
5. Opstopping van water.	47, <i>a, b.</i>
Lavement.	39, <i>f.</i>
Pisdrivende middelen.	47, <i>aa - cc.</i>

IV. Toevallen door uitwendige oorzaken.

De dollé hondsbeet.	n ^o . 50.
De fchurft, manenfchurft,	
ftaartworm, — inwendig.	69, a — d.
In hardnekkig verouderde.	69, *c.
Verfterkend middel voor herftellende.	69, f.
Uitwendig.	69, g.
Mok, egelsvoet, rotftfalen,	
raspen, enz.	70, a.
Bijtend water.	70, b.
Prikkelende, roodmakende en blaar- trekkende middelen.	70, c, d.

V. De koortfen.

a. De ontftekings koortfen.

In den aanvang.	7, 21, a, 51.
Na het ophouden der ontfteking.	8, 9.

b. Eenvoudige afgaande koortfen

met verzwakte levenskracht.	51, a, b, 52 a, b.

*c. Koortfen met neiging tot ontbinding
der vochten of rotkoortfen.*

	51, b, 52, 53, a, b, 55.

Boosaardige rotkoortfen of

het zoogenaamde longenvuur.	53, a, b, 54, 55, 58, a, b

In bijkomende zwakte der fphysverte-
rings - werktuigen.

	52, 34, a.

Verminderde levenskracht.

	21, c, 52, b, 56, b.

Uitwendig, tegen de gezwellen in den
mond.

	57.

d. De Zenuwkoortfen.

	21, c, 54, b, 59, 60, (61, a, b.

Layement in zenuwkoortfen.

	39, g.

Verfterkend middel tot natuur.

	62.

De hoofdzwellig, (*mal d'es-*
pagne.)

	63, 64.

Wafching des hoofds: uitwendig.

	65, 66.

- e. De boosaardige zenuwachtige slijmkoorts. , n°. 67.
- f. De koortfen uit verkeerde afscheiding der ingewanden.
- De galkoortfen. . . . . 68.
- De slijmkoortfen. . . . . 28, b, c, 46.
- De galachtige slijmkoorts. 67, cc, b.

UITWENDIGE OF HEELMIDDELEN.

A. ALGEMEENE VOORSCHRIFTEN VAN HEELMIDDELEN.

In wonden.

Bloedstillende middelen.	n ^o . 73.
Pijnstillende.	72, 74, 75, b, 78.
Genezende.	72, 91, 94.
Etterbevorderende.	75, a, b, 77, 83.
Zuiverende.	72, 80, 82.
Kneuzingen.	71, 85, 94, 97.
Verdeelende.	71, 84, 85, 97.
Verftuikingen en verrekkingen.	99, 101.
Blaarttrekkende en roodmakende.	70, c, d.

B. VOORSCHRIFTEN IN BIJZONDERE GEVALLEN.

1. Wonden.

Bloedstillend middel.	n ^o . 73.
Pijnstillende waschmiddelen en omslagen in sterke ontfrekingen.	71, 74, 78.
Verdeelenden omslag in kwetsing en met kneuzing verzelde wonden.	71.
Wondwater en wondsteenen.	72, 94.

Ettering bevorderende middelen.	n ^o .	75, 76, 77, 83.
Zuiverende wondzalf.	.	80.
Zuiverend middel in verouderde wonden.	.	82, <i>aa</i> .
Tegen vuile slecht etterende wonden, wild vleesch en valfche ontstekingen.	.	82, <i>b</i> , 92, 93.
Bijtend wondwater.	.	82, <i>a</i> .
Tot verzachting der wondranden.	.	79.
Om goede wonden te doen sluiten en opdroogen.	.	91.
Tegen de wormen in de wonden.	.	81, <i>a</i> , <i>b</i> .
Voetwonden.	.	93.

ii. Kneuzingen.

Omlagen tot verdeeling.	.	84, <i>a-f</i> .
Balfems.	.	84, <i>g</i> , 97, <i>a</i> .

iii. Zadelk wetfing.

Omlagen tot verdeeling.	.	71, 84, 85.
Bij mislukte verdeeling.	.	86.
Tegen de brandvlekken.	.	87.
Omlagen bij verminderde ontsteking.	.	88.
Bij openc zadelwonden.	.	89.
Indien de nekband aangetast is.	.	82, <i>b</i> , 90.
Indien de beenderen daarenboven aangedaan zijn.	.	82, 90.

iv. Kneuzingen en koude gezwellen.

Leggers, fchijthakken en kniegezwellen.	.	95, 96, <i>a-c</i> , 97.
In verhardingen na kneuzingen, en witte zwelling.	.	96, <i>d</i> .
Bij klierverharding.	.	96, <i>e</i> .
Bij verouderde gezwellen.	.	96, <i>f</i> .
Peeskwetfing.	.	97, <i>b</i> .

K wet-

Kwetsing in den halfterketen. . . . . n°. 72, 78, 97, c.
 Blaauw water in voetwonden. 98.
 Gezwollene beenen en koker. 102, 103.

v. Verrekkingen en verstuikingen.

In geringen trap. . . . . 99, 100.
 Met bijkomende zwelling. . . . . 101, 102.
 Boeglamigheid, gallen, ... 104.

vi. De ooggebreen.

De oogontsteking. 105, 106, 107, 108
 Het etteroog. . . . . 109, 110.
 Vliezen op de oogen. . . . . 111, a, b.
 Scherpe tranen. . . . . 112.
 Oogontsteking met verzwakking. . . . . 113.

81

A A N W I J Z I N G E N B E N A M I N G E N

der voornaamfte geneesmiddelen die in de paardenartfenijkunde gebezigt worden.

ENKELVOUDIGE GENEESMIDDELEN.

I. Uit het PLANTENRIJK.

A. WORTELS welke in poeder moeten gegeven worden.

Nederduitfche.	gewone Latijnfche.	volgens Linneus.	Fransche.	Hoogduitfche.	hoeveelh. der giften daags.
1 Alands - w. (5)	enulla caespita. Chelenium	inula helenium.	aunée.	alantswurz.	$\frac{1}{2}$ ons tot 3 oncen.
2 Angelika - w. (11)	angelika.	ang. archangelica.	angelique.	angelik - w.	$\frac{1}{2}$ — tot 3 —
3 Baldriaan - w. (2)	valeriana fylvestris.	valeriana officinalis.	valeriane.	baldrian, katzen - w.	$\frac{1}{2}$ — tot 3 —
4 Galganth - w. (1)	galanga.	maranta galanga.	galanga.	galgant - w.	2 dr. tot 2 —
5 Gentiaan - w. (roode) (1)	gentiana.	gent. lutea.	gentiane.	gelber enzian - w.	2 dr. tot 3 —
6 Gras - w. (12)	gramen.	triticum repens.	chiendent.	quecken - w.	1 ons tot 4 —
7 Heemst-ofalthea - w. (38)	althea.	alh. officin.	guimauve.	eibiscn - w.	3 dr. tot 4 —
8 Holwortel, osterlucie.	aristolochia.	arist. rotunda.	aristoloche ronde.	ronde osterlucy - w.	4 — tot 3 —
9 Jalappen. (17)	jalappa.	convolvulus jalapp. (?)	jalappe.	jalappe.	3 — tot 1 —
10 Ipecacuanha.	ipecaacuanha.	psychotria emetica.	ipecaacuanha.	ruhrwurz.	3 — tot 1 —
11 Kalmus - w. (2)	calamus aromaticus.	acorus calamus.	calament	kalmus - w.	$\frac{1}{2}$ ons tot 3 —
12 Klisfen - w. (6)	bardana.	arctium lappa.	bardane, glouteron.	kletten - w.	1 — tot 3 —
13 Meekrap.	rubia tinctorum.	rub. tinct.	garance.	färberöthe, krapp.	2 dr. tot 2 —
14 Nachtschade - w. (31)	belladonna.	atropa bellad.	belladonne.	tollbeere, tollkirsche.	1 — tot 1 —
15 Nagelkruid-wortel. (2)	caryophyllata.	geum urbanum.	la bénoite.	nelkelwürzel.	2 — tot 1 $\frac{1}{2}$ —
16 Nies - wortel. (witte)	helleborus albus.	veratrum album.	ellebore blanc.	weisse nieswurz.	uitwendig.
17 Rabarber. (9)	rhabarbarum.	rhei. species.	rhubarbe.	rhabarber.	$\frac{1}{2}$ ons tot 2 —
18 Slangen - w. (3)	serpentaria virginiana.	aristolochia ferp.	serpenteaire.	virginianifche fchlangen-w.	3 dr. tot 2 —
19 Varen - w.	filix mas.	polypodium F. mas.	fougère.	farrenkraut - w.	$\frac{1}{2}$ ons tot 1 $\frac{1}{2}$ —
20 Suikerij - w.	cichorium.	cichorium intibue.	cichorée.	zichorei, wegwart.	1 — tot 4 —
21 Wilden wijngaard - w.	bryonia.	bryonia alba, vel. dioeca	couleurée.	zaunrübe, gichrübe.	$\frac{1}{2}$ — tot 3 —
22 Wolferlei - w. valkruid.	arnica.	arn. montana. Jacq.	bétoine des montagnes.	arnica, wolferlei.	$\frac{1}{2}$ — tot 4 —
23 Tormentil - w. (20)	tormentilla.	torm. erecta.	tormentille.	tormentil - w.	$\frac{1}{2}$ — tot 1 $\frac{1}{2}$ —
24 Zee - ajuin - w.	scilla.	scilla maritima.	scille.	meerzwiebel.	2 fchr. tot $\frac{1}{2}$ —
25 Zedoar - w. (4)	zedoaria.	kacmpfer. rotund. s. am. zed.	zedoirc.	zittwer - w.	2 dr. tot 2 —
26 Zoethout.	liquiritia.	glyzyrrhiza offic.	réglisse.	füsholz.	1 ons tot 4 —

**

B. KRUIDEN met of zonder bloemen.

Nederduitſche.	gewone Latijnsche.	volgens Linneus.	Fransche.	Hoogduitſche.	hoeveelh. der giftendaags.
27 Agrimonie (29)	agrionia.	agr. eupatoria.	aigremoine.	odermening.	meest uitwendig.
*28 Alzem (blad. en knop.	absinthium vulgare.	artemisia abs.	absinthe.	werimuth.	$\frac{1}{2}$ ons tot 4 oncen.
29 Bernage. (27)	borrago.	borrago offic.	bourrache.	ochfenzung, boretsch.	I — tot 4 —
30 Berenklaauw.	acanthus.	acanth. mollis.	branche ursine, acanthe.	bärenklauen.	I — tot 4 —
51 Bilzenkruid. (14)	hyoscyamus niger.	hyosc. niger.	jusquiamé.	bilfenkraut.	I fchr. tot 3 dr. meest uitw.
*32 Duizendblad. (39)	millefolium.	achillæa millef.	millefeuille.	fchaafgarbe.	$\frac{1}{2}$ ons tot 3 oncen.
*33 Duizendguldenkr. (28)	centaurea minor.	gentiana centaurium.	petite centauree.	taufendgülden - kr.	$\frac{1}{2}$ — tot 3 —
*34 Gezegenden distel. (61)	cardus benedictus.	centaurea benedicta.	chardon benit.	gefegneter distel, carde ben.	$\frac{1}{2}$ — tot 3 —
35 Glaskruid.	parietaria.	pariet. offic.	casse pierre, parietaire.	glaskraut, tag u nachtkr.	I — tot 4 —
*36 Guichelheil.	anagallis.	a arvensis.	mouron.	gauchheil.	3 dr. tot 3 —
*37 Holwortel bladen. (8)	(zie boven: holwortel 8)	id.	id.	osterlucie.	
*38 Kaasjes-k. malva. (7)	malva.	m fylvestris rotunda folia.	mauve.	malve, pappel.	I ons tot 4 —
*39 Kamillen bloemen.	chamomelum vulgare.	matricaria chamomilla.	camomille.	chamillen.	I — tot 4 —
*40 Koorts of waterkl. (28)	trifolium fibinum.	meniantes trifoliata.	menianthe. (trefle aquatiq.	fieberklec.	$\frac{1}{2}$ — tot 3 —
*41 Kervel. (wilde	cicuta.	conium maculatum.	cigouë.	fchierling.	3 dr. tot I —
42 Latuw. (35)	lactua.	lactua fativa.	laituë.	lattich.	2 ons tot 8 —
43 Lavendel. (47)	lavendula.	l spica	lavande.	lavendel, spiek.	$\frac{1}{2}$ — tot 3 —
44 Majolijn. (49)	majorana.	origanum maj.	marjolaine.	majoran.	$\frac{1}{2}$ — tot 3 —
45 Muurkruid. (54)	ruta muraria.	adiantum album.	rue des murs, mouron.	hünerbisz, mauer - raute.	3 dr. tot 2 —
*46 Pepermunt.	mentha pipetta.	mentha species.	menthe poivrée.	pfeffer - münze.	3 — tot 2 —
*47 Rosemarijn. (49)	rosmarinus.	rosm. officin.	romarin.	rosmarin.	3 — tot 2 —
*48 Rijnvaren. (83)	tanacetum.	tanac. vulg.	tanaise.	rheinfarn.	I ons tot 3 —
*49 Salij. (47)	salvia.	salv. offic.	sauge.	falbey.	$\frac{1}{2}$ — tot 2 —
*50 Senebladen.	fenna folia.	casia fenna.	du senné.	fennen - blätter.	I — tot 2 —
*51 Tabak.	nicotiana.	nicot. tabacum.	tabac.	taback.	uitwendig.
*52 Vingerkruid (purper	digitalis purpureæ folia.	digit. purp.	digitale pourprée.	other fingerbut.	10 grein tot 2 drachma.
53 Vlierbloemen. (35)	flor. sambuc.	sambucus nigra.	sureau.	hollunder.	I ons tot 8 oncen.
54 Wijnruit.	rura.	r graveolens.	rue.	raute.	$\frac{1}{2}$ — tot $1\frac{1}{2}$ ons en uitw.
55 Wolfsmelk.	euphorbium.	euph. offic.	euphorbe.	euphorbium.	$\frac{1}{2}$ dr. tot 4 dr. uitw.
*56 Wolverlei-bl.en w. (22)	flor. arnica.	arnica mont.	zie boven, (wolverleiwort.)	.	$\frac{1}{2}$ ons tot 3 oncen.
57 Zevenboom. (54)	tabina.	juniperus fabina.	sabine.	fägebäum.	I dr. tot I —

C. Houten en basten.

<i>Nederduitsche.</i>	<i>gewone Latijnsche.</i>	<i>volgens Linneus.</i>	<i>Fransche.</i>	<i>Hoogduitsche.</i>	<i>hoeveelh. der giften daags.</i>
*58 Eikenzwam.	agaricus.	boletus incarnus.	de l'amidou. (agaric	feuerfchwamm.	uitwendig.
*59 Eikenbast. (64	cortex quercus.	querc. robur.	chène.	eichenrinde.	$\frac{1}{2}$ ons tot $1\frac{1}{2}$ ons.
60 Kancel.	— cinnamomi.	laurus cinnam.	canelle.	zimmit.	2 dr. tot 2 —
61 Kaskaril. (67	— cascarillæ.	croton cascarillæ.	cascarille.	cascarillen rinde.	2 — tot $1\frac{1}{2}$ —
62 Koortsbast. (68	— chinæ. (c.peruvian.	cinchona officin.	quinquina.	feber rinde.	1 ons tot 4 —
63 Laurierbast.	— laurea.	laur. nobilis.	laurier.	lorbeer-r.	3 dr. tot 2 —
*64 Paardenkastanje. (59	— hippo - castani.	æsculus hippocastanum.	maronnier d'inde.	rosskastanie-r.	1 ons tot 6 —
*65 Pokhout.	ligni guajaci rafura.	guajac. offic.	bois saint. s. guajac.	frazosenholz.	1 — tot 3 — in afr.
*66 Okkernootbast. (59	putamen nucu juglandum.	juglans regia.	noix corneaux.	die äusfere grüne schale	$\frac{1}{2}$ — tot $1\frac{1}{2}$ — in afr.
67 Oranjeschillen.	cortex aurantium.	citrus aurantium.	écorce d'orange.	der unreife walnüsfe.	$\frac{1}{2}$ — tot $1\frac{1}{2}$ —
*68 Wilgenb. (laurier-	— falix laurea.	fal. pentandra.	saule.	pomeranzen schalen.	1 — tot 6 —
*69 Ijslandfche mos.	lichen islandicus.	l. isl.	lichen islandique.	weiden-rinde, bruchweide-r.	1 — tot 3 —
70 Houtskool.	.	.	.	islandifches moos.	1 — tot 4 —

D. Zaden en vruchten.

*71 Anijszaad. (78	femen anisi.	pimpinella anifum.	anis.	anisfaamen.	2 dr. tot $1\frac{1}{2}$ ons.
*72 Fænegriek. (77	— foenu - græcum.	trigonella foenu - græcum.	foenugrec. sénégrain.	bokshorn - s.	$\frac{1}{2}$ ons tot 4 —
73 Hennip.	— cannabis.	cannabis fativa.	du chanvre.	hanff	1 — tot 4 —
74 St. ignatius boonen.	fabæ st. ignatii.	strygnos ignatis.	fèves de st. ignace.	ignatius boonen.	1 dr. tot 1 —
*75 Jeneverbezien.	baccæ juniper.	juniperus communis.	baies de genièvre.	wachholderbeeren.	$\frac{1}{2}$ ons tot 3 —
76 Lautier - bez. (75	— lauri.	laur. nobilis.	(zie boven.)	lorbeer - b.	2 dr. tot $1\frac{1}{2}$ —
*77 Lijnzaad.	femen lini.	linum usitatissimum.	grain du lin.	leinsaamen.	als bijvoegfel afgekookt.
*78 Komijn - z. (71	— carvi.	carum carvi.	carvi.	maltenkümmel.	3 dr. tot 2 oncen.
79 Kraanoogen, braaknot.	nuces vomicæ.	strychnos nux vomica.	noix vomiques.	krähenaugen.	1 fchr. tot 2 drachma.
*80 Mosterd - z.	fem. sinapeos.	sinapis nigra et alba.	moutarde.	fenf.	$\frac{1}{2}$ ons tot 2 oncen.
81 Peterfelie - z.	— petroselinii.	aprum petroselinum.	persil.	peterfelie.	$\frac{1}{2}$ — tot 2 —
82 Venkel - z. (71	— fœniculi.	anethum fœniculum.	fenouil.	fenchel.	2 dr. tot $1\frac{1}{2}$ —
*83 Watervenkel - z.	— — aquatici.	phellandrum aquaticum.	— — aquatique.	wasferfenchel.	2 — tot 6 drachma.
84 Wormkruid - z. (48	— fantonici.	artemisia contra. (?)	semen contra.	würmfamen.	2 — tot $1\frac{1}{2}$ ons.
85 Doornappel.	datura stramonium.	.	datura stramonium.	tollapfel.	1 fchr. tot 1 drachma.
86 Eikels.	glandes quercus.	(zie boven n°. 59.)	id.	id.	1 ons tot 6 oncen.
87 Galnoten.	gallæ.	.	.	galläpfeln.	2 dr. tot 6 drachma.
88 Wilde kastanjen.	(zie boven n°. 64)	id.	id.	id.	

D. Natuurlijk verdikte fappen, gommen en harsten.

<i>Nederduitsche.</i>	<i>gewone Latijnsche.</i>	<i>volgens Linneus.</i>	<i>Fransche.</i>	<i>Hoogduitsche.</i>	<i>hoeveelh. der giften daags.</i>
* 89 Aloë. (lever-	aloë hepatica.	aloë perfoliata.	aloës.	aloë.	$\frac{1}{2}$ ons tot 1 ons.
* 90 Ammoniak - gom.	gumm. ammoniacum.	(onbekend tot nu toe.)	gomme ammoniacque.	ammoniak - harz.	$\frac{1}{2}$ — tot 1 —
91 Arabifche - g. (7	— arabicum.	mimosa nilotica.	gumme arabique.	arabischer gumme.	gelijk heemstw.
92 Cachou. (66	catechu, s. terra japonica.	catechu.	cachou.	japonifche erde.	zie okkernootbast.
93 Draganth - g. (86	gumm. draganth.	astragalus trag.	gumm. draganth.	tragant - gumme.	$\frac{1}{2}$ ons tot 1 $\frac{1}{2}$ ons.
94 Drakenkloed.	— fanguis draconis.	dracæna draco.	sang. dragon.	drachenblur.	1 fchr. tot 2 fchr.
* 95 Duiveldrek.	— asa fetida.	ferula asa foet.	assa fétide.	ftinkender asfant, teufeisdr.	$\frac{1}{2}$ dr. tot 1 ons.
* 96 Euph. (wolfsmelk)-g	— euphorbium.	(zie boven 55.)	id.	id.	uitwendig.
97 Harst.	colophonium.	pinus abies.	colophone, pix réfine.	colophonium, geigenharz.	id.
* 98 Kamfer.	camphora.	laurus camphora.	camphre.	kamfer.	$\frac{1}{2}$ dr. tot 1 ons.
99 Myrrhe.	myrrhæ.	id.	id.	id.	uitwendig.
100 Mastik.	mastiches.	pistachia lentiscus.	du mastic.	mastik.	id.
* 101 Opium.	opium.	papaver fonniferum.	opium.	opium.	15 gr. tot 1 drachma.
102 Pik.	pix.	pinus abies.	poix.	pech.	uitwendig.
103 Pokhour - gom.	gumm. guajac.	guajacum off.	résine de guajac.	guanjac - harz.	3 dr. tot 1 ons.
* 104 Schoorsteenroet.	fuligo spleniens.	. . . . .	suije de cheminé.	glanzend ofenruss.	$\frac{1}{2}$ ons tot 2 —
* 105 Terebinthijn. (venet.	tereb. veneta.	pinus larix.	térébenthine.	terpentin.	2 — tot 1 —
106 Teer.	pix liquida.	— abies et fylvestris.	goudron.	theer.	uitwendig.

II. Uit het DIERENRIJK.

Nederduitſche.	gewone Latijnsche.	Kunſtbenamingen.	Fransche.	Hoogduitſche.	hoeveelh. der giften daags.
Ongezoute boter.	butyrum.	bos taurus L.	du beurre frais.	ungefalzene butter.	uitwendig.
Eijerdoren.	vitellus ovi.	phasianus gallus L.	le jaune d'oeuf.	eyerdotter.	id.
Honig.	mel vulgare.	apis mellifica L.	du miël.	honig.	$\frac{1}{2}$ ons tot 4 oncen. uitw.
Oeſterſchelpen.	conchæ præparatæ.	ostra edulis L.	des écailles.	auſterſchalen.	$\frac{1}{2}$ — tot 2 —
Reuzel.	axungia porcina.	ſus ſcrofa. L.	du ſain-doux.	ſchweinefett.	uitwendig.
Sperma ceti.	ſperma ceti.	phyſeter macrocephalus L.	blanc de baleine.	walrath.	id.
Spaanſche vliegen.	cantharides.	meloë veficatorius L.	des cantharides.	ſpaniſche vliegen.	id.
Was.	cera.	apis mellif L.	de la cire.	wachs.	id.

III. Uit het DELFSTOFFELIJKE RIJK.

Bruinſteen.	magneda nigra.	oxyd. magnes. nigr. nativ.	manganèſe.	braunſtein.	tot berookingen.
Kwik.	mercurius.	hydrargyrum.	hydrargyre.	queckſilber.	uitwendig.
Oprement.	auripigmentum.	arfenicum fulphur.	orpiment. (oxide d'arſenic ſulfurè jaune)	operment.	10 grein tot $\frac{1}{2}$ dr.
Wit rattenkruid.	arfenicum album.	oxyd. arfen. alb.	acide arſenieux. (oxide d'arſenic blanc)	arfenik.	1 $\frac{1}{2}$ — tot 3 grein.
Spieſglans.	antimonium crudum.	fulphuretum ſtibii.	antim. crud. (ſulfure d'antimoine.)	ſpieſglans-ſchwefel.	2 drachma tot 1 ons.
Ijzervijfel.	limatura ferri.	ferrum pulveratum.	limaille de fer.	eifenfeile.	$\frac{1}{2}$ — tot 2 —
Zwavel. (ruwe)	fulphur crudum.	.	du ſoufre.	roher ſchwefel.	
Zwav. bloemen. (gezuiv. zw.)	flores fulphuris.	fulphur depuratum.	fleurs de ſoufre.	ſchwefel - blumen.	$\frac{1}{2}$ — tot 4 —

***

TOEBEREIDE GENEESMIDDELEN.

A. Zuren en loogzouten.

Nederduitsche.		Latijnsche.		Fransche.	Hoogduitsche.	hoeveelheid der giften daags.
gewone.	scheikundige.	gewone.	scheikundige.			
Vloebare ammoniak.	vloebaar vlug bijtend loogzout.	spir. falis ammon. cum calce viva.	ammonia liquida.	ammoniaque liquide.	falmiarkeist.	1 schrupel tot 3 sch.
Potasch, (groeistoffelijk vast loogzout.)	koolzure kali.	carbonas potasæ alcalinum.	potasfa venalis.	potasse.	potasch.	uitwendig.
Sterk water.	falpeter - zuur.	aqua fortis.	acidum nitricum.	acide nitrique.	scheidewasfer.	idem.
Bijtend loogzout.	drooge bijtende kali.	lapis causticus.	potasfa fufa.	potasse caustiq. (pièrre à caudre)	aetzstein.	idem.
Vitriool - olie.	zwavel - zuur.	oleum vitrioli.	acidum sulphuricum.	acide sulfurique.	schwefel - fäure.	10 grein tot 30 grein.
Zoutzeest.	zeezout - zuur.	spir. falis marini.	— muriaticum.	— muriatique.	falz - fäure.	10 — tot 30 —
Zamengedrongen zoutg.	zamengedr. zeezoutzuur.	acidum falis concentr.	— muriat. concentrat.	— — — concentré.	concentrirte falz-fäure	5 — tot 15 —

B. Middenzouten zonder metaalachtig beginfel.

Aluin. (ruwe — (gebrande	. . .	alumen crudum. — ustum.	fulphas aluminae. — ustum	alun, (sulfate d'alun.) — (sulfate d'alumine calciné)	alaun. gebrannter alaun.	½ drachma tot 3 dr. uitwendig.
Ammoniakzout.	zoutzure ammoniak.	sal ammoniacus.	urias ammoniac.	sel ammoniac, (muriate d'amoniak.)	falmiarkeist.	1 drachma tot 6 dr.
Dubbelzout.	zwavelzure potasch.	tartarus vitriolatus.	fulphas potasæ.	tartre vitriolé, (sulfate de potasse.)	vitriolisirter weinfein.	1 — tot 4 oncen.
Glaubers wonderzout.	— foda.	sal mirabile glauberi.	fulphas foda.	sel de glauber, (sulfate de soude.)	glauber - falz.	1 — tot 6 —
Hartshoorn - geest.	koolzurige brandige ammoniak.	spiritus cornu cervi.	carbonas ammoniac pyro animale liquidum.	esprit volatil de corne decerf, (alcali volatil.)	hirschhorn - geist.	30 grein tot ½ —
Gekristalliseerd groeistoffelijk loogz. (alcali Magnesia.	gekristalliseerde koolzure potasch. koolzure bitteraarde.	alcali vegetabile. magnesia alba.	carbonas potasæ cristallifatum. carbonas magnesiæ.	alcali végétal doux, (carbonate de potasse) magnésie, (carbonate de magnésie.)	pflanzen alcali, weinfein - falz. bitterfalz - erde.	uitwendig. 1 dr. tot 4 dr.
Geest van minderer.	azijnzure ammoniak.	spiritus minderer.	acetis ammoniac liquid.	esprit de minderer, (acetate ammoniacal liquide.)	minderers geist, esfig falmiarkeist.	1 ons tot 4 oncen.
Salpeter.	falpeterzure potasch.	nitrum depuratum.	nitras potasæ depur.	sel de nitre, (nitrate de potasse.)	falpeter.	½ — tot 2 —
Wijnfeinroom.	zurige wijnfeinzure potasch.	cremor tartari.	tartaris acidula potasæ.	crème de tartre, (tart. acidulé de potasse.)	weinfeinrahm.	½ — tot 2 —
Zeezout.	zoutzure foda.	sal culinaris.	urias foda.	sel marin, (muriate de soude.)	kochfalz.	½ — tot 3 —

C. Bereidingen uit metalen.

Nederduitſche.		Latijnſche.		Frantiſche.	Hoogduiſche.	hoeveelheid der giften daags.
gewone.	ſcheikundige.	gewone.	ſcheikundige.			
Braakwijnſteen.	geſpiesglansde wijnſteen zure potaſch.	tartarus emeticus.	tartaris potaſſæ ſtibiatæ.	émétique, tartrite antimonié de potaſſe)	brechweinstein.	$\frac{1}{2}$ dr. tot 2 dr.
Kwik, (bijtende opgehevene	zoutzure kwik.	mercurius ſublimateſ corroſivus.	murias hydrargyri oxydati.	ſublimé corroſif, (muriate de mercure ſuroxygéné.)	ætzender queckſilber ſublimateſ.	5 — tot 10 gr. en uitwendig.
Kwik, (roode neergeplofte	geſalpetezuur kwik-verzuurſel.	merc. præcip. ruber.	oxydum hydrargyri nitratum.	précipité rouge, (oxide de mercure rouge.)	rother præcipitat.	uitwendig.
Kwik, (witte neergepl.	zoutzure ammoniakale kwik.	— præcipitatus albus	murias hydrargyri ammoniacale.	précipité blanc, (muriate ammoniacal.)	weiſer queckſilber præcipitat.	id.
Kwik, (zoete	onvolkomene zoutzure verzuurde kwik.	— dulcis, calomel.	murias hydrargyri oxydulati.	mercure doux (muriate de mercure doux.)	verſuſt's queckſilber.	10 gr. tot 3 ſchr.
Kermes, (mijnſtoffelijke	waterſtoffig verzuurde ſpiesglans.	kermes mineralis.	hydro - ſulphuretum oxyduli ſtibii.	kermes minéral, (oxide d'antimoine hydroſulfuré rouge.)	mineral - kermes.	1 $\frac{1}{2}$ ſchr. tot 1 $\frac{1}{2}$ dr.
Lood - ekstrakt.	vloeibaar azijnzuur lood	extractum faturni.	acetis plumbi liquida concentrata.	vinaigre ou extrait de ſaturne, (acétite de plomb concentré.)	bley - ekstrakt.	uitwendig.
Lood - zuiker.	azijnzuur lood.	ſaccharum faturni.	acetis plumbi.	sél de ſaturne, (acétite de plomb cristaillé.)	bley - zuiker.	id.
Loodwit,	azijnzuur verzuurd lood	ceruſa.	oxydum plumbi carbonatum	céruſſe, (oxide de plomb carbonné.)	bley - weiſſ.	id.
Moor, (mijnſtoffelijke	zwarte gezwavelde kwik.	æthiops mineralis.	ſulphuretum hydrargyri nigrum.	æthiops minéral (ſulfure noir de mercure.)	queckſilbermoor.	id.
Potaſch zwavellev. met eene groeiſtoff. loogzoutige grondſtoff. Spaanſch - groen.	gezwavelde potaſch.	hepar ſulphuris alcalinum.	ſulphuretum potaſſæ alcalinum.	foije de ſouffre, (ſulfure de potaſſe.)	ſchwefelleber.	meest inw. 1 tot 6 dr.
Spiesglans zwavellever.	azijnzuur koper.	viride æris.	cuprum acetatum.	verd de gris, (oxide de cuivre)	grün - ſpan.	id.
Steen, (helfche	gezwavelde ſpiesglans bevattende potaſch.	hepar antimonii.	ſulphuretum potaſſæ ſtibiatum.	foije d'antimoine, (oxide d'antim. ſulfuré.)	ſpiesglansleber.	3 dr. tot 3 oncen.
Vermillioen.	geſmolten ſalpeterzuur zilver.	lapis infernalis.	nitras argenti fuſum.	ſierre infernale, (nitrate d'argent fondu)	hölleſtein.	uitwendig.
Vitriool, (blaanwe.	roode gezwavelde kwik	cinnaberis factitia.	ſulphuretum hydrargyri rubrum.	cinnabre artiſciel, (ſulfuré rouge de mercure vitriol bleu, (ſulfate de cuivre.)	zinnober	id. meest.
Vitriool, (witte	zwavelzuur koper.	vitriolum cupri.	ſulphas cupri.	vitriol blanc, (ſulfate de zinc.)	kupfer - vitriol.	id.
Vitriool, (zuivere ijzer-	zwavelzure zink, (ſpiauter.)	— album.	— zinci.	vitriol vert, (ſulfate de fer.	zink - oder weiſer vitriol.	id.
Zilvergld.	zwavelzuur ijzer.	— martis.	— ferri.	litharge, (oxide de plomb demi - vitreux)	eiſen - vitriol.	id.
Zinkbloemen.	azijnzuur verzuurd, half verglaasd lood.	lithargyrium.	oxydum plumbi femi-vitreum.	ſieurs de zinc, (oxide de zinc.)	ſilberglätte.	id.
Zwavel. (goud-	verzuurde ſpiauter.	flores zinci.	oxydum zinci.	ſoufre doré, (ſoufre d'antimoine hydrogéné.)	zinkblumen.	id.
Zwavel, (ſtaal-	gezwavelde verzuurde ſpiesglans met waterſtoff.	ſulphur auratum antimonii.	ſulphuretum oxyduli ſtibii hydrogenatum.	ſulfure de fer.	goldfärbiger ſpiesglans - ſchwefel.	15 gr. tot 2 ſchr.
	zwavelijzer.	æthiops martialis.	ferrum ſulphuratum.		ſtahl - ſchwefel.	2 — 8 drachma.

(*) De mijnſtoffelijke kermes is meer geſpiesglansd en minder gezwavel, daarentegen is de goudzwavel minder geſpiesglansd en meer gezwavel, terwijl de ſpiesglansmoor uit kwik en ſpiesglans, en de mijnſtoffelijke uit kwik en zwavel beſtaat.

D. Extrakten en conferven.

Nederduitsche.		Latijnsche.		Fransche.	Hoogduitsche.	hoeveelheid der giften daags.
gewone.	scheikundige.	gewone.	scheikundige.			
Zoethoutdrop.	. . .	succus liquiritiæ depu- ratus.	extractum liquiritiæ.	extrait de réglise.	eingedickter fülsholz- fakt,	$\frac{1}{2}$ ons tot 2 oncen,
Jeneverbezien conferv.	. . .	rob. juniperi.	. . .	rob de bayes de geniè- (vre.	wachholdermus.	1 — tot 4 —
Vlierbezien conferv	. . .	— sambuci.	. . .	— de sureau.	hollundermuss.	1 — tot 4 —

E. Azijn- en wijnoplossingen.

Enkele honig - azijn.	zuurhonig.	oxymel simplex.	. . .	oximel simple.	faerhonig.	2 — tot 6 —
Zee-ajuin honig - azijn.	. . .	— scilliticum.	oxymel scillæ.	— scillitique.	meerzwiebel - honig.	1 — tot 4 —

F. Aftrekkels, (tincturen.)

Tinktuur van aloë.	. . .	tinct. aloës.	. . .	teinture d'aloës.	aloë - tinktur.	uitwendig.
— van myrrhe.	. . .	— myrrhæ.	. . .	— de myrrhe.	myrrhe - tinktur.	id.
— van sp. vlieg.	. . .	— cantharidum.	. . .	— de cantharides	spanische vliegen-tinkt.	id.

G. Geesten en overgehaalde wateren.

Mout of koorn-brandew	. . .	spir. frumenti.	. . .	eau de vie de grain.	kornbrandwein.	meest uitwendig.
Brandewijn of wijngeest.	. . .	— vini.	. . .	eau de vie.	brandwein.	id.
Wijngeest (overgehaald.	. . .	— — rectificatus.	. . .	esprit de vin.	weingeist.	id.
— (voorloop van)	. . .	alcohol.	. . .	alcoöl.	stärkester weingeist.	id.
— met kamfer.	. . .	spir. vini camphoratus.	. . .	eau de vie camphré.	kamfer - spiritus.	id.
Hoffmans droppelen.	Wijngeestige zwavelæ- ther.	liquor anodynus mine- ralis.	æther sulphuricus alco- holicus.	liqueur minérale de hoff- mann, (æther sulfu- rique alcoëlisé.)	verfästter schwefel- geist.	$\frac{1}{2}$ ons tot 2 oncen,
Verzoete salpetergeest.	— salpeter. æther.	spir. nitri. dulcis.	— nitricus alcoholi- cus.	esprit denitre dulcifié, (nitrique alcoëlisé.)	— salpetergeest.	2 dr. tot 1 ons.
Zeepegeest.	. . .	— saponis.	. . .	esprit de savon.	seifen - spiritus.	uitwendig.

H. ZAMENGESTELDE WATEREN.

<i>Nederduitſche.</i>		<i>Latijnsche.</i>		<i>Frantiſche.</i>	<i>Hoogduitſche.</i>	<i>gebruik.</i>
<i>gewone.</i>	<i>ſcheikundige.</i>	<i>gewone.</i>	<i>ſcheikundige.</i>			
zuur water.	. . .	aqua cerulea.	liquor cupri ammoniaci.	eau ſaphirine.	vitriol - waſer.	uitwendig.
zuur water.	. . .	— phagadenica.	— muriat. hydrarg.	— phagadénique.	phagad. wundwaſer.	id.
water van goulard.	. . .	— goulardi.	— acetitis plumbi.	— de goulard.	blei - waſer.	id.
melk - water.	. . .	— calcis.	. . .	— de chaux.	kalch - waſer.	meest uitwendig.
water van rabel.	. . .	— rabelii.	acid. ſulf. alcoh.	acide fulfurique al- coôliſé.	rabels - waſer.	id.
zuur water van <i>Theden</i> (arquebuſade.)	. . .	— traumatica thede- nii.	mixtura vulneraria aci- da.	cau vulnéraire de the- den.	Thedens wundwaſer.	uitwendig.

I. O L I E N.

olijf - olie.	. . .	oleum olivarum.	. . .	huile d'olive.	baumoel.	meest uitwendig.
lin - olie.	. . .	— lini.	. . .	— de lin.	leinoel.	id.
laurier - olie.	. . .	— lauri.	. . .	— de laurier.	lorbeeroel.	uitwendig.
ſap - olie.	. . .	— ræparum.	. . .	— de navette.	rûboel.	id.
petroleum - olie.	. . .	— petræ.	. . .	pétréole.	ſteinoel.	id.
terebinthijn - olie.	. . .	— therebintina- ceum æthereum.	. . .	huile de térébenthine.	terpentinoel.	van 2 dr. tot 1 once.

K. Z E E P E N.

zwarte zeep.	. . .	ſapo viridus.	. . .	du ſavon noir.	grüne ſeife, ſchmierſeife	uitwendig.
witte zeep.	. . .	— venetus five albus.	. . .	— blanc.	weiſe ſeife.	meest uitwendig.

****

L. BALZEMS, ZALVEN, SMEERSELS, enz.

Nederduitſche.		Latijnsche.		Frantiſche.	Hoogduitſche.	gebruik.
gewone.	ſcheikundige.	gewone.	ſcheikundige.			
Althea - baſſem.	. . .	balf. althæa.	. . .	onguent de la mère.	eibiſch - falbe.	uitwendig.
Baſilicum - zalf.	. . .	unguent. baſilicum.	ung. picis.	— de baſilicum.	baſilicum - falbe.	id.
Ettering bevorderende - zalf.	. . .	ung. excitans, vulgo digeſtivum.	— terebinthinaceum.	— ſuppuratif.	digestif - falbe.	id.
Hecht - pleiſter.	. . .	empl. adhæſivum.	empl. reſinoſum.	emplâtre agglutinatif.	heft - pflaſter.	id.
Loodwit - zalf.	. . .	ung. ceruſæ.	ung. oxydiplumbi carb.	. . .	bley - falbe.	id.
Uitw. levensbaſſem.	. . .	balfamum vitæ externum.	. . .	baume de vie externe.	äufferlicher lebensbaſſem.	id.
Laurier - zalf.	. . .	ung. nervinum.	ung. laurinum.	onguent de laurier.	lorbeer - falbe.	id.
Kwik - zalf.	. . .	ung. mercur. cæruleum, neapolitaanum.	— oxyduli hydrargyri.	— mercuriel.	mercurial - falbe.	id.
Opodeldok - baſſem.	. . .	balf. opodeldoch.	linim. ſapon. camphor.	baume d'opodeldoque.	feifen - baſſem.	id.
Kalmeij - zalf.	. . .	ung. grifeum, ſive cum lapide calamin.	ung. zinci.	. . .	calmey - falbe.	id.
Peru - baſſem.	. . .	balf. peruvianum.	. . .	baume de perou.	peruvianifcher baſſem.	id.
Spaanſche vliegen zalf en pleiſter.	. . .	ung. vel emplaſtr. veſicator.	ung. vel empl. cantharidum.	ong. ou emplaſtre véſicatoire.	ſpaniſche vliegen - falbe.	id.
Spaanſchgroen - zalf.	. . .	— ægyptiacum.	— acetitis cupri cum melle.	— de verd de gris.	grünſpan - falbe.	id.
Zwavelzalf.	. . .	— ad ſcabiem.	— ſulphuratum.	— antipſorique ou contre la gale.	krätzfalbe.	id.

B E N A M I N G E N

der voornaamste ziekten, toevallen en gebreken waaraan het paard onderhevig is.

Ziekten die bijzonder de opflorpemde vaten aandoen.

<i>Nederduitsch.</i>	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>
De verkoudheid.	la morfondure.	strengel.
De droes.	la gourme.	druse, kropf.
De kwade droes.	la morve.	roz.
De worm.	le farcin.	wurm.
De dolle hondsbeet.	la rage.	die hundswuth.

Rheumatieke en krampachtige toevallen.

De jigt.	la goutte.	die gicht.
Zinkingen.	des fluxions.	flüsse.
Rheumatismus.	le rhumatisme.	rheumatismus. (genheit
Vervangenheid.	la fourbure.	rehe, verschlag, verfan-
De vallende ziekte.	l'épilepsie.	die fallende fucht.
Verlamming.	la paralysie.	lähmung.
De klem.	le tetanus, mal de cerf.	die klemme, maulspere, hirschkrankheit.
De kramp.	le spasme.	krampf.
Stijfheid der voorbenen.	cheval froid ou épris des epaules.	steifheit der vorderbeine.

Ziekten der levenswerktuigen.

Van het hoofd.

De ontsteking der herfenen.	l'inflammation du cerveau.	gehirnentzündung.
De kolder.	la phrénésie.	koller.
Duizeligheid.	le vertige.	schwindel.

Der

92

B E N A M I N G E N

Der ademhalingswerktuigen.

<i>Nederduitsch.</i>	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>
De ontfeking der keel.	l'angine, l'inflammati- on du gosier.	halsentzündung, bräu- ne.
Die der oorklieren of de vijfel.	les parotides.	seifeln, ohrdrüfen-ge- schwulst.
Het zijdewé of die van het borstviies.	la pleurésie, courba- ture.	brustfell entzündung.
De longontfeking.	la peripneumonie.	lungen entzündung.
De longtering.	la pulmonie, phthisie.	lungensucht, lungen- fäule.
De borstwaterzucht.	l'hydropésie de poi- trine, (<i>hydro-thorax</i>)	brustwasserfucht.
Kortademigheid of dam- pigheid.	la pousse, l'asthme.	herzfehlüchtigkeit, eng- brüstigkeit, dampf.
Blazen, snuiven.	cornard, siffleur.	blaser.
De hoest.	la toux.	husten.

Toevallen der werktuigen tot spijsverteering en
afzondering.

Kribbenbijter.	tiqueur.	kopper, kribbenbeiser.
Onverduwelijkheid.	indigestion.	unverdaulichkeit.
Verlozene eetlust.	dégout.	ekel.
Het buikwee.	la colique.	darmgicht, bauchgrim-
De loop.	le cours de ventre, la diarrhée.	durchfall. (men.)
De bloedloop.	la dyssenterie.	ruhr.
Vetfintelten.	gras fondu, devoyément	fettfchmelzen.
Wormen.	vers.	würmer.
Buikwaterzucht.	l'hydropésie du bas ventre. (<i>ascite</i> .)	die bauchwasserfucht.
Trommelzucht.	le météorisme.	trommelfucht.
Opftopping van water.	la rétention d'urine.	wasser-verhaltung.
Koude pis, louterstal.	la difficulté d'uriner.	kalte pisse.
Ontfeking der nieren.	inflammation des rog- nons. (<i>nephrite</i> .)	nieren-entzündung.
Vernagering of ver- branding.	cheval fortrait.	die schnur.

DER VOORNAAMSTE ZIEKTEN, enz.

Koortfen.

<i>Nederduitsch.</i>	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>
De koorts.	la fièvre.	das fieber.
Ontstekingskoorts.	fièvre inflammatoire.	das entzündungs-fieber.
	<i>(f. anglotenique) (migue)</i>	
Rotkoorts.	fièvre putride <i>(f. adyna-</i>	das faulfeber.
Pestkoorts, legerkoorts	f. pestilentielle, le char-	pestbeule, kriegspest
	bon. <i>(adynamico-ataxique.)</i>	karfunkelkrankh.
Zenuwkoorts.	fièvre nerveuse <i>(f. ata-</i>	das nervenfieber. (heit.
Spaanfche hoofdziekte.	le mal d'espagne <i>(xique.</i>	die fpanifche kopfkrank-

Uitwendige toevallen.

Eene wond.	une playe.	eine wunde.
Eene zweer.	ulcère.	ein gefchwür.
Eene bloedftorting.	l'hémorrhagie.	ein blutfluss.
De ontsteking.	l'inflammation.	die entzündung.
De ettering.	la supuration.	die eiterung.
Het verfterfkoude vuur	la gangrène. <i>(phacete)</i>	der brand.
Beenbederf.	la carie des os.	der beinfrass.
Wild vleesch.	chair morte.	schwammigtes fleifch.
Eene beenbreuk.	une fracture.	ein beinbruch.
Eene darm- navel- lies-	une hernie inguinale,	ein darm-nabel- &c.
breuk.	ombilicale, &c.	bruch.

Kneuzingen.

Kneuzing.	contusion.	quetfchung.
Kwetfing door den za-	blessure de garot.	faateldruck.
del.		
Brandvlekken.	des cors.	brandflecken.
Peeskwetfing.	nerferrure.	fehnenklapp.

Verrekkingen.

Verrekking.	effort.	ausdehnung.
Verftuiking.	entorse.	verftauchung.
Ontwrichting.	luxation.	verrenkung.

B E N A M I N G E N

<i>Nederduitsch.</i>	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>
boeglam.	écart.	buglahm.
Heuplam.	effort des hanches.	hüflahm.
Kruislam.	effort des reins.	kreuzlahm.
Overkoot.	bouleté.	ueberkothig.
Verftuiking van het kugelgewricht.	mémarchure.	verrenkung des kugelgelenks.

Gezwellen.

Dikte in het oor.	grosseur dans l'oreille.	ohren-gefchwulst.
De mol of varent.	la taupe ou testudine.	maulwurf- oder fchildkrötengefchwulst.
(zwelling.		
De vijfelen of oorklier.	les parotides ou avives.	die feifeln.
Laatfistel aan den hals.	fistule de la saignée du col.	aderlassfistel.
bloedader.		
Het hangen van den rooster of zwellen van het verhemelte.	le fève ou le lampas.	vollerrache, der trosch.
Gezwellen in den mond.	barbillons, aphtes.	hungerzitzen, fröfche.
Borstgezwel.	avantcoeur.	brust-gefchwulst.
Spek- of zakgezwellen.	tumeurs.	balg- oder jäckgefchw.
Slagadergezwel.	anéurisme.	fchlagadergefchwulst.
Adergezwel.	varice.	adergefchwulst, krampfwasfergefchwulst.
Watergezwellen.	oedème	(adergefchwulst.
Gezwollene beenen en koker.	jambes et fourreau enflé.	angefchwollene fchenkeln und fchlauch.

Koude gezwellen en beenuitwasfen.

Legger.	loupe.	ftollbeule.
Schijthak.	capelet ou passe-camp.	piephacke.
Hazenhak.	jardon.	(ne. hafenhacke.
Peesgallen.	vessigons.	fchnengallen.
Vlotgallen.	molettes.	flusfgalle.
Gezwollene waai.	jarret enflé.	gefchwollenes fprungochfenfpatt.
Koe- of bolspat.	éparvin de boeuf.	(gelenk.
Bloed- of aderspat.	varice.	aderspat.
Hanenspat.	éparvin sec.	hannenspat, hahnentritt.

Been-

DER VOORNAAMSTE ZIEKTEN, enz.

Nederduitsch.

Fransch.

Hoogduitsch.

Beengezwel aan het schenkelbeen.	course.	beingeschwulst, kurbe.
Beenfpat.	éparvin.	beinspalt,
Overbeen, schevelbeen.	suros.	ueberbein.
Klosfen.	osselet, fusée.	spindeln.
Overhoef.	forme.	schale, leisten, ringbein
Wratten.	porreaux.	warzen.
Een beemitwas.	exostose.	beinauswuchs.
Een beenvergroeijing.	anchylose.	verknöcherung.

Huidziekten.

De schurft.	la gale.	die raude.
De drooge schurft.	les dartres.	die trockene raude.
De manenshurft.	le roux vieux.	die mänen-raude.
Barsten.	malandres.	raspen.
Kloven.	solandres, crevasses.	id.
mok.	les eaux aux jambes.	die mauke.
egelsvoet.	peigne.	straubfuss. (beulen.
zomerbuilen, uitflag.	ébullition.	fommerbeulen, hitz-

Voetgebreen.

Voetkwetfing.	clou de rue.	fussflich.
Vernagelen.	enclouure.	vernagelen.
Klemhoef.	encastelure.	zwanghuf.
Volvoet.	ped comblé.	vollhuf.
Kwartiervoet.	seime.	hornspalt. (fuss.
Osfenvoet.	ped de boeuf.	ochfenklaue, ochfen-
Steengallen.	bleimes.	steingallen.
Kroongezwel.	javart.	kronen-geschwulst.
Kroonbeurapping.	atteinte.	kronentritt.
Afvallen des hoefs.	avalure. (chette.	abfallen des hufs.
Rotftraal.	pourriture de la four-	strahlfäule.
Vijgwratten.	porreaux.	feigwarzen.
Fijk of padgezwel.	fic ou crapaudine.	kröte.
Voetkanker.	cancer au pied.	fusskrebs.
Verballen of verpellen.	sole battue.	verballen.

96
BENAMINGEN DER VOORNAAMSTE ZIEKTEN, enz.

Ooggebreen.

<i>Nederduitsch.</i>	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>
Zwelling der oogleden.	enflure des paupières.	anschwellung der augenlieder.
Ontsteking van het bindvliesvlekken.	inflammation de la conjonctive.	entzündung der verbindende augenhaut.
Kwetfing van het hoornvlies.	lésion de la cornée transparente.	verletzung der hornhaut.
Verduistering van het hoornvlies.	opacité de la cornée dragon.	verdunklung der hornhaut, augenfell.
Verduistering van het waterachtige vocht.	opacité de l'humeur aqueuse.	verdunklung der wässriche feuchtigkeit.
Maanoogen.	chével lunatique.	mond blindheit.
De graauwe staar.	la cataracte.	der graue staar.
De zwarte staar.	amaurose, paralysie du nerf optique.	der schwarze staar.

VERKLARING

DER

P L A T E N.

P L A A T I.

Heelkundige verrigtingen.

Verbeeldt de wijze om de aderlatingen, het ingeven der geneesmiddelen en het nederwerpen van het paard te verrigten, benevens de werktuigen tot verzekering van hetzelfde.

Fig. 1. 2. Vertoont de wijze hoedanig de aderlating aan de halsbloedader verrigt wordt.

1. Plaatfing der hand met het lancet, en aanwijzing der plaats waar de aderlating geschiedt.
2. Wijze om den laathand te bevestigen.
- b. Wijze om het paard door strikken neder te werpen, waarbij de kluisters met ringen om de vier beenen worden gelegd, en de koord aan die van den linker vóórvoet bevestigd, door alle ringen heengaande, aldaar te voorschijn komt, om de beenen te zamen te kunnen trekken.
- a. Ledere gevoederde kluister met dubbele ringen, door welke de koorden gaan, en die van zelve afvallen.

98

VERKLARING DER PLATEN.

- b. Kluister met één ring en gesp, welke dient wanneer men gedurende de bewerking eene der beenen moet losmaken.
- c. De houten praam.
  - 1. Van eene koord voorzien.
  - 2. De steel welke tevens tot een klopper bij het aderlaten dient.
- d. De mondrooster.
  - 1. Het gedeelte dat den mond des paards opent.
  - 2. Het handvat.
- e. Het werktuig tot berooken.
  - a. 1. Het komfoor waarin het vuur of een gloeiend ijzer geplaatst wordt.
  - 2. Deszelfs handvat of steel.
  - b. Het gedeelte dat men over hetzelfde heenzet.
    - 3. Deszelfs bovenste gedeelte, dat met
    - 4. De slangwijze pijp eindigt.
    - 5. Schuif en opening tot inwerpen der berookings-poeders.

Fig. 2. Verbeeldt de wijze hoedanig de dranken aan een paard ingegeven moeten worden.

P L A A T II.

Heelkunde.

Verbeeldt de wijze hoedanig de verschillende verbanden gelegd, en op welke eene wijze en waar ter plaatse het branden verrigt moet worden.

Verbanden.

1. Achtvormig hoofdverband, waaronder men de kompresfen plaatst, zoo bij de mol of varent, het trepaneren, als bij de ooggebreken of eenige beenverbrijzeling.
2. Halfter als een hoofdgestel gevormd en met nestelgaten voorzien, om de verbandstukken op hunne plaats te doen blijven.
3. Verbanden voor het lijf, om de kompresfen voor onderscheidene lichaamswonden te bevestigen.
4. Kruisverband voor de knie.
5. Kruisverband voor de waai.
6. Kootverband.
7. Verband voor de hoef- en kroonbetrappingen.

Met branden.

- a. Het branden van den schouder.
- b. Van de knie- of smeerschijf.
- c. Branden van de binnenzijde der waai, met strepen en punten.
- d. Dat van het koot- en kroongewricht met schuinse streepen en punten.

VERKLARING DER PLATEN.

- e. Van de buigpees en het been, met evenwijdige regtstandige lijnen.
- f. Van de gallen der voorbeenen, met punten.

VERKLARING DER PLATEN.

P L A A T III.

Heelkundige werktuigen.

Vertoont de onderscheidene werktuigen tot het verrigten der aderlatingen en het zetten van dragten.

NOTA. Dezelve zijn alle, uitgenomen de brandijzers, op de helft der natuurlijke groote afgebeeld.

Fig. 1. Een aderlaat-lancet.

- a. De kling.
- b. De punt.
- c. De koker.

2. De aderlating snepper.

- a. Dezelve links
  - b. regts en inwendig
  - c. Van voren
- } te zien.

- 1. Het lancet.
- 2. De veër.
- 3. De aftrekker.
- 4. De veër van denzelfen.
- 5. De kopere doos die het lancet en de veër bevat, en regts met eene schuif geopend en gesloten kan worden.

5 De

VERKLARING DER PLATEN.

5. De fontenei- of fetonnaald.
  - a. De scherpe.
  - b. De platte.
    1. De punt.
    2. Het platte gedeelte.
    3. De oogen tot doorsteken van den band.
    4. De schroef.
    5. De moer waarmede beide stukken vereenigd worden.

VERKLARING DER PLATEN.

P L A A T I V.

Heelkundige werktuigen.

Verbeeldt de verschillende soorten van mesvormige werktuigen bij de paarden-heelkunde in gebruik.

Fig. 4. Een schalpel of insnijdingsmes met een vast hecht.

a. De kling.

b. Het hecht.

5. Eene gebogene puntige bistourie.

6. Eene spitte tweesnijdige bistourie.

7. Eene bistourie met ronde sneede.

a. Het heft.

b. De kling welke even als bij andere bistourien tusschen het heft bevat wordt.

8. Eene kromme insnijdings-bistourie.

9. Eene diergelijke met een knopje aan de punt.

Hoefmesfen.

10. Een hoefmes of hoef-bistourie.

11. Het groefmes tot openen der zool.

a. Van voren

b. Van ter zijde } te zien.

VERKLARING DER PLATEN.

1. De omgebogene tweesnijdige punt.

Fig. 12. Het mÿrtenbladvormige mes.

a. Van voren } te zien.
b. Van ter zijde }

13. Een gebogen links hoefmes.

VERKLARING DER PLATEN.

P L A A T V.

Heelkundige werktuigen.

Verbeeldt onderscheidene heelkundige werktuigen en
brandijzers.

Fig. 14. De gebogene insnijdings schaar.

a. Van voren.

b. Van ter zijde.

15. De kromme insnijdings schaar.

16. De gegroefde fonde.

17. Het pincet.

a. Van ter zijde.

b. Van boven.

De brandijzers.

18. De mesvormige brandijzers.

a. Het vierkante mesvormige.

1. Het ijzer.

2. De ijzereestel.

3. De houtte greep.

b. Het bijlvormige.

c. Het mesvormige.

19. De

106

VERKLARING DER PLATEN.

Fig. 19. De puntige en platte brandijzers.

d. Het puntige of peervormige.

e. Het spitse.

f. Het knopvormige.

g. Het ringvormige tot het schroefjen der staart bij het
angliferen.

20. De wondnaalden.

a. De oogen.

b. De driekantige punt.

NAAMLIJST DER UITWENDIGE DEELEN VAN HET PAARD.

DE VOORHAND OF HET
VOORGESTEL.

L'AVANT-MAIN.

DIE VORHAND.

Het hoofd.

de maantop.
de ooren
het voorhoofd.
de slapen.
de oogkuilen.
de wenkbrauwen.
de oogen, het oog.
de oogharen.
de oogleden.
de groote ooghoek.
de kleine ooghoek.
de wangen.
de neus, en de bles.
de neusgaten.
de looze neusgaten.
het neus-einde.
de mond.
de bovenlip.
de spleet des monds.
de onderlip.
de lagen.
de onderkaak.
de kin.
de baard.
de kaken of het uitwendige ka-
naal.
de schar.
de nek.
de hals.
de kam en de manen.
de keel.
de schoft.
de borst.
de borstkuil.
de voorborst.
de voorbeenen.
de schouder.
de arm.
de boegader.
de voorarm.
de elleboog.
de zweelwrat.
de knie.

la tête,

le touper.
les oreilles.
le front.
les tempes.
les falières.
les fourcils.
les yeux, l'oeuil.
les cils.
les paupières.
le grand coin ou le grand angle.
le petit coin ou l'angle extérieur.
les joues.
le nez et le chanfrein.
les naseaux.
les fausses narines.
le bout du nez.
la bouche.
la levre antérieure.
la commissure.
la levre postérieure.
les barres.
la mâchoire inférieure.
le menton.
la barbe.
les ganaches ou le canal exté-
rieur.
le canal.
la nuque.
l'encolure.
le collet et la crinière.
le gofier.
le garrot.
le poitrail.
la foscette.
le devant du poitrail.
les jambes de devant.
l'épaulé.
le bras.
les ars.
l'avantbras.
la coude.
la chataigne.
le genou.

der kopf.

der kopf.
die ohren.
die stirne.
die schlafen.
die augengruben.
die augenbogen.
die augen.
die augenwimpern.
die augenlieder.
der grosze augenwinkel.
der kleine augenwinkel.
die wangen.
die nase, und die bläzse.
die nasenlöchern.
die falschen nasenlöchern.
die nasen Spitze.
das maul.
die vorderlippe.

die hinterlippe.
die laden.
die untere kinnlade.
das kinn.
der bart.
die ganachsen.

der kehlgang.
das genick.
der hals.
der kamm, und die mähne.
die luftröhre.
der widerrust.
die brust.
die brustgrabe.
die vorderbrust.
die vordersehenkel.
die schultern.
der bug.
die bugader.
der arm, vorarm, kegel.
der ellbogen.
die hornwarze.
das vorderknie.

100

NAAMLIJST DER UITWENDIGE DEELEN VAN HET PAARD.

de kniebuiging,
de pi.p.
de buigpees.
de kogel.
het horentje.
de vetlok.
de koot.
de kroon.
de voet.
de voorhoef.
de kwartieren.
de hielen of verzenen.
de zool.
de straal.

la pli du genou.
le canon.
la tendon.
le boulet.
Pergot.
le fanon.
le paturon.
la couronne.
le pied.
la pince.
les quartiers.
les talons.
la sole.
la fourchette.

die kniebiegung
die röhre oder das schienbein.
die beugefehne.
die köthe oder das festelgelenk.
der sporn.
der köthen zopf.
der fesfel.
die kronc.
der hef.
der vorderhüf.
die wänden und trachten.
die ballen.
der hornfohle.
die strable.

HET LIJF.

LE CORPS.

DAS LEIB.

de rug.
de ribben.
de lendenen.
de zijden.
de buik.
de geslachtsdeelen.
de koker.
de roede.
de ballen.
de nijers.

le dos.
les côtes.
les reins.
les flancs.
le ventre.
les parties genitales.
le fourreau.
la verge ou le membre.
les testicules.
les mamelles.

den rücken.
die rippen.
die lenden.
die flanken.
der bauch.
die zeugungstheile.
der schlauch.
die rüthe.
die hoden oder das geschrüte.
das euter.

HET ACHTERGESTEL.

L'ARRIERE MAIN.

DER NACHHAND.

het kruis.
de heupen.
de staart.
de wortel.
de waaijer.
de aars.
de scheidc.
de billen.
de achterbeenen.
de dijën.
de knie- of smeerschijs.
het been.
de spatader.
de waai.
de buiging der waai.
de hak.
de achterpijp.
de pees.

la croupe.
les hanches.
la queue.
le tronçon.
le fouet
l'autis.
les fesses.
les jambes de derriere.
les cuisses.
la rotule ou le grasfct.
la jambe.
la veine.
le jarret.
le pli du jarret.
la pointe du jarret.
le canon de derriere.
le tendon.

das krenz.
die huften.
der schweif.
der wurzel oder die rube.
die schweifhare.
der after.
der wurf.
die hinterbacken
die hinterfchenkel.
das dickbein.
die kniefchibe oder leeste.
die hofe oder keule.
die fchrankader oder spatader.
das fprung gelenk.
die kniebeuge.
die spitze der hacke.
die röhre.
die fehne.

A A N W I J Z I N G

DER ONDERSCHIEDENE IN DIT WERK VOORKOMENDE ONTLEEDKUNDIGE BEWOORDINGEN, IN HET FRANSCH HOOGDUITSCH EN LATIJN.

De No. zijn die der §. der 2e. Afdeling.

	<i>Fransch,</i>	<i>Hoogduitsch.</i>	<i>Latijn.</i>
§. 2. de beenderen.	les os.	die knochen.	osâ.
de kraakbeenderen.	les cartilages.	die knorpel.	cartilaginee.
het lidvocht of ge- wricht sap.	la synovie.	die gelenkchmiere.	synovia.
de gewrichtsklieren.	glandes synoviales.	die gelenkchmierdrufen.	glandulae synoviales.
de gewrichtvliczen.	capsules articulaires.	die gelenk- kapseln.	capsulae articulares.
de geledingen of ge- wrichten.	les articulations.	die gelenke.	junctura, articulatio.
diepe geledingen.	} mouvemens de pivot,	die tiefe einlenkung.	enarthrosis.
ondiepe geledin- gingen.		die feichte einlenkung.	arthrodia.
volkomene geledin- gen.	diarthrose.	das nuszgelenk.	diarthrosis
hengfelwijze gele- dingen.	ginglyme, mouvement de charnière.	das gewerbegelenk.	ginglymus.
de zamenvoeging zonder beweging.	synarthrose.	unbewegliche verbun- dung.	synarthrosis
de naad.	suture.	die wahre naht.	futurae.
de zamenvoeging.	l'harmonie.	die falſche naht.	harmonia.
de inplanting.	gomphose.	einzapfung.	gomphosis.
de gewrichtbanden.	ligamens articulaires.	gelenkbänder.	ligamenta articul.
heursbanden.	--- capulaires.	kapselbänder.	ligamenta capvularia,
zijdebanden.	--- lateraux.	seitenbänder.	--- lateralia.
het beenvlies.	le perioste.	die beinhaut.	periostium.
het merg.	la moëlle.	das mark.	medulla.
de spieren.	les muscles.	die muskeln.	musculi.
de ſpiervezels.	les fibres.	die ſafern.	fibrae.
het celwijs weeffel.	le tissu cellulaire.	das zellgewebe.	telacellulosa, mucoſa
de trekkers.	les tendons.	die ſehnen.	tendo.
de ſlijmbeurſen.	les capsules mucoſes.	die ſchleimbeuteln.	burſae mucoſae.
het vet.	la graiſſe.	das fett.	adeps.
§. 4. de zenuwen.	les nerfs.	die nerven.	nervi.

A A N W I J Z I N G.

	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>	<i>Latyn.</i>
§. 6. de bloedvaten. de slag-adereu. de bloedaderen.	les vaisaux fanguins. les arteres. les veines,	die blutgefäße. die schlagadern. die blutadern.	vafa fanguiferae. arteriae. venae.
§. 7. her bloed. de bloedbolletjes. het bloedwater. de lympha.	le fang. la partie rouge du fang. la férofité. la lympe.	das blut. der blutkuchen. das blutwaffer. die lympe oder der eiweißtof.	fanguis. cruur ferum. lymphä.
§. 8. de opflorpemde vaten. de watervaten. de melkvaten.	les vaisaux abforbans. les vaisaux lymphatiques. les vaisaux lactees.	die fäugadern. die fließwaffer-gefäße. die milchadern.	vafa abforbantia vafa lymphatica. vafa chylyferae.
§. 9. de klieren. enkele bolronde kl. zamengerolde kl.	les glandes. gl. conglobées, fimples. gl. conglomerées.	die drüfen. die einfachen drüfen. die zufamm. geballten dr.	glandulae. gl. conglobatae. gl. conglomeratae.
§. 10. het middelrif. het borstvlies. het buikvlies.	le diaphragme. le plèvre. la péritoine.	das zwergfell. das brustfell. das bauchfell.	diaphragma. pleura peritonium.
§. 11. de huid. de opperhuid. het malphigifche net. de huidpieren. de zweegaten.	le pean. Pepiderme. le tifü de malphigius. les mufcles peaufiers. les pores.	die haut. die oberhaut. das malphigifche netz. die hautmufkel. die fchweißlöchern.	cutis. epidermis. reticulum malphigiannm. panniculae carnofae. pori.
§. 13. het hart. het hartzakje. de hartkameren. de ooren van het hart. de zamentrekking van het hart.	les coeur. le pericarde. les ventricules. les oreillettes. les fystole.	das herz. der herzbeutel. die herzkammern. die herzhöhren. die zufammenziehung.	cor. pericardium. ventriculae cord. auriculae. fystolae.
§. 15. de grootte flagader. de holle ader. de longflagader. de longbloedader- zak.	l'artère aorte. la veine cave. l'artère pulmonaire. la veine pulmonaire	die erweiterung. die aorta. die hohlader. die lungenflagader. der fak der lungenblut- adern	diastolae. art. aorta. vena cava. art. pulmonaris. faccus venarum pulmona liura.
§. 16. de long. de luchtpijp. het frottenhoofd. de klep. de longpijpen.	le poumon. la trachéé artère. le larynx. l'épiglotte. les bronchies.	die lungen. die luftöhre. der luftöhrenköpf. der kehdeckel. die luftöhrenäfte. der flimrize.	pulmo. aspera arteria. larynx. epiglottis. bronchia glottis.
§. 17. de frottenhoofd- fpleet. het fpeekfel de fpeekfelklieren. de grootte oorklieren. of vijvals. de flokdarm. de maag. het maagfap. de maagkrop. de poortier. de ingewanden. de dunne darmen. de dikke darmen.	le glotte. la falive. les glandes falivaires. les parotides ou avives. l'œfophage. l'estomac. le fuc gaftrique. l'orifice caridaque. le pylore. les intefitins ou boyaux. les intefitins grèles. les gros intefitins.	die fpeichel. die fpeicheldrüfen. die ohrdrüfen od. feifeln. die fpeiferöhre. der magen. das magenfap. der magenmund. der pförtner. die gedärme. die dunnen gedärme. die dikken gedärme.	sputum. glandulae falivales. parotides. œfophagus. ventriculus. succus gaftricus. cardia. pylorus. intestina. intestina hennua. — crasia.

DER ONTLEEDKUNDIGE BEWOORDINGEN.

	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>	<i>Latyn.</i>
de twaalfvinger de nuchtere de kronkel- of omwōn- dene- de blinde- de kartel- de regte- de alvleeschklier. het alvleeschfap. de gal. de galbuis. de lever. de poortader. de milt. § 18. de melk- of chijl- vaates. de melk- of chijl- bak. de chijlbuis. het darmfcheil. het net. § 19. de niere. de blaas. § 23. de hersens. de groote hersens. de kleine hersens. het verlengde merg. het rugmerg. het harde of dikke hersenvlies. het zachte hersenvl. het spinnewebsvlies. § 26. het slijmvlies. § 27. het trommelvlies. de trommel. de hamer. het aanbeeld. de stijgbeugel. de doolhof. de wenteltrap of het flakkenhuis. § 33. het hoofd. § 34. het bekkeneel of de hersenpan. het gezicht. de voorhoofdsbeen- deren. de kruin zijde of wandbeenderen. het achterhoofdsbeen. de slaapbeenderen.	le duodenum. le jejunum. l'ileum. le cæcum. le colon. le rectum. le pancréas. le suc pancréatique. la bile. le conduit choledoque la foie. la veine porte. la rate. les vaisaux lactés. le canal thoraique. le mesentère. l'épiploon. les reins. la vessie. le cerveau. le cerveau. le cervelet. la moëlle alongée. la moëlle epineux. la dure mere, méninge, la pie mere, méninge. membrane arachnoïde, la me extérieure de la méninge. membrane pituitaire. le timpan. la caisse. le marteau. Penclume. l'osier. le labyrinthe. le limaçon. la tête. le crâne. le face. les frontaux. les parietaux. l'occipital. les temporaux.	den zwölffinger- den leer- den krumm- den blind- den grim- den mast- die bauchspeichel-drüse. das bauchspeichel. die galle. den gallengang. die leber. die pfortader. die milz. die milchgefäße. der milchbehälter. der milchbrustgang. das gekröse. das netz. die niere. die harnblase. das gehirn. das grosze hirn. das kleine hirn. das verlängerte mark. das rückenmark. die harte hirnhaut. die dünne hirnhaut. das spinnewebe. die schleimhaut. das trommelfell. die trommel. der hammer. der amboß. der steigbügel. das labyrinth. die schnecke. der kopf. der schädel, das gesicht. die stirnbeine. die seitenbeine. das hinterhauptsbein. die schlafenbeine.	duodenum. jejunum. ileum. cæcum. colon. rectum. pancreas. succus pancreaticus. bilis. ductus choledochus. lepar. vena porta. splen lien. vasa lactea. cisterna (receptaculum chyl.) ductus thoracicus. mesenterium. omentum. renes. vesica urinaria. cerebra. cerebrum. cerebellum. medulla oblongata. medulla spinalis. dura mater. pia mater. membrana arachnoidea. membrana pituitaria. tympanum. cavitas tympani. malleus. incus. stapes. labyrinthus. cochlea. caput, cranium, facies. os frontis. os bregmaticus. os occipitis. os temporum.

A A N W I J Z I N G

Fransch.

Hoogduitsch.

Latyn.

het wigbeen.	l'os sphenoïde.	das keilbeen.	os sphenoïdeum.
het zeefbeen.	l'os ethmoïde.	das siebbeen.	os ethmoïdeum.
de neusbeenderen.	les os du nez.	die nafenbeine.	osâ nafi.
de hock- of traanbeenderen.	les os du grand angle.	die thränenbeine.	osâ lachrymalia.
de juk- of wangbeend.	les os zygomatiques.	die jochbeine.	osâ jugalia, zygomatica.
de bovenkaakbeend.	l'os maxillaire supérieur.	die obere kinladenbeine.	o. maxillaria sup.
de tuschenkaakbeenderen.	les os intermaxillaires.	die zwischen- kieferb.	o. intermaxillaria.
de gehemelte beend.	les os palatins.	die gaumenbeine.	osâ palati.
het kouter of ploegb.	le vomer.	die pfugfcharre.	vomer.
het onderkaakb.	les os de la machoire inférieure.	die hintere od. untere kinladenbeine.	maxilla inferior.
de slaafsgader.	l'artère temporale.	die schlafpulsader.	art. temporalis.
§.51. het zamenvoerende oog- of bindvlies.	la membrane conjonctive.	die verbindende augenhaut.	tunica conjunctiva, adnata.
het oog- of blikvlies.	Ponglet ou la membrane clignotante.	die blinz die nick- oder vogelhaut, der nagel.	tunica nictitans.
§.53. de traanhenvel.	la caruncule lacrymale,	die thränen- karunkel.	caruncula lacrymalis.
de traanklier.	la glande lacrymale.	die thränen- druse.	glandula lacrymalis.
§.54. de oogbol.	les points lacrymaux.	die thränen- punkte.	puncta lacrymalia.
§.55. het oograd.	le globe de l'oeil.	der augapfel.	bulbus oculi.
het witte van het oog.	le blanc de l'oeil.	die weize haut.	albugo oculi.
§.59. het harde oogvlies of ondoorfehijnen- de hoornvlies.	la sclerotique ou cor- née opaque.	die harte hornhaut.	sclerotica.
het doorschijnende of hoornvlies.	la cornée lucide.	die durchsichtige horn- haut.	cornea.
§.60. het vaartachtig of vaatrijk vlies.	la choroïde.	die gefäse- oder adern- haut.	choroïdea.
de regenboog.	l'iris.	die regenbogenhaut.	iris.
het druifvlies.	l'uvée.	die traubenhaut.	uvea.
§.61. de oogappel.	la prunelle.	der stern.	pupilla.
de haarachtige kring of oogharige band.	le cercle ciliaire.	den strahlen- band, oder kreis.	lig. ciliare.
§.63. het nervlies.	la retine.	das netzhäutchen.	tun. retina.
§.64. het glasach- tig.	l'humeur vitrée.	die wäsrige fechtigkeit.	humor vitreus.
§.65. het kristal- vlucht.	--- cristalline.	die kristallinf.	--- cristallinus.
§.66. het water- achtig.	--- aqueuse.	der glaskorper.	--- aquofus.
§.70. de fponsachtige neusbeenderen.	les cornets du nez.	die nafen- schnecken.	osâ spongiosa, turbina- ta.
§.73. de traanbuis.	le conduit lacrymal.	der nafenkanal.	canalis lacrymalis.
de traan- zak.	la fac lacrymal.	der thränenfak.	faccus lacrymalis.
§.82. de tong.	la langue.	die zunge.	lingua.
het tongbeen.	l'os hyoïde.	das zungenbein.	hyoïdes.
§.81. het gehemelte.	le palais.	der rachen.	palatum.
§.83. het tandvlesch.	la gencive.	das zähnenfleisch.	gingiva.
§.84. de tanden.	les dents.	die zähne.	dentes.
de snijtanden.	--- incisives.	die fchneidezähne.	dentes incisores.
de haaktanden.	--- crochets.	die haken oder hunds- zähne.	dentes caninos, lanarij.

DER ONTLEEDKUNDIGE BEWOORDINGEN.

	<i>Fransch.</i>	<i>Hoogduitsch.</i>	<i>Latijn.</i>
de kiezen of maaltanden.	les dents molaires ou machelières.	die stock- oder backenzähne.	dentes molares.
de onderkaanklieren.	les glandes maxillaires.	die kinnbackendrüsen.	glandes maxillares.
§. 94. de tongklieren.	--- sublinguales.	die drüsen unter die zunge.	gland. sublinguales.
§. 96. de nek.	la nuque.	das genick.	nucha.
de drager.	l'Atlas.	der trager.	Atlas.
de draaijer.	l'osieu.	der dreher.	epistropheus, axis.
§. 99. de halswervels.	les vertèbres cervicales.	die halswirbelbeine.	vertebrae colli.
de nekband.	le ligament du col.	das neckenband.	lig. colli.
de uitwendige	le ligament vertébral commun antérieur, et postérieur.	das äussere rückenwirbelband.	lig. spinosum.
de inwendige	le ligament interépineux.	das innere rückenwirbelband.	ligum. spinosum internum.
§. 102. de groote halsbloedader.	la veine jugulaire externe. (trachèle sous-caroté.)	der drosfel oder obere auswendige halsblader.	vena jugalis externa.
§. 112. de rugwervels.	les vertèbres dorsales.	die rückenwirbelbeine.	vertebrae dorsii.
de ruggraat.	l'épine.	der rack grat oder die wirbelsäule.	spina dorsii.
§. 117. het borstbeen.	le sternum.	das brustbein.	sternum.
§. 124. het schouderblad.	l'omoplate.	das schalterblad.	omoplate.
--- bladschouderhol.	le cavité glenoïde.	die gelenkhöhle.	glenoides.
§. 129. het opperarmbeen.	l'humerus.	das armbein oder querbein.	humerus.
het hoofd van het opperarmbeen.	la tête de l'humerus.	der obere gelenkkopf.	capitulum ossis humeri
§. 134. het voorarm- of spaakbeen.	le radius.	das vorarmbein.	radius.
het ellebeen.	le cubitus.	das ellbogenbein.	cubitus.
de elleboog.	l'olécrane, le coude.	den ellbogen, der böcker.	olecranium.
§. 133. de boegader.	la veine saphène, les ars.	die bagader.	vena saphena.
de armflagader.	art. cubitale collatérale.	die armbeinsflagader.	art. cubitales.
§. 137. de knie.	le genou.	das knie oder die handwurgel.	carpus.
het haakbeen.	l'os crochu.	das hackenbein.	os unciniforme.
§. 140. de onderarm.	le canon.	der mittelhand.	metacarpus.
het scheenbeen.	l'os du canon.	das schienbein.	
de stiff- of priemvormige beenderen.	les os filloïdes.	die griefelbeine.	o. stiloïdes.
§. 144. de zaadbeenderen.	les os sesamoïdes.	die gleichbeine.	ossa sesamoïdea.
§. 151. het kootbeen.	l'os du paturon.	das fesselbein.	phalanx primi digiti.
§. 155. het kroonbeen.	l'os coronaire.	das kronenbein.	phalanx media.
§. 158. het hoefbeen.	l'os du pied.	das hufbein.	phalanx tertia.
het schnitswijze, of scheepvormigeftraal- of kleine voetbeen.	l'os de la noix.	das nuszbein, strahlenbein, schiffelförmige, halbmondörmige bein.	o. scapoïdes.
§. 166. de bijzondere, of tuschenwervelbanden.	les ligamens intervertébraux.	die zwischenbänder des rücggraths.	ligamenta intervertebralea.
§. 170. de lendenwervels.	les vertèbres lombaires.	die lendenwirbelbeine.	vertebrae lombares.
§. 173. de ribben.	les côtes.	die rippen.	costae.
de ware ribben.	les côtes vraies.	die wahre rippen.	costae verae.
de onware ribben.	les côtes fausées.	die falsche rippen.	costae spuriae.

AANWIJZING DER ONTLEEDKUNDIGE BEWOORDINGEN.

§. 191. het heilige of kruisbeen.	l'os sacrum	das heilige bein.	os sacrum.
het bekken of de ongenaamde beenderen.	le bassin.	das becken.	pelvis, osfa innominata.
de heup- of darmbeenderen.	les os lion.	die darmbeine.	ossa ileum.
de zitbeenderen.	les os ischions.	die fitzbeine.	ischium.
de schaambeenderen.	les os pubis.	die schaambeine.	osfa pubis.
de heup- of gewrichtskom.	la cavité cotoloïde.	die gelenkpfanne.	acetabulum.
§. 204. het dijbeen.	l'os femur	das backenbein.	femur.
§. 207. de knie- of fmeerfchijf.	la rotule ou le grasfet	die kniefcheibe.	patella, rotula, mola.
§. 209. het fchenkelbeen. het kuitbeen.	le tibia. l'os peronée.	das fchenkelbein. der fchenkelbeinsdorn, oder gräte.	tibia. fibula
§. 212. de spatader.	le veine faphéne majeure, tibia malleolaire.	der spatader, die grofze rofen-blutader, der fchrankader.	vena faphaena major.
§. 213. de waai.	le jarret.	das fprunggelenk, oder der fufzwurzel.	tarfus.
het rol- of kootbeen.	l'os de la poulie.	das rollenbein.	talus. astragalus.
het hiel of hakbeen.	l'os du jarret.	das fprung- oder ferfenbein.	calcaneum.
§. 229. de achterpijp.	le canou.	der hinferschenkel.	metatarfus.

VERKLARING

DER

P L A A T N.

P L A A T I.

Uitwendige Paardenkennis.

Verbeeldt de uitwendige gedaante van een welgevormd paard.

(Les parties extérieures du cheval.)

Men verdeelt het paard gewoonlijk in drie deelen, namelijk: in het voorgestel of de voorhand, het lijf, en het achtergestel of de achterhand.

I. Het VOORGESTEL.

ff. Het hoofd.

1. De maantop.
2. De ooren.
3. Het voorhoofd.
4. De kol.
5. De bles of het neusbeen.
6. De neus.
7. Het neuseinde.
8. De neusgaten.
9. De oogkuilen.

VERKLARING DER PLATEN.

- 36. De vetlok.
- 37. Het horentje.
- 38. De koot.
- 39. De kroon.
- 40. De voeten.
- 41. De voorhoeven.
- 42. De versenen.
- 43. De buiten- } kwartieren.
- 44. De binnen- }

II. Het LUR.

- 45. De rug.
- 46. De ribben.
- 47. De lendenen.
- 48. De buik.
- 49. De flanken.

III. Het ACHTERGESTEL.

- 50. Het kruis.
- 51. De heupen.
- 52. De billen.
- 53. De dijen.
- 54. Het been.
- 55. De smeerschijf.
- 56. De scheeden en de ballen.
- 57. De waai of hak.
- 58. De buiging der waai.
- 59. Het hoofd der waai.
- 60. De wortel van den staart.
- 61. De waaijer.
- 62. De pees.
- 63. De achterpijp.
- 64. De kogel.
- 65. De koot.

PLAAT II.

Uitwendige Paardenkennis:

Verbeeldt de uitwendige deelen van het oog.

(Les parties extérieures de l'oeil.)

- a. De wenkbrauwen.
- b. De oogleden.
- c. De oogharen.
- d. Het wit van het oog.
- e. Het doorschijnende hooruvlies.
- f. De oogappel.
- g. De groote hoek.
- h. De kleine hoek.
- i. Het oog- of traankliertje of de traanhevel.

6 VERKLARING DER PLATEN.

P L A A T III.

Ontleedkundige Paardenkennis.

Verbeeldende het geraamte van het paard van ter zijde
te zien.

(Ostéologie du Cheval.

De gestippelde omtrek vertoont de uitwendige gedaante van het paard, ingevolge dezelve is het geraamte ook verdeeld in de voorhand of het voorgestel, in het lijf en in het achtergestel of de achterhand, daar anders dezelve gewoonlijk in het hoofd, den romp en de ledematen geschiedt.

I. Het VOORGESTEL of de VOORHAND bevat.

Het HOOFD waaraan men onderscheidt.

A. De Hersenpan of het bekkeneel.

Waarvan de in het oog vallende beenderen zijn.

- a. Het voorhoofdsbeen.
- b. De zijbeenderen.
- c. Het achterhoofdsbeen.
- d. De slaapbeenderen.

Het wigbeen en het zeefbeen, welke de hoofdholte benedenwaarts sluiten zijn niet zichtbaar.

B. De bovenkaak.

Welke de volgende beenderen bevat:

- e. De neusbeenderen,

f. De

VERKLARING DER PLATEN. 7

- f. De hoek- of traanbeenderen.
- g. De jukbeenderen.
- h. De kaakbeenderen.

(Het gehemelte- en het ploegbeen zijn niet zichtbaar.)

C. De onderkaak.

- i. De snijtanden.
- k. De haaktanden.
- l. De kiezen.

D. De zeyen halswervelbeenderen, alhier door 1 tot 7 aangewezen

E. Het schouderblad.

F. De bovenarm of het opperarmbeen.

G. de voorarm en de elleboog of het spaakbeen en het ellebeen.

H. De voorste kniebeenderen ten getale van 6 in twee rijen.

OE. Het haakbeen.

I. De schenkel of de pijp en de priemvormige beenderen.

J. De linsenvormige of zaadbeenderen.

K. Het kootbeen.

L. Het kroonbeen.

(Het kleine voetbeen is alhier niet zichtbaar).

II. HET LUG.

N. Le 18 rugwervels.

O. De 6 lendenwervels.

P. De 18 ribben, op iedere zijde 9 ware of lange; en 9 onware of korte.

Q. Het borstbeen.

III.

8 VERKLARING DER PLATEN.

III. Het ACHTERGESTEL of de ACHTERHAND.

- R. Het heilig-been.
- S. De 18 staartwervels.
- T. De heup- of darmbeenderen.
- U. De zitbeenderen.
- V. De schaambeenderen.
- X. Het dijebeen.
- Y. De knieschijf.
- Z. De schenkel of het scheenbeen.
- &. Het kuitbeen en het punt van den schenkel.
- AF. De waai of hak.

(Uit 6 beenderen bestaande, waarvan het springbeen, de hiel of het hakbeen datgene is, waar bij zich de aanwijzende letter bevindt.)

- I. De achterpijp en de priemvormige Beenderen.
- J. De linsenvormige of zaadbeenderen.
- K. Het kootbeen.
- L. Het kroonbeen.
- M. Het hoefbeen.

(Het kleine voetbeen is alhier niet zichtbaar.)

VERKLARING DER PLATEN. 9

PLAAT IV.

Uitwendige Paardenkennis.

Verbeeldt de voornaamste uitwendige gebreken van het paard.

(*Les tares extérieures du cheval.*)

De sterke omtrek vertoont een welgevormd paard, welke hoofd en hals de door de rijkunst voorgeschrevene stelling heeft; de gestipte omtrekken vertoonen in:

ñ. Een paard dat eenen verkeerden hals heeft, en den neus in den wind steekt.

ü. Een paard dat den hals te veel buigt.

ƒ. Een paard dat het hoofd en den hals regt uit steekt.

I. Gebreken des VOORGESTELS of der VOORHAND.

1. Ramshoofd.

**

2. Snoeks-

30 VERKLARING DER PLATEN.

2. Snoekshoofd.
3. Plathoofd.
4. Hangoor.
5. Hazenoor.
6. Te diepe oogkuil.
7. Varkensoog.
8. Dikneus.
9. Uithangende tong.
10. Gekwetste lagen.
11. Droes.
12. Droesklier.
13. Vijvelklier.
14. Mol.
15. Verkeerde hals.
16. Te korte hals.
17. Te lage schoft.
18. Te hooge schoft.
19. Naauwe borst.
20. Ronde schouders.
21. Zwarte schouders.
22. De worm en wormknoopen.
23. Legger.
24. Vlotgal.
25. Rasp of barsten.
26. Gekloofde kniebuiging.
27. Dikke knie.
28. Overbeen.
29. Kromme knie of krombeenig.
30. Kogelscheur.
31. Knobbel op de koot.
32. Peeskwetsing.
33. Gal.
34. Overhoef.
35. Ossenvoet.
36. Platvoet.

VERKLARING DER PLATEN. 11

II. Gebreken van het LHF.

- 37. Platte ribben.
- 38. Zadelrug.
- 39. Hooge rug.
- 40. Hangbuik.
- 41. Opgetrokkene en ingevallene zijden (flanken.)
- 42. Windbreuk.
- 43. Liesbreuk.
- 44. Lamme of nithangende koker.

III Gebreken van het ACHTERGESTEL of van de

ACHTERHAND.

- 45. Hoog- of knokheupig.
- 46. Afvallend kruis.
- 47. Ratten - staart.
- 48. Platte billen.
- 49. Laag kruis.
- 50. Smalle billen.
- 51. Gallen en doorgaande gal.
- 52. Schijthak.
- 53. Aderspat.
- 54. Beenspat.
- 55. Bolspat.
- 56. Barsten.
- 57. Kromme schenkel.
- 58. Mokbeen.
- 59. Gal.
- 60. Egelsvoet.
- 61. Stijve koot.
- 62. Overhoef.
- 63. Vijt.

* * *

64. Plat-

12 VERKLARING DER PLATEN.

64. Platvoet.

65. Kwartiervoet.

PLAAT V.

Kenteekenen van den Ouderdom.

Kenteekenen van den ouderdom des paards aangewezen door deszelfs tanden en de gesteldheid des monds.

(La bouche et les dents.)

Fig. 1. Vertoont den mond van het paard, zoo wel het bovenste als het onderste kaakbeen, tot aanwijzing van deszelfs zamenstellende deelen.

- a. De bovenkaak.
- b. De onderkaak.
  - 1. De snijtanden,
    - a. De grasbijters.
    - b. De middeltanden,
    - c. De hoektanden.
  - 2. De haaktanden.
  - 3 De kiezen,
- § Het verhemelte.
- § De tong.

* * 3

Fig. 2.

VERKLARING DER PLATEN.

Fig. 2. Vertoont de onderscheidene tanden welke tot kenmerken des ouderdoms dienen, uit de onderkaak genomen.

1. Een veulen- of melktand.
2. Een paardentand van een vierjarig paard.

d. Dezelve van voren.

dd. ——— van achteren.

ddd. ——— ter zijde.

* De holligheid, de keen der boon genaamd.

3. Een hengsten-haak of hondstand.

e. Denzelve van de binnenzijde.

e f. ——— ter zijde.

† De beide groeven wier scherpte zich na de 5½ of 6 jaar boven het tandvleesch vertoont, en met de 9 jaar verdwijnt.

PLAAT VI.

Kenteekenen van den Ouderdom.

Vertoonende de veranderingen welke in onderscheidene leeftijden des paards jaarlijks in de tanden van deszelfs onderkaak voorvallen.

(*L'Age du Cheval.*)

Fig. 1. Het Gebit eens veulens van één jaar.

a. Hetzelve van voren.

aa. ——— van ter zijde.

2. Hetzelve van een tweejarig veulen.

b. Hetzelve van voren.

bb. ——— van ter zijde.

3. De onderkaak eenes paards van $2\frac{1}{2}$ a 3 jaren wanneer het de veulen-grasbijters voor de paardentanden verwisselt.

c. Dezelve van voren.

cc. ——— van ter zijde.

4. Dezelve op $3\frac{1}{2}$ of 4 jaar.

d. Van voren.

dd. Van ter zijde.

5. Dezelve op $4\frac{1}{2}$ of 5 jaar.

e. Van voren.

ee. Van ter zijde.

* * 4

Fig. 6.

16 VERKLARING DER PLATEN.

Fig. 6. De gesteldheid der tanden in het onderkaakbeen
op 5½ jaar.

f. Van voren.

ff. Van ter zijde.

7. Dezelve op 6 jaar.

g. Van voren.

gg. Van ter zijde.

8. Dezelve op 7 jaar.

h. Van voren.

hh. Van ter zijde.

9. Dezelve op 8 jaar.

i. Dezelve van voren.

10. De gesteldheid der tanden op 9 of 10 jaar.

k. Van voren.

kk. Van ter zijde.

11. Dezelve op 15 tot 18 jaar.

l. Van voren.

ll. Van ter zijde.

12. De gesteldheid der snijtanden van de onderkaak
eenes kribbenbijters.

m. Van voren.

mm. Van ter zijde.

PLAAT VII.

Beslag.

Verbeeldt de voet met dezelve onderscheidene nit- en inwendige deelen van onderen te zien.

(*Les parties qui composent le pied vu inferieurement.*)

FIG. 1. Verbeeldt de nitwendige gedaante van den voet van onderen te zien.

- a. De hoornwand van den voorhoef.
- b. De hoornwand der kwartieren.
- c. De hoornwand der hielen of verzenen.
- d. De witte streep welke de zool van den hoornwand scheidt.
- e. De zool des hiels of der dragten.
- f. De zool der kwartieren.
- g. De zool van den voorhoef.
- h. De vork of straal.

FIG. 2. Vertoont de hoornzool van de vleesch-zool fig. 5. afgeligt zijnde.

- a. Het gegroefde hoorn der verzenen.
- b. De hoornstraal.

18 VERKLARING DER PLATEN.

FIG. 3. Verbeeldt den voet welke van de hoornzool ontbloot is:

- a. Het gegroefde vleesch der vleeschzool, hetwelk wederkeerig in het gegroefde hoorn der hoornzool fig. 2, *a* sluit.

FIG. 4. Verbeeldt den vleeschstraal van de vleeschzool afgeligt zijnde.

FIG. 5. Verbeeldt het hooftbeen ontbloot zijnde, met het uiteinde der buigpees van hetzelfde.

- a. De dikte van den hoornwand.
 b. Voortzetting deszelven.
 c. Sponsachtigheden van hetzelfde been, waarin de vezels der vleeschzool zich vestigen.
 d. Strecking van de vezels der buigpees en hare eindiging in het hooftbeen
 e. De twee bovenste verhevenheden van het kroonbeen, van achteren te zien.

P L A A T VIII.

Beslag.

Verbeeldt den voet met deszelfs onderscheidene uit- en inwendige deelen van ter zijde te zien.

(Les parties qui forment le pied, vû de profil.)

FIG. 6. Verbeeldt de uitwendige gedaante van den voet, van ter zijde te zien.

- a. De voorhoef.
- b. De kwartieren.
- c. De hielen, verzenen of ballen.
- d. De kroon.
- e. De streep welke rondom den voet loopt, van waar de hoornpijpjes ontstaan en plaatjes vormen.
- f. Derzelver strekking aan den voorhoef.
- g. Derzelver strekking aan de hoornzool zoo als zij uit de vleeschzool ontstaan.
- h. Derzelver invoeging in de groeven der vleeschzool.

FIG. 7. De ontlede voet van ter zijde te zien.

- a. Het kootbeen.
- b. Zijdelingsche band van het kootbeen met het kroonbeen.
- c. Het gegroefde vleesch van den vleeschwand.
- d. De zenuwen der koot.

e. De

VERKLARING DER PLATEN.

- e.* De kraakbeenderen van het hoefbeen.
- f.* Verdeeling der kroon-slagader.
- g.* De kroon-bloedader welke zich in takken door den voet verspreidt.

FIG. 8. Verbeeldt het hoefbeen van ter zijde.

- a.* Het kroonbeen.
- b.* De kraakbeenige vlakten van het kroonbeen.
- c.* Het hoefbeen.
- d.* Uiteinde van de uitstreckende pees van het hoefbeen.
- e.* De kraakbeenderen van het hoefbeen.

FIG. 9. Verbeeldt de beenderen van den voet en koot van achteren te zien.

- a.* Het kootbeen.
- b.* Het kroonbeen.
- c.* Het hoefbeen.
- d.* Gaten door welke de slag- en bloedaderen zich verdeelende, heengaan.
- e.* Verschillende gaten tot doortogt van derzelve takken.
- f.* De knokkels van het kootbeen.
- g.* Het kleine voetbeen.
- h.* Uitsteeksel waaraan de buigpees van het hoefbeen gehecht is.

FIG. 10. Vertoont dezelfde beenderen van voren.

- a.* Het kootbeen.
- b.* Het kroonbeen.
- c.* Het hoefbeen.
- d.* Verschillende gaten waardoor de bloedvaten zich verdeelende heengaan.
- e.* Voorste verhevenheden van het hoefbeen waaraan de uitstreckende pees gehecht is.
- f.* Verhevenheden waaraan het zijdelingsche kraakbeen van het hoefbeen gehecht is.

PLAAT

P L A A T IX.

Beslag.

Verbeeldende de voor- en achtervoet met een duitsch en
fransch ijzer beslagen.

(Représentant les pieds ferrés defers allemands et francais.)

FIG. I. Verbeeldt een voor- en achtervoet met een duitsch en
fransch ijzer beslagen.

- A. Een voorhoef met een duitsch ijzer beslagen van
onderen.
- AA. Denzelven van ter zijde te zien.
Hetzelve is genoegzaam vlak, de buitenzijde $\frac{1}{3}$ dik-
ker dan de binnenzijde.
- a. De voorzijde van het ijzer.
- b. De armen, die met de kwartieren overeenkomen.
- c. De kalkoenen.
- d. Het eerste toonnagel-gat.
- e. — tweede toonnagel-gat.
- f. — eerste zijnagel-gat.
- g. — tweede zijnagel-gat.

B.

92 VERKLARING DER PLATEN.

B. Verbeeldt een achtervoet met een duitseh ijzer beslagen, van onderen te zien.

BB. Denzelven van ter zijde te zien.

k. De lip van het ijzer aan den voorhoef.

C. Een voorvoet met een fransch ijzer van onderen.

CC. Denzelven van ter zijde te zien.

i. Vertoont hoedanig de voorste zijnagel eerst ingeslagen, zich boven den hoef vertoont.

k. Hoedanig dezelve vervolgens benedenwaarts omgeslagen wordt.

l. De afgekuepene en omgeklonkene nagelpunten of nieten.

m. De opbuiging van den toon van het ijzer.

P L A A T X.

Beslag.

Verbeeldt de onderscheidene ijzers en hoefnagels.

(Représentant les différens fers et clous.)

ztc. 2. Verbeeldende de onderscheidene ijzers.

D. Een groefijzer waarin de nagelkoppen zinken.

n. De groef.

E. Een ijzer voor een hoornkloof.

F. Een fransch ijzer met trechtervormige gaten, voor een paard dat vernageld is.

o. De insnijding.

G. Een verbeterd duitsch hoefijzer waarvan de armen bij het tweede zijnagel-gat breeder worden; hetzelfde is vóór iets opgebogen en heeft aldaar een lip.

p. De

VERKLARING DER PLATEN.

- p. De verbreeding.
- q. De opbuiging en de lip.

FIG. 3. Verbeeldt de onderscheidene hoefnagels.

- 1. De duitsche hoefnagel
- 2. De fransche ——— } van ter zijde.
- 3. De platte hoefnagel voor het groefijzer van voren.
- 33. Denzelve van ter zijde te zien.
- a. De kop.
- b. De punt of zwik.

P L A A T X I.

Beslag.

Aanwijzende de meetkunstige evenredigheid en afmetingen
der hoefijzers.

(Les proportions géométriques et les dimensions des fers.)

Fig. 1. Verbeeldt de hoefijzers voor de voorvoeten voor zware
en ligte ruitelij paarden.

Fig. 2. Verbeeldt de hoefijzers voor de achtervoeten derzelve.

BERIGT AAN DEN BINDER.

De Plaatn moeten als volgt geplaatst worden:

Plaat F. tegen over de verklaring van Pl.	I.
— G. —————	II.
— H. —————	III.
— I. —————	IV.
— V. —————	V.
— VI. —————	VI.
— K. —————	VII.
— L. —————	VIII.
— M. —————	IX.
— N. —————	X.
— XI. —————	XI.